

НОВАТА ЕВА ИЗДИГНЕТЕ ЖЕНАТА!

БЕСЪДИ ОТЪ УЧИТЕЛЯ

СОФИЯ 1931 г.

ОТНОШЕНИЕ НА ДВА ЗАКОНА.

А Исусъ му рече: „Да възлюбишъ Господа Бога твоего. Да възлюбишъ ближния си“.*)

„Да възлюбишъ Господа Бога твоего съ всичкото си сърце, съ всичката си душа и съ всичкия си умъ. Да възлюбишъ ближния си, като себе си.“

Азъ взимамъ тѣзи двѣ заповѣди, като величини, които иматъ извѣстно отношение помежду си. За втората заповѣдъ англичанитѣ иматъ специаленъ изразъ, който не искамъ да прѣведа на български езикъ. Защо? — Когато нѣкои нѣща не се прѣвеждатъ, тѣ се схващатъ по-добрѣ. Запримѣръ, нѣкога врѣмето не изглежда, че ще се развали, но по извѣстни елементи въ него вие схващате това и се нагаждате споредъ врѣмето, което прѣдстои да дойде. Гледате вѣнъ, топло е, но вие знаете по нѣщо, че врѣмето ще се развали. Слѣдователно, безъ да ви казва врѣмето, че ще се развали, или поправи, вие знаете това. По какво познавате? Все има нѣкакви вѣншни изгледи, по които се ориентирате. Вие познавате това нѣщо по изгрѣва, или по залѣза на слънцето, по вѣтроветѣ, по облацитѣ и т. н. По извѣстни знаци и нѣкои животни позна-

*) Матей 22: 37, 38.

ватъ врѣмето, макаръ по степенъ на развитие да седатъ по-долу отъ човѣка.

Ето защо, казвамъ: човѣкъ не може да каже за себе си, че нищо не знае. Много нѣща знае човѣкъ. Когато казваме, че човѣкъ знае много или малко нѣща, това е по отношение на другитѣ сѣщества. Човѣкъ знае много по отношение на по-долностоещитѣ отъ него; човѣкъ знае малко по отношение на по-горностоещитѣ отъ него. Слѣдователно, ако човѣкъ се сравнява съ сѣщества, които седатъ по-долу отъ него, той знае много; ако пъкъ се сравнява съ сѣщества, които седатъ по-горѣ отъ него, той знае малко. Запримѣрь, по отношение на слънцето, земята е по-малка, но по отношение на луната, тя е по-голяма. Сѣщо така и по отношение на останалитѣ планети, земята е по-малка отъ нѣкои, а по-голяма отъ други.

Мнозина мислятъ, че свѣтътъ е направенъ за тѣхъ и казватъ: земята е създадена за хората, а небето е създадено за други сѣщества. Може да е така, може и да не е така. Дали въ сѣщностъ е така, този въпросъ е философски и засега още не е разрѣшенъ. Какви аргументи могатъ да се прѣдставятъ за доказателство на първото твърдение? Има и друго твърдение, споредъ което нѣкои казватъ, че и земята, и небето сѣ създадени за хората. И това твърдение се нуждае отъ доказателство. Обаче, каквито доказателства да се дадатъ за двѣтъ твърдения, тѣ сѣ все човѣшки, а човѣшкитѣ доказателства не сѣ валидни за по-напредналитѣ сѣщества. Тѣ не важатъ

даже и за всички хора, а само за извѣстна частъ отъ тѣхъ.

Казано е въ Писанието: „И създаде Богъ небето и земята.“ За кого? — За хората. Обаче, въ живота ние виждаме, че хората говорятъ и се интересуватъ повече за земята, отколкото за небето. Това показва, че само земята е създадена за тѣхъ. Щомъ се натъкнатъ на нѣкакво голѣмо противорѣчие, тѣ започватъ да мислятъ за небето. Щомъ се намѣри на тѣсно, или въ извѣстно противорѣчие, човѣкъ започва да мисли правилно.

Ще приведа сега единъ анекдотъ изъ училищния животъ. Единъ инспекторъ тръгналъ да ревизира учителитѣ въ единъ отъ своитѣ райони въ България. Той отишълъ въ едно основно училище и казалъ на единъ отъ ученицитѣ: Стоянчо, напиши едно двузначно число! Стоянчо помислилъ малко и написалъ числото 75. Инспекторътъ му казалъ: ти можешъ да напишешъ числото 57 и пакъ щѣше да имашъ двузначно число. Стоянчо се зачудилъ, защо инспекторътъ обърналъ числото, какво искалъ да каже съ това. — Хайде, напиши още едно двузначно число! Стоянчо помислилъ и написалъ числото 73. Инспекторътъ му казалъ: ти можешъ да напишешъ 37 и пакъ щѣше да имашъ двузначно число. Стоянчо гледалъ числата, мислилъ и си казалъ: чудна работа! Този инспекторъ току обръща числата. Какво иска той? — Напиши, Стоянчо, още едно двузначно число! Стоянчо помислилъ пакъ и написалъ числото 66. Инспекторътъ го погледналъ, засмѣлъ се, но нищо

не му казалъ. Въ този случай инспекторътъ и Стоянчо мислятъ еднакво. Както и да се обърне числото 66, все сжщото остава. Като помислилъ малко, Стоянчо се осмѣлилъ и казалъ на инспектора: господинъ инспекторе, тукъ забѣлѣзахъ единъ законъ. — Какъвъ е този законъ? — Когато числата на края свършватъ съ малки числа, като се обърне реда на цифритѣ имъ, тѣ ставатъ по-малки отъ взетото число. Напримѣръ, числото 75, взето въ обратенъ редъ става 57. Когато пъкъ числата на края иматъ по-голѣмъ брой единици, при обръщането си тѣ ставатъ по-голѣми отъ взетитѣ. Числото 27, напримѣръ, се прѣвръща въ 72. Обаче, има и такива числа, които, както и да се обръщатъ, не се измѣнятъ, тѣ оставатъ едни и сжщи. Такива сж числата 11, 22, 33, 44, 55, 66, 77, 88, 99 и т. н. Отишълъ си Стоянчо на мѣстото, но останалъ доволенъ, че научилъ нѣщо ново.

Казвамъ: има случаи въ живота, когато хората мислятъ различно единъ отъ другъ. Обаче, има случаи, когато, каквото и да правятъ, както и да се мжчатъ да бждатъ разнообразни въ мисълта си, тѣ мислятъ еднакво, по единъ и сжщъ начинъ. Запримѣръ, при числото 57 хората не могатъ да мислятъ еднакво. Защо? — Защото това число може да се прѣвърне и въ 75. При това, като дойдемъ до практическата страна на въпроса, 75 лева сж повече отъ 57, макаръ че двѣтѣ числа сж образувани отъ едни и сжщи цифри. Това различие въ стойността на числата създава у хората различие въ ми-

съльта. Обаче, взематъ ли се числата 11, 22, 33, 44, 55, 66 и т. н., хората вече започватъ да мислятъ еднакво. Както и да се обръщатъ тѣзи числа, тѣ всѣкога оставатъ едни и сѣщи. Слѣдователно, има положения въ живота, които показватъ, че човѣкъ трѣбва да се спре прѣдъ тѣхъ и да си ги изясни. Защо хората мислятъ различно по въпроси, по които трѣбва да сѣществува единство въ мисълта? Разногласието въ такива случаи показва, че хората се намиратъ въ разрѣзъ съ природата, въ разрѣзъ съ Първичната Причина. Обаче, има положения въ живота, когато хората не могатъ да бждатъ въ разрѣзъ съ природата, съ Първичната Причина. Както и да обръщатъ въпроситѣ, всички мислятъ само по единъ начинъ.

Казано е въ Евангелието: „Да възлюбихъ врага си!“ Днесъ всички съврѣмenni хора се запитватъ: възможно ли е да възлюбихъ врага си, т. е. човѣка, който ти е направилъ редъ пакости, който ти е създалъ редъ страдания? Като се разсѣждава по този начинъ, ние виждаме, какъ хората се убиватъ, крадатъ, изнасилватъ едни-други и се оправдаватъ съ това, че тѣзи хора сѣ тѣхни врагове. И щомъ сѣ врагове помежду си, друго-яче тѣ не могатъ да постѣпватъ. Казвамъ: прѣд-ставете си, че вие, и вашиятъ врагъ сте поставени на двата края на една греда, под-прѣна на единъ центъръ, и трѣбва да пазите равновѣсие, защото подъ васъ има голѣма пропастъ. Какво ще правите въ този случай? Ако единиятъ отъ васъ каже, че не иска да

седи съ врага си на едно мѣсто и скочи отъ гредата, и двамата ще отидатъ въ пропастьта. Какво трѣбва да правятъ тогава? — Да се помирятъ. Щастието, равновѣсието въ живота на единия зависи отъ благоразумието на другия. И двамата трѣбва да седатъ на краищата на гредата и да пазятъ равновѣсие, докато условията на живота се измѣнятъ. Щомъ съзнаятъ, че сж необходимии единъ за другъ, щомъ се помирятъ и си подадатъ ржка, условията на живота имъ се подобряватъ, и тѣ прѣставатъ да бждатъ врагове. Тази е причината, ксято заставила Христа да каже: „Любете враговетѣ си!“

Слѣдователно, да възлюбишъ врага си, това е необходимъ законъ, който всѣки абсолютно трѣбва да приложи въ живота си. Ти си на една греда съ твоя противникъ, и отъ него зависи и твоятъ животъ. Отпусне ли се той отъ гредата, и ти отивашъ заедно съ него въ пропастьта. Тогава ще кажешъ: щомъ е тѣй, нека той седи на единия край, азъ на другия край на гредата, да прѣкараме добрѣ. Не искамъ нито азъ да се мръдна отъ мѣстото си, нито той, защото кожата ми е скжпа. Ще кажете: не може ли моятъ противникъ да се замѣсти съ другъ нѣкой? — Не може. Най-малкото помръдване отъ мѣстата ви е сждбоносно и за двамата. Положението и на двамата ще се влоши още повече.

И тѣй, когато имате отношения съ човѣкъ, когото не обичате, вие трѣбва да се замислите, защо Провидѣнието ви е поставило въ връзка съ този човѣкъ. Това нѣщо има

своитѣ дълбоки причини. Дали ги знаете, или не, то е другъ въпросъ. Ако си обясните причинитѣ правилно, вие ще се подигнете; не можете ли да ги обясните, положението ви всѣки день ще се усложнява, а съ това ще внасяте по една горчивина въ себе си, която ще трови и разрушава организма ви. Щомъ Провидѣнието ви е поставило въ отношения съ човѣкъ, когото не обичате, то има прѣдъ видъ придобиване на нѣкакво благо за самитѣ васъ. Вие трѣбва да издържите това положение, още повече, като имате прѣдъ видъ, че въ свѣта нищо не е вѣчно. При това, ако единъ човѣкъ е неприятенъ за васъ, за други е приятенъ. Нашата обичъ или умраза не е общъ законъ за всички сжщества. Вие не обичате нѣкого, но Богъ го обича. Какво ще правите тогава? Срѣщате нѣкой човѣкъ, който живѣе чистъ, светъ животъ, моли се по нѣколко пжти на день, но въпрѣки това страда, боледува, никой нищо не му дава. Виждате нѣкой грѣшникъ, но въ всичко му върви: жената и дѣцата му сж здрави; разполага съ пари, има кжща, ниви, лозя. Привидно, първиятъ като че ли е изоставенъ отъ Провидѣнието, а вториятъ има всичкото негово благоволение. Какво ще кажете на това отгорѣ? Можете да кажете, че това е несправедливо, че нѣма правда въ свѣта и т. н. Каквото и да кажете, това сж ваши твърдения, но дали сж истинни, тамъ е въпросътъ. Обаче, фактъ е, че грѣшниятъ човѣкъ въ случая се ползува съ всичкото благоволение на сждбата. Защо и за какво, не знаете.

Дохожда при мене единъ господинъ и ми казва: ти си ученъ човѣкъ, духовно издигнатъ; защо губишъ врѣмето си да проповѣдвашъ на тѣзи хора? Съ това знание, съ тази наука, която имашъ, ти можешъ да бждешъ богатъ човѣкъ. Искашъ ли да станешъ богатъ? — Ако богатството ме отдалечи отъ Бога, не искамъ да стана богатъ. — Искашъ ли да станешъ сиромасъ? — Ако сиромашията ме отдалечи отъ Бога, и сиромасъ не искамъ да стана. — Тогава какво искашъ? — Азъ искамъ такова богатство, или такава сиромашия, които да не ме отдалечаватъ отъ Бога, но да ми дадатъ пълна възможность да Му служа. Ако богатството и сиромашията обезсмислятъ живота ми, не ги искамъ. Обаче, ако богатството и сиромашията ме приближаватъ къмъ Бога и осмислятъ живота ми, тогава тѣ сж добръ дошли. Казвате: ами ние, какъ да разрѣшимъ този въпросъ, богати ли да бждемъ, или бѣдни? Казвамъ: едноврѣменно ще бждете и богати, и сиромаси. Какъ е възможно това? — Ситъ си, богатъ си; гладенъ си, сиромасъ си. Този е единъ отъ прѣводитѣ на богатството и сиромашията. Значи, сиромасхътъ може да стане богатъ, като се нахрани. Богатиятъ пъкъ може да стане сиромасъ, като огладнѣе. Тази смѣна въ състоянията на човѣка е необходима, като процесъ на развитие. Само по този начинъ човѣкъ може да се усъвършенствува.

Нѣкой казва: добръ е да се живѣе, но да нѣма старость. Старостята ни плаши. Питамъ: млади, или стари искате да бждете? —

Млади, разбира се. — Това зависи отъ васъ. Ще ви прѣдставя двѣ положения, които илюстриратъ младия и стария човѣкъ въ живота. Младиятъ човѣкъ не носи нищо на гърба си. Той излиза отъ дома си веселъ, безгриженъ, накриви шапката си, нищо не иска да знае. Стариятъ пъкъ надигналъ цѣлъ пазаръ на гърба си, изморенъ, изпотенъ, прѣгърбенъ, едва носи, но пъшка и мърмори: счупиха се коститѣ ми! Казвамъ: всички свърѣмненни хора сж преждеврѣменно остарѣли отъ голѣмъ, непосиленъ товаръ, който носятъ на гърба си. Тѣ седятъ и мислятъ, какво ще стане съ тѣхъ, съ дѣцата и женитѣ имъ; какво ще стане съ имотитѣ имъ, какъ ще прѣживѣятъ и т. н. Голѣмъ товаръ е този, тѣ не могатъ да го изнесатъ. Тѣ трѣбва да се разтоварятъ малко, да имъ олекне. Гледате нѣкой старъ човѣкъ, току пипа брадата си, вижда, че е побѣлѣлъ, остарѣлъ, казва: свърши се моята работа! Не зная, какво да правя вече. Казвамъ: хвърли товара отъ гърба си и стани младъ! Да стане човѣкъ младъ, подразбирамъ, да хвърли отъ гърба си всичкия ненуженъ товаръ, да задържи само най-потрѣбното, най-необходимото. Колко е нужно на човѣка? Когато нѣкой дойде при мене, той взима, колкото трѣбва, но иска му се да тури нѣщо и въ торбата си, да има въ запасъ. Не, който дойде при мене, той може да вземе толкова, колкото най-много е въ състояние да изяде, но за торбата му не давамъ. Щомъ се нахранишъ и остане нѣщо, което не можешъ да изядешъ, по-добрѣ го

хвърли, но не го туряй въ торбата си, да се товаришъ.

Съврѣменнитѣ хора иматъ голѣми изисквания. Тѣ очакватъ отъ природата не само да ги нахрани, да ги нагости добрѣ, но и да напълни хамбаритѣ имъ. Обаче, природата никога не прави това. Въ кой хамбаръ тя ще складира въздуха, свѣтлината и топлината? Тя всичко дава даромъ и казва: вземете си, колкото ви трѣбва. Казвате: ако не складираме богатата на природата, всичко ще се развали, ще се разсипе. — Не се безпокойте, нищо нѣма да се разсипе. Природата се грижи за своитѣ богатства. Тя разполага съ хамбари, съ житници, въ които складира излишъцитѣ отъ своитѣ богатства. Който се нуждае отъ нѣщо, той ще отиде при единъ отъ нейнитѣ хамбари и ще си вземе, каквото иска и колкото му е потрѣбно. Природата е разрѣшила въпроса за храната, но хората още не сж го разрѣшили. Цѣлиятъ животъ на човѣка, отъ рождението до заминаването му отъ този свѣтъ, се свежда единствено къмъ въпроса за храната, какво ще яде и какъ ще си достави по възможностъ по-голѣмо количество храна. Този е най-важниятъ икономически въпросъ, поставенъ за разрѣшение и въ камаритѣ, и въ дипломатическитѣ, и въ търговскитѣ кръгове. Днесъ всѣка държава мисли само за хлѣбъ, т. е. за земята, която ражда хлѣба. Отношения се създаватъ, или развалятъ все за хлѣбъ, за богатства, за материално надмощие. Това се дължи на неразбиране дълбокия смисълъ на живота. Днесъ въ свѣта има толкова

много хлѣбъ, че всички хора по земята могатъ цѣли четири-петъ години да прѣкарать юбилейни години, само да ядатъ и пиятъ, колкото искатъ; да се обличатъ, да се наредятъ добрѣ, безъ да работятъ нѣщо. Като изтекатъ тия години, като започне да се привършва това изобилие, тогава тѣ отново ще започнатъ да работятъ.

Невидимиятъ свѣтъ всѣка година опрѣдѣля единъ бюджетъ за хората, както и за всички живи същества на земята. Нѣкой казва: ние подържаме живота си благодарение на земледѣлцитѣ. Другъ казва: благодарение на мене, че разоряхъ земята, и вие ще имате хлѣбъ. Казвамъ: нито единиятъ, нито другиятъ говорятъ истината. Вѣрно е, че трѣбва да се благодари на колективния трудъ на хората, но нека не се забравятъ и редъ фактори още, които сж взели участие въ тази работа. Благодарете на онѣзи двама приятели, воловетѣ, които взиматъ участие въ тази работа заедно съ човѣка; благодарете за участието на хилядитѣ червейчета, които, заровени въ земята, допринасятъ своя дѣлъ къмъ общото усилие; не забравяйте най-послѣ и въздуха, влагата, свѣтлината и топлината, които сж едни отъ главнитѣ фактори за благоденствието на човѣка. Мнозина забравятъ участието на тия сили въ тѣхната работа и казватъ: азъ изработихъ това нѣщо! То е моя частна собственостъ, мое лично притежание.

Казано е: „Даромъ сте взели, даромъ, давайте!“ Въ книгата „Пжтътъ на живота“, Толстой е събралъ велики мисли отъ разни

автори, и подъ всѣка отъ тѣхъ е написалъ името на автора. Подъ своитѣ мисли пѣкъ написалъ своето име. Това показва, че той признава колективния трудъ. Нѣкои автори, обаче, взиматъ чужди мисли и ги прѣдаватъ като свои. Както и да е, важно е хората да се ползватъ отъ добритѣ мисли и да ги прилагатъ въ живота си. Казвате: това е плагиатство. Казвамъ: ако азъ съмъ богатъ човѣкъ и ме обератъ, като складиратъ моето богатство въ своитѣ хамбари, за себе си, ще кажа: ето хора, които нито право мислятъ, нито право постѣпватъ. Въ природата сѣществувa слѣдния законъ: тя позволява да се ползуваме отъ нейнитѣ блага дотолкова, доколкото имаме нужда отъ тѣхъ. Излишъкътъ отъ тѣзи блага трѣбва да минава прѣзъ насъ, като прѣзъ проводници, и да се прѣдава на другитѣ, безъ да се задържа. Постѣпваме ли съобразно този законъ, природата казва: умни сѣ тия мои дѣца! Правиме ли хамбари само за себе си и ги пълнимъ съ блага на природата, тя казва: глупави сѣ тия мои дѣца!

И тъй, човѣкъ трѣбва да разрѣши двѣ важни нѣща въ живота си. Тѣ прѣдставятъ начало и край, алфа и омега въ неговия животъ. Първо, човѣкъ трѣбва да опрѣдѣли отношенията си къмъ Първата Причина, което е изказано въ заповѣдта: „Да възлюбишъ Господа Бога твоего!“ Второ, той трѣбва да опрѣдѣли отношенията си къмъ ближния, което е изказано въ заповѣдта: „Да възлюбишъ ближния си, като себе си!“ Тѣзи двѣ заповѣди сѣ началото и краятъ на живота. Отъ

спазването и неспазването на тѣзи два закона се явяватъ радоститѣ и скърбитѣ въ живота. Страданията въ живота сж необходими, понеже тѣ оросявагъ земята. Всички блага на земята се даватъ по причина на това, че хората страдатъ. Страданията сж влагата на земята. Ако нѣмаше страдания, нѣмаше да има влага, а оттамъ и блага нѣмаше да има. Значи, безъ страдания нѣмаше да има влага, нѣмаше да има вода на земята. Колкото страданията сж необходими, толкова и радоститѣ сж необходими. Ако нѣмаше радости, нѣмаше да има никаква свѣтлина, никаква топлина.

Като обяснявамъ смисъла на страданията и радоститѣ въ живота, искамъ да ме разбирате правилно. Това не сж мои твърдения, но тѣ прѣдставятъ великъ законъ, който е валиденъ за всички сжщества, отъ най-малкитѣ до най-големитѣ. Нѣма сжщество на земята, колкото малко или голѣмо да е, което да не чувствува радости и скърби. При сегашното развитие на сжществата този законъ е неизбѣженъ.

Казано е въ Писанието, че Богъ е дълготърпеливъ. Вънъ отъ скръбта, дълготърпѣнието нѣма смисълъ. Въ всѣка душа сж вложени богатства, капитали, които тя трѣбва да разработва. При това, на човѣка е дадена свобода, да работи, както разбира. И Богъ има търпѣние, да дочака врѣмето, когато душитѣ, излѣзли отъ Него, се върнатъ съ разработенъ капиталъ, съ развити дарби и способности. Той вижда голѣмитѣ противорѣчия въ живота на хората. Той вижда незачитане и неспазване на великитѣ закони отъ хората,

но ги изучава, търси естественъ начинъ, какъ да ги застави да се вразумятъ. Ако е въпросъ съ насилие, Великата природа лесно може да поправи свѣта. Ако слънцето прѣстане да грѣе, температурата на земята ще спадне много ниско, до 200—250°, а може и още по-долу да отиде, до абсолютния наученъ студъ; при тѣзи условия ще изчезнатъ всички противорѣчия между хората. При такава температура никаква култура, никакъвъ животъ не може да съществува. Кой дѣто е билъ, тамъ ще си остане: съ богатствата, съ имотитѣ, съ къщитѣ си. Влѣзете ли въ такъвъ свѣтъ, ще видите, че кой дѣто е билъ, тамъ си останалъ: мъже, жени, дѣца, всички се вцѣпенили, седатъ на едно мѣсто и размишляватъ, какво иска Богъ да имъ каже. Обаче, подигне ли се малко температурата, стопли ли се врѣмето, всички се раздвижватъ и казватъ: Господъ мисли различно отъ насъ, но и ние се различаваме отъ Него. И слѣдъ това хората започватъ да живѣятъ пакъ по своитѣ разбирания. Това показва, че съ насилие свѣтътъ не може да се оправи.

Христосъ проповѣдва, че който има двѣ ризи, едната трѣбва да даде на този, който нѣма. Питамъ: какъвъ процентъ отъ съврѣменнитѣ християни сж приложили Христовото учение? Много благотворителни общества се мъчатъ да приложатъ Христовото учение, но тѣ го прилагатъ по буква, а не по духъ. Запримѣрь, нѣкой чете Евангелието и рѣшава да го приложи. Взима една отъ старитѣ си ризи и я дава на нѣкой бѣденъ. Бѣд-

ниятъ взима ризата, поглежда я, захвърля я, настрана и казва: ако искашъ да изпълнишъ Христовото учение, дай ми една нова риза. Старата ти риза не искамъ; дръжъ я за себе си! — Нѣмамъ друга. — Тогава по-добрѣ не ми давай. Ти знаешъ ли, кой съмъ? Казвате: какъ трѣбва да се постѣпи, когато човѣкъ нѣма и за себе си? Човѣкъ трѣбва да дава излишното. Ако има двѣ нови ризи, едната ще задържи за себе си, а другата ще даде на своя бѣденъ братъ. Излишното е на природата, тя разполага съ него. Или другояче казано: излишното е на Бога. И затова, когато нѣкой иска нѣщо, казва: дай ми за Бога!

Слѣдователно, причината за богатството и сиромашията въ живота се дължи на спазване или неспазване закона на даването. Който дава, той става богатъ; който не дава, той става сиромасъ. Редъ статистики, правени отъ учени хора за броя на богатитѣ и сиромаситѣ и за причинитѣ, поради които едни хора сж богати, а други сиромаси, потвърждаватъ, именно, горния законъ. Когато човѣкъ отрича закона на даването и никому нищо не дава, всичко се опълчва противъ него. Щомъ човѣкъ нарушава този законъ, всички хора, на които той може да даде, създаватъ срѣщу него едно противоположно течение, което го спъва въ работитѣ, въ прѣдприятията му, и той постепенно осиромашава. Въ Божествения езикъ думитѣ „не мога, не давамъ“ не сжществуватъ. Тамъ сжществуватъ само думитѣ „мога, давамъ“. Божественото постоянно дава.

а човѣшкото не дава. Въ човѣшкия езикъ ще чуete думитѣ „не мога, не давамъ.“

И тъй, първата заповѣдь е да възлюбишъ Господа Бога твоего. Щомъ изпълнишъ тази заповѣдь, ти ще научишъ началото на нѣщата. Този законъ функционира при създаването на човѣка. Втората заповѣдь е да възлюбишъ ближния си. Споредъ тѣзи закони, при разпрѣдѣлението на труда мъжътъ изучава закона на създаването, а жената изучава закона, какъ да запази създаденото. Човѣкъ трѣбва да люби Бога, защото безъ Него не може да научи закона на създаването. Сжщеврѣменно той трѣбва да люби и ближния си, понеже послѣдниятъ е топлина и свѣтлина за него. Ако направите добро на вашия ближень, нѣкога той ще играе въ живота ви роля на свѣтлина или на топлина, безъ които вашето растене е немислимо. Казвате: отдѣ ще знаемъ това? Човѣкъ всичко знае, но не изпълнява това, което знае. Запримѣрь, нѣкой казва: не зная, какъ да постѣпя съ този човѣкъ. Чудно нѣщо! Той не знае, какъ да постѣпи съ нѣкого, а много добръ знае, какъ трѣбва да постѣпятъ съ него. Щомъ види, че нѣкой не се отнася къмъ него, както трѣбва, той веднага започва да му чете моралъ. Отношенията на хората сж такива, каквито сж и отношенията между числата и величинитѣ въ математиката и въ геометрията. Запримѣрь, ако въ дадено отношение единъ членъ е неизвѣстенъ, той ще се намѣри отъ извѣстнитѣ членове. Иначе, извѣстнитѣ членове въ отношението не биха имали ни-

какво значение. Сжщото нѣщо се отнася и до музиката.

Като се говори за музиката, казвамъ : животътъ може да бжде хармониченъ, музикаленъ, а сжщеврѣменно може да бжде и дисхармониченъ, немузикаленъ. Въ това отношение задачата на човѣка е да прѣвърне немузикалния животъ въ музикаленъ. Ще каже нѣкой, че това зависи отъ държавата, отъ църквата, отъ обществото, отъ морала и т. н. Да оставимъ настрана тѣзи нѣща. Държавата, религията, обществото, моралътъ сж условия за човѣка. Човѣкъ е сжществувалъ и прѣди държавата, и прѣди религията, и прѣди обществото, и прѣди всѣкакъвъ моралъ. Човѣшкото съзнание е сжществувало прѣди създаването на тия нѣща. Човѣкъ не е създаденъ за тѣхъ, но тѣ сж създадени за неговото развитие и усъвършенствуване. Слѣдователно, щомъ държавата, религията, обществото, моралътъ сж създадени като условие за усъвършенствуване на човѣка, той трѣбва да ги пази. Има кой да оправя държавата; има кой да подобрява религията; има кой да възпитава обществото; има кой да обновява морала. Задачата на човѣка е да се грижи за своето усъвършенствуване. Щомъ работи върху себе си, той едноврѣменно работи и за всички останали. Това не подразбира, че човѣкъ трѣбва да бжде индиферентенъ къмъ всичко около него, но първо той трѣбва да опрѣдѣли отношенията си къмъ Бога и къмъ своя ближенъ.

Сега, като говоря за държава, азъ имамъ прѣдъ видъ една държава по-добра, по-организирана отъ в ички досега сѣществувачи държави. Тази държава сѣествува само въ живата природа. Всички сѣврѣменни и бждещи държави трѣбва да копиратъ своитѣ закони и наредби отъ тази велика, единствена държава. Тази е истинската правова държава. Който иска да се развива правилно, той трѣбва да поддържа въ ума си мисълта: една правова държава има — държавата на великата разумна природа. Тази мисъл трѣбва да бжде за него аксиома. Ако човѣкъ върви съобразно законитѣ на тази държава, той ще постигне всички свои желанія. Слѣдователно, една държава, една религия, единъ мораль има въ свѣта, общи за всички живи сѣщества, отъ най-малкитѣ до най-голѣмитѣ. Споредъ законитѣ на тази държава животътъ на мравята е тъй цѣненъ, както и животътъ на човѣка. И на нея ще сторите пжтъ, както и на човѣка. Стжпчите ли една мравя, ще дойдатъ по-силни сѣщества, които васъ ще стжпчатъ. Минавате покрай нѣкое дърво и отчупвате отъ него единъ клонъ. Като отчупите клона, може никой да не ви види, па и самото дърво нѣма да се оплаче, но утрѣ ще дойде нѣкой по-силенъ, който ще отчупи нѣщо отъ васъ. Минавате ли покрай нѣкой изворъ не го размжтвайте, считайте, че той е живъ. Ще кажете: възможно ли е изворътъ да е живъ? Питамъ: когато влѣзете въ нѣкоя освѣтлена кжща, и на огнището ѝ гори огънь, на който ври нѣщо въ тенджерата, какво показва това?

Това показва, че въ тази кжща има нѣкое живо сжщество, което е запалило лампитѣ, наклало огъня и изчистило кжщата. Ако вие загасите лампитѣ и огъня въ тази кжща и направите още нѣкаква пакостъ, по този начинъ вие пакостите на разумното сжщество, което живѣе въ нея.

Тѣй щото, всички живи сжщества, които ни обикалятъ, иматъ отношение къмъ великата разумность въ живота. Сжщеврѣменно тѣ иматъ отношение и къмъ всички хора. Запримѣрь, има редъ статистически данни, отъ които се вижда, че благоденствието на една страна зависи отъ състоянието на горитѣ въ нея. Колкото горитѣ сж по-запазени, толкова и благосъстоянието на една страна е по-голѣмо. Слѣдователно, горитѣ, както и плоднитѣ дървета трѣбва да се пазятъ, да не се сѣкатъ. Ако се изсичатъ, това ще се отрази врѣдно и върху хората. По този начинъ човѣкъ ще придобие правилни отношения къмъ всички живи сжщества: къмъ растенията, къмъ животнитѣ и къмъ хората. Срѣщате единъ човѣкъ, който ви е неприятенъ. При това положение даже, кажете си: и въ този човѣкъ има Божествено дихание. Като срещнете една мечка, вие можете да се разговаряте съ нея, като съ човѣкъ. Това може да ви се вижда смѣшно, обаче, мнозина, които сж имали срѣщи съ животни, сж дошли до заключение, че и животнитѣ проявяватъ извѣстна интелигентность, извѣстна признателность.

Единъ хубавъ примѣръ отъ врѣмето на римската империя още потвърждава факта, че и животнитѣ сж признателни. Въ врѣмето на римската империя единъ християнинъ билъ прѣслѣдванъ като християнинъ, вслѣдствие на което избѣгалъ въ Африка, дѣто се скрилъ въ една пещера. Единъ день чува наблизо до пещерата нѣкакъвъ ревъ. Подава главата си навънъ и вижда, единъ лъвъ реве, съ дигната лапа нагорѣ. Християнинътъ погледналъ къмъ лапата и видѣлъ въ нея забоденъ единъ голѣмъ трънъ. Той се приближилъ до лъва и внимателно извадилъ тръна отъ лапата му, която слѣдъ това намазалъ съ нѣкакво масло. Като се свършила тази малка операция, лъвътъ погледналъ християнина и си заминалъ. Слѣдъ врѣме християнинътъ се върналъ въ Римъ, дѣто отново билъ хванатъ и осъденъ на разкъсване отъ най-свирепитѣ лъвове. Случило се, че въ сжщото врѣме билъ хванатъ и занесенъ въ Римъ сжщиятъ лъвъ, на който християнинътъ извадилъ тръна. Сжщия день, въ който християнинътъ трѣбвало да бжде разкъсанъ отъ лвоветѣ, на арената билъ изваденъ и лъвътъ. Като видѣлъ своя спасителъ, лъвътъ седналъ прѣдъ краката му и започналъ да го лиже по ржцѣтъ. Съ това той искалъ да изрази своята признателность къмъ християнина. Всички присѣтствуващи останали зачудени отъ това, което видѣли на арената.

Казвамъ: ако въ единъ лъвъ има признателность, колко повече човѣкъ трѣбва да бжде признателенъ! Нѣкой казва: какво отъ това, че съмъ направилъ едно добро? — Мно-

го нѣщо е, когато човѣкъ направи едно добро, както трѣбва. Доброто дѣло е капиталътъ, който човѣкъ влага въ Божествената банка. Богъ помни цѣли 25,000 години доброто, което нѣкой е направилъ. Дѣто срещне този човѣкъ, Богъ казва: добъръ е този човѣкъ; той заслужава да има блага, заслужава работитѣ му да вървятъ добръ. Богъ помни злото, което човѣкъ е направилъ, само сто години. Прѣзъ тѣзи сто години този човѣкъ постоянно ще се намира подъ гнета на стореното отъ него зло. Тѣй щото, искате ли да имате Божието благословение, правете добро. Може да се съмнявате, дали е така, или не — то е ваша работа. За мене това е аксиома. Ако разполагахъ съ врѣме, азъ бихъ ви доказалъ своето твърдение. Азъ разполагамъ съ такива аргументи, прѣдъ които всички ще отстъпятъ.

Питамъ единъ ученикъ: можешъ ли да дигнешъ единъ килограмъ тежестъ отъ земята? — Мога, разбира се. Колко е единъ килограмъ? И дѣцата могатъ да го дигнатъ. — Ами ако този килограмъ е нагорещенъ до 2000°? Около този килограмъ ще се образува единъ радиусъ, една окръжностъ, до която не можете да приближите. Слѣдователно, има мисли въ свѣта, които прѣдставятъ такъвъ нагорещенъ центъръ, до който по никой начинъ не можете да се доближите. Такива мисли иматъ повече разрушително дѣйствие, отколкото благотворно. Ето защо, човѣкъ трѣбва да държи въ ума си мисли, които градятъ. Такива сж всички прави мисли. Запримѣръ, права мисълъ е, че човѣкъ трѣбва да опрѣ-

дѣли отношенията си къмъ Бога, а послѣ да опрѣдѣли отношенията си къмъ своя ближень. Затова е казано въ Евангелието: „Да възлюбишъ Господа Бога твоего!“ А послѣ е казано: „Да възлюбишъ ближния си, като себе си.“ Въ съврѣменната култура тѣзи двѣ заповѣди трѣбва да се обяснятъ научно. Тѣ не трѣбва да се разглеждатъ, както сж днесъ въ съзнанието на хората, защото въ съзнанието на съврѣменнитѣ хора има едно вжтрѣшно помрачаване.

Казвате: защо идатъ страданията въ свѣта. За обяснение на този въпросъ, ще приведа слѣдния примѣръ. При единъ светия дошла една бѣла, хубава кокошка, която по нѣкакъвъ начинъ успѣла да избѣга отъ своя господарь, голѣмъ богаташъ. Като я видѣлъ, светията рѣшилъ да я задържи при себе си, понеже не искалъ да я продаде нѣкому, да не я заколи. Обаче, за да не я познаятъ, той я боядисалъ. Щомъ се видѣла боядисана, кокошката започнала да плаче и казала на светията: защо ми нацапа хубавата бѣла дрешка? Светията ѝ отговорилъ: нѣма нищо отъ това. Цвѣтътъ на твоята дрешка има отношение до външната страна на твоя животъ. Азъ по необходимостъ те боядисахъ, защото иначе, при тази хубава бѣла дрешка, щѣше нѣкой да те хване и заколи. Казвамъ: ако страданията могатъ да ви боядисатъ и по този начинъ да ви освободятъ отъ смъртта, не сж ли тѣ на мѣсто? Щомъ смъртта замине, вие ще хвърлите боядисанитѣ перца и ще останете пакъ съ бѣлата си дрешка. Днесъ всич-

ки хора се оплакватъ, че сж се оцапали. Питамъ: кой работникъ не се цапа? Въпросътъ не е въ това, че човѣкъ се оцапалъ, но разумность трѣбва да има въ това цапане. Да се цапа човѣкъ разумно, това е благословение; да се цапа неразумно, това е нещастие. Да се цапа човѣкъ, това е неизбѣженъ законъ. Щомъ знаете това, не търсете такъвъ животъ, какъвто не можете да намѣрите.

Нѣкой казва: искамъ да бжда богатъ. — Можешъ да бждешъ богатъ. — Искамъ да бжда ученъ. — Можешъ да бждешъ ученъ. — Искамъ да бжда здравъ. — Можешъ да бждешъ здравъ. — Искамъ да бжда разуменъ. — Можешъ да бждешъ разуменъ. — Отдѣ мога да взема, да придобия тия нѣща? — Тамъ е всичката работа. Всички хора не могатъ да бждатъ богати. Всички хора не могатъ да притежаватъ голѣми капитали. Справедливо ли е Провидѣнието да се грижи за уреждането само на твоя бюджетъ? Ако всѣки тегли чергата само къмъ себе си, тогава, каква е задачата на вѣрващитѣ, на религиознитѣ хора? Тѣ проповѣдватъ, че човѣкъ трѣбва да се спаси, за да влѣзе въ Царството Божие. Обаче, спасението на човѣка не е главната цѣль въ живота му. Цѣльта въ живота на човѣка е неговото усъвършенствуване. Когато човѣкъ се усъвършенствува, той става служителъ. Колко души има служители въ свѣта? Земята трѣбва да бжде пълна съ такива хора. Ако въ България имаше 144,000 души, които сж завършили своето развитие, тя щѣше да бжде една отъ първитѣ страни въ свѣта. Днесъ

колко такива българи има? И ако има такива българи, какъ ще се познаятъ? Казано е въ Писанието: „По плодоветѣ имъ ще ги познаете“. Въ България има милионери и то нѣколко само, но милиардери нѣма. Въ Америка, обаче, има милиардери, които могатъ да помагатъ. Щомъ въ България нѣма голѣми капитали, питамъ: дѣ трѣбва да се насочатъ силитѣ ѝ?

Казвамъ: когато се говори за богатството на единъ народъ, трѣбва да имаме прѣдъ видъ посоката на силитѣ, които функциониратъ въ него. Ако силитѣ на този народъ сж насочени къмъ Божествения организъмъ, този народъ ще бжде богатъ, ще се развива правилно. Колкото и да е малъкъ единъ народъ, той прѣдставя удѣ отъ Божествения организъмъ. Неговото значение зависи отъ функциитѣ, които той изпълнява въ този организъмъ. И тогава, ако единъ народъ изпълнява своята служба правилно, той отъ нищо не трѣбва да се страхува. Ако народитѣ съзнаваха това, тѣ щѣха да работятъ съобразно законитѣ на Битието, а Битието пъкъ щѣше да работи за тѣхъ. Обаче, съврѣменнитѣ народи се отказаха отъ законитѣ на Битието, вслѣдствие на това тѣ изгубиха и неговата помощъ. Евреитѣ, запримѣръ, имаха 33,000 обѣщания отъ Бога, но криво ги разбраха. Тѣ искаха да бждатъ първи въ свѣта. Тѣ можаха да бждатъ първи, но по какво? — Първи по любовь, първи по знание, първи по мъдрость, първи по истина и първи по свобода. Въ сжщностъ, евреитѣ не бѣха такива. Силенъ е

само свободниятъ човѣкъ; силенъ е само онзи, който не умира. Умиращъ ли, ти не си силенъ, т. е. твоята сила е относителна. Силенъ човѣкъ е само онзи, който е надвилъ послѣдния си врагъ — смъртта.

Нѣкой казва: нѣма какво да се прави, прѣдъ силата човѣкъ трѣбва да отстъпва. „Прѣклонената главица сабя не я сѣче“. Въпрѣки това разсуждение, азъ виждамъ сжщия този човѣкъ на гробищата съ отсѣчена глава. И слѣдъ това ще дойдатъ да утѣшаватъ този човѣкъ. Това вече е другъ въпросъ. Истинското утѣшение седи въ това — смъртта да не ме тѣпче. Истинското утѣшение е въ това, да съмъ приятель съ живота, да съмъ приятель съ знанието, да съмъ приятель съ истината, да съмъ приятель съ свободата, да съмъ приятель съ всички добродѣтели, да съмъ приятель съ всички добри и разумни хора. Какъ ще ме утѣшатъ хората, когато смъртта ми е извадила мозъка и очитѣ? Какъ ще ме утѣшатъ хората, когато смъртта ми е отсѣкла ржцѣтѣ и краката? Слѣдъ всичко това ще кажете, че така е наредилъ Богъ, че това е Негова воля и т. н. Не говорете така. Тѣзи работи ние сме ги наредили, а не Богъ. Ако всичко това е Божие дѣло, защо Той е далъ на Мойсея заповѣдта „не убий!“ Приемниците на Мойсея измѣниха този законъ. Тѣ сж наредили да се убива всѣки, който прѣстѣпва закона на сжботата. Дѣ е единството на закона? Богъ казва не убий, а гражданскиятъ законъ казва, че трѣбва да се убива всѣки, който прѣстѣпва сжботата. Нѣкой човѣкъ съ-

бралъ десетина сухи клечици въ сѣботенъ день, веднага го наказватъ, защото прѣстѣпилъ сѣботата. Това е приложение на закона по буква. По духъ сухитѣ клечици прѣдставятъ друго нѣщо. Тѣ сѣ изразъ на злото въ човѣка. Затова, казано е въ Мойсеевия законъ: не прави зло сѣботенъ день!

Сега, да оставимъ настрана този въпросъ. Когато висшето съзнание се пробуди у хората, тѣ ще разбератъ, защо сѣ се убивали и умъртвявали за събиране клечки въ сѣботенъ день. Кога умира човѣкъ? — Човѣкъ умира, когато растенията въ неговия организъмъ изсъхватъ; човѣкъ умира, когато житото въ него изсъхва; човѣкъ умира, когато изворитѣ въ него прѣсъхватъ; човѣкъ умира, когато всичката влага въ него изчезва. Тѣй щото, сухитѣ клечки сѣ вжтрѣ въ човѣка, а не извънъ него. Когато у човѣка изсъхнатъ всички добродѣтели, всички свѣтли мисли, всички свѣтли чувства и всички възвишени постѣпки, той попада подъ закона на кармата, т. е. подъ закона на причини и послѣдствия и отива вече на лобното мѣсто, дѣто го чака разпятие. Тамъ ще бѣде езекутиранъ, но съвсѣмъ самъ. Той ще се обърне на една и на друга страна, да срещне погледа на ония, които го защищаваха, но нито единъ отъ тѣхъ нѣма да бѣде около него. Защо? — Понеже той се отказа отъ ония, които поддържаха живота му. И тогава смъртта ще се наложи върху него. Това искалъ да каже Мойсей съ думитѣ: „Не събирайте сухи клечки въ сѣбо-

тенъ день, когато Богъ почива.“ Знаете ли, какво нѣщо е Божията почивка?

Сега хората вѣрватъ повече на лъжата, отколкото на истината. Отъ толкова хиляди години насамъ хората се лъжатъ и все още вѣрватъ въ лъжата. Прѣди години имало единъ българинъ, отъ варненскитѣ села, на име Нойчо, който билъ добъръ човѣкъ, но съ силно въображение; вслѣдствие на това той често събиралъ въ кръчмата хора и имъ говорилъ, какъ могатъ да си купятъ чифлици, лозя, ниви, овци, говеда да разбогатѣятъ като Иова. Единъ недѣленъ день въ кръчмата били събрани много селяни, и той имъ казалъ, че знае, дѣ има заровени голѣми кюпове съ злато, останали още отъ римско врѣме. — Тѣй ли? — обадили се селянитѣ. Можешъ ли да ни покажешъ мѣстото? — Мога, разбира се. И той точно имъ описалъ мѣстото, дѣто било заровено златото. Нойчо ги излъгалъ, въ сжщность той не знаелъ, дѣ има заровено злато, а още повече точно на това мѣсто. Сутринята всички селяни се надигнали, кой съ мотика, кой съ лопата, кой съ търнокопъ, че и свещеникътъ съ тѣхъ, зеръ хиляда килограма злато ще намѣрятъ! Не е малко нѣщо. Като видѣлъ приготовленията на тази експедиция, Нойчо си казалъ: ами ако, наистина, намѣрятъ тамъ заровено злато? Я чакай и азъ да тръгна съ тѣхъ! И той повѣрвалъ въ лъжата си. Така е; когато се говори на хората за печалби, макаръ и лъжливи, това имъ допада.

Ще ви приведа още единъ примѣръ, отъ който ще се види лековѣрието на хората. Дойде единъ човѣкъ при васъ и ви казва: ти вѣрвашъ въ Бога, казвашъ, че Той се грижи, промишлява за хората. Какъ ще се изрази Неговата грижа? Иди да си купишъ единъ лотариенъ билетъ, можешъ да спечелишъ нѣщо. Еди-кой си купилъ единъ билетъ и спечелилъ единъ милионъ марки. — Тѣй ли? Тогава и азъ ще си купя единъ билетъ, може да спечеля нѣщо. Единъ милионъ марки, правятъ 30 милиона наши пари. Това не е малка работа. Тукъ работи въображението на човѣка. Обаче, кажете на сжщия човѣкъ, че може да наслѣди Царството Божие, той ще счита тази работа за непостижима. Като спечели единъ милионъ марки, съ тѣхъ ще купи и хлѣбъ, и дрехи, и обуца — каквото пожелае. Колкото за това, че като вѣрва въ Бога, може да спечели повече, отколкото на всѣка лотария, той счита това невъзможно. И затова мнозина казватъ, че отъ много молитви сж оглупѣли. Толкова години вече какъ се молимъ, и въ заключение на това, отъ день на день повече оглупяваме и оголяваме, когато другитѣ хора работятъ и печелятъ, събиратъ богатства.

Първиятъ законъ — любовь къмъ Бога — е начало на живота. Човѣкъ трѣбва да започне живота си съ вжтрѣшни опити. Всѣка нова мисль той трѣбва да приложи, да я опита и разбере. Казвате: ние знаемъ тази работа. Вие знаете много нѣща, но безсмъртие не сте придобили. Вие се молите, но молитвата

ви нѣкога се чува, нѣкога не се чува, докато се погледнете единъ день въ огледалото и видите, че сте остарѣли. Дойде слѣдъ това смъртта, вземе отъ васъ всичко, каквото имате, и си заминава. Вие оставате само съ едно голо съзнание и съжалявате, че не сте разрѣшили най-важния въпросъ — въпросътъ за безсмъртието. Този въпросъ трѣбва да се разрѣши още докато сте на земята. Казвате: като дойде Христосъ, тогава ще го разрѣшимъ. Христосъ е дошълъ вече и пита: какво мислите още? Казвамъ: вие трѣбва да разрѣшите въпроса, както Христосъ го е разрѣшилъ — нищо повече! Разрѣшението на този въпросъ е въ Евангелието. Христосъ каза на евреитѣ: „Разрушете този храмъ, и азъ въ три дня ще го въздигна!“ Тѣ се хванаха за думитѣ на Христа и казаха: „Соломонъ съгради този храмъ въ толкова много години, а ти ще го съградишъ въ три дня. За какъвъ се мислишъ? Евреитѣ съзнателно изопачиха думитѣ на Христа. Христосъ имъ говорѣше за тѣлото си, като храмъ Божи. Най-послѣ тѣ обвиниха Христа, че се наричалъ Синъ Божи и Го осъдиха да бжде разпнатъ.

Питамъ: кой е Синъ Божи? Не е Синъ Божъ онзи, който иска царъ да стане; не е Синъ Божии онзи, който иска пръвъ министъръ да стане. Синътъ Божи не заема никаква служба. Той нѣма да стане нито царъ, нито министъръ, нито професоръ, нито учителъ, нито майка, или баща. Тогава, какво ще прави Синътъ Божи? Той ще дойде на земята да помага на човѣчеството, да изяви Божия-

та Любовь. Каквото богатство има, Той ще го раздаде на хората и ще се върне тамъ, отдѣто е дошълъ. Христосъ каза на тогавашнитѣ хора да се пазятъ отъ любостяжанието.

Сега и азъ се обръщамъ къмъ васъ съ сжщия съвѣтъ, да се пазите отъ любостяжанието, но и безъ да казвамъ това, вие сами ще го научите. Най-добриятъ методъ, който учителитѣ прилагаха въ старитѣ български училища при възпитанието на дѣцата, бѣше фалагата, бой съ тояга по краката. Обаче, българинътъ е практиченъ. Като видѣ, че този методъ не даде особени резултати, стариятъ български учителъ каза: съ фалагата ние по-скоро ща осакатимъ дѣцата, отколкото да ги възпитае. Той потърси другъ методъ за възпитание. Когато нѣкой ученикъ не учеше, или бѣше немирень, тогава се прилагаше слѣдната мѣрка: единъ ученикъ взимаше на гърба си немирния, или мързеливия си другаръ, хващаше го за краката, а учителътъ го биеше отзадъ съ тояга. Послѣ учителитѣ се убѣдиха, че и този методъ не е практиченъ. Отъ ударитѣ на тоягата, наказаниятъ ученикъ ставаше неспособень да сѣда, но пакъ не се възпита. Слѣдъ този методъ, за възпитание на слабитѣ и немирни ученици, рѣшиха да приложатъ метода на плѣсницитѣ. На немирния или слабия ученикъ удряха по една плѣсница на дѣсната и по една на лѣвата страна на лицето. Обаче, и този методъ не даде резултати. Колкото повече се развиваше обучението, учителитѣ виждаха, че боятъ не може да възпитава, и за това се отказаха отъ него като

възпитателно срѣдство. Впоследствие, когато нѣкой ученикъ не учеше, или не мируваше, поставяха го да сѣди на колѣнѣ, а подъ колѣнѣтъ му туряха ситенъ пѣськъ, или царевични зрънца. Слѣдъ това учителитѣ се отказаха и отъ този методъ. Най-послѣ тѣ се намѣриха въ чудо, какъ да възпитавагь младото поколѣние. Докждѣ сж достигнали съврѣменнитѣ учители при възпитанието на младото поколѣние, не зная. Струва ми се, че най-новата мѣрка, която прилагатъ днесъ въ училищата срѣщу слабитѣ и съ лошо поведение ученици, е изключването имъ отъ училищата.

Сега, всички хора търсятъ лесния пѣтъ въ живота. Обаче, трѣбва да знаемъ, че на всинца прѣдстои изучаване на великата наука на живота, чрѣзъ която можемъ да дойдемъ до причинитѣ на нѣщата. Запримѣрь, ако нѣкой страда отъ болки въ краката, той трѣбва да знае, че причината на тази болка се крие нѣкждѣ въ добродѣтелитѣ му, които сж въ връзка съ краката. Тѣй щото, когато учителитѣ биятъ ученицитѣ по краката, по ржцѣтъ, или по странитѣ, тѣ трѣбва да знаятъ, че нито краката, нито ржцѣтъ, нито странитѣ имъ сж виновни за тѣхнитѣ прѣгрѣшения. Какво сж виновни ржцѣтъ, краката или странитѣ на ученика, че той не учи, или че е немирень? Защо учителитѣ сж постѣпвали съ ученицитѣ си по този начинъ? — Така сж разбирали. Това сж материалистически методи, които почиватъ на безлюбие. Ако учительтъ обикне ученика си, и най-неспособень да е той, учительтъ ще

може по вжтрѣшенъ пжтъ да събуди въ него импулсъ за работа. Ако учителътъ е индиферентенъ къмъ слабия ученикъ, това негово разположение ще се отрази и върху самия ученикъ. Изобщо, ако учителътъ обича ученицитѣ си, той ще събуди въ тѣхъ импулсъ къмъ работа. Майката се грижи да достави физическа храна на дѣтето, а учителътъ — умствена храна.

И тъй, човѣкъ трѣбва да приложи въ живота си двата велики закона — любовъ къмъ Бога и любовъ къмъ ближния. Азъ искамъ да сменя тѣзи закони отъ небето на земята, за да могатъ да се разбератъ и приложатъ. Всѣки законъ е вѣренъ въ приложението си. Слѣдователно, първиятъ законъ — любовъ къмъ Бога, прѣдставя мжжа; вториятъ законъ — любовъ къмъ ближния, прѣдставя жената. Мжжътъ трѣбва да се занимава съ първия законъ, а жената — съ втория. Съ двата закона пѣкъ трѣбва да се занимава човѣкътъ. Който има форма на мжжъ, ще употреби първия законъ; който има форма на жена, ще употреби втория законъ; който има съзнанието на човѣкъ и нито се жени, нито за мжжъ отива, той ще употреби и двата закона едновременно. Дѣ е приложението на тѣзи закони днесъ? Защо мжжътъ, който се занимава съ първия законъ и мисли, че е всемоушенъ и може да оправи свѣта, не го е оправилъ до днесъ? Досега мжжътъ е употребявалъ силитѣ си само да завлада жената и да я убѣди, че веднѣжъ излѣзла отъ него, тя сама не може нищо да направи. Питамъ:

успѣ ли мжжътъ да убѣди жената въ своята мисль?

Сега, като слѣдя историята на човѣшкото развитие, навсѣкждѣ виждамъ неспазване на тия два закона. Обаче, съществува единъ заженъ законъ, който всѣки трѣбва да има прѣдъ видъ. Този законъ е слѣдниятъ: когато една жена обича единъ мжжъ, тя е въ сила да го подигне. Обаче, ако тя намрази единъ мжжъ, той ще свърши фатално. Редъ статистики въ Америка показватъ, че всички проповѣдници, които иматъ добри жени, сж извѣстни като видни проповѣдници. Защо? — Понеже женитѣ имъ ги обичатъ и сподѣлятъ тѣхнитѣ убѣждения. И обратно: всички жени на проповѣдници, които не обичатъ мжжетѣ си и не сподѣлятъ тѣхнитѣ идеи, сж помогнали за падането на мжжетѣ си. Слѣдователно, жената е въ сила да подигне и да събори мжжа. Не само това, но вториятъ законъ — любовь къмъ ближния, съ който жената се занимава, той създава учрежденията, той създава обществения строй. Слѣдователно, съврѣмениятъ строй, както и всичко въ него, се дължи, именно, на тази унижена жена. И тогава, каква трѣбва да бжде цѣльта на съврѣмениятъ общество, както и на съврѣмениятъ държави? — Подигане на жената. Подигане на жената на положението, въ което нѣкога се е намирала! Поставете жената на онова стъпало, на което се е намирала първоначално и ще видите, че въ продължение на 25 години свѣтътъ ще се поправи. Спасението на свѣта е въ подигането на жената. Не подиг-

нете ли жената, и не се ли подигне тя сама, отникждѣ другадѣ не може да дойде спасението.

И тъй, когато се говори за Любовта, като велика, мощна сила, ние имаме прѣдъ видъ, че единствена тя е въ състояние да подигне онѣзи унижени и оскърбени, паднали и грѣшни души, които сж въ дѣното на ада. Адътъ е пълень съ жени. Казвате: буквално, или прѣсно да приемемъ тази мисль? Приемете я, както искате — и въ букваленъ, и въ прѣносенъ смисль. Днесъ жената е унижена, потжпкана. Отъ кого? — Отъ силнитѣ. Какво коштува днесъ на самата жена, както и на всички хора да се заематъ за подигането на жената? Не се ли подигне жената, всички срѣдства за изправяне на човѣчеството сж палеативни. Запримѣръ, нахранишъ се добръ и мислишъ, че повече нѣма да имашъ нужда отъ ядене, но не се минаватъ четири-петъ часа, и ти отново огладнявашъ. Пиешъ вода и мислишъ, че повече нѣма да ожаднявашъ, но не се минаватъ четири-петъ часа, и ти отново усѣщашъ жажда.

Като говоря за подигането на жената, азъ имамъ прѣдъ видъ тази идея да проникне въ цѣлокупния животъ. Тя трѣбва да проникне не само между хората, но и между животнитѣ, растенията и минералитѣ. Този великъ законъ трѣбва да обхване напълно и човѣшкото сърце. Ако човѣкъ унижи сърцето си, спасението пакъ не може а дойде. Спасението на съврѣменното човѣчество се крие въ подигане на сърцето. Унижишъ ли себе си, унижавашъ

сърцето си. Подигнешъ ли себе си, подигащъ сърцето си. Това е едно педагогическо правило за приложение. Ако педагогията не прилага това правило, каква наука е тя? И слѣдъ това ще говорятъ за видни педагози. Съ това не искамъ да кажа, че нѣма знаменити, учени хора. Има учени, които стоятъ много високо, но не е въпросъ да изпжква ученостъта на хората; на пръвъ планъ трѣбва да се даде ходъ на великата Истина, която носи спасението на цѣлото човѣчество. Азъ говоря за закони, които сжществуватъ въ природата. Цѣльта на разумната природа е чрѣзъ приложение на своитѣ закони между хората да събуди у тѣхъ висшето съзнание. Не е достатъчно само да се молимъ на светиитѣ, но тѣ трѣбва да слѣзатъ на земята, да работятъ за подигането на жената. Всички ангели, всички светии, всички напреднали сжщества иматъ за цѣль подигането на жената. Много отъ съврѣменнитѣ хора, като че се противопоставятъ на тази велика цѣль и казватъ: знаете ли, какво нѣщо е жената? Тя е цѣла змия! Който е ялъ попарата ѝ, той само може да говори за нея.

Като говорите, че жената е лоша, питамъ: кой не е роденъ отъ жена? Онази, която ви е родила, не бѣше ли жена? Майка ви, която ви е носила въ утробата си, която ви е пригръщала въ обятията си, която ви е носила въ ума и въ сърцето си, не бѣше ли жена? Вие не се спирайте върху това, че тя е унижена. Каквато и да е тази жена днесъ, тя е вашата майка. Ако имате другарка, гле-

дайте на нея, като на ваша майка. На майка си пъкъ гледайте, като че Богъ е въ нея. Човѣчеството трѣбва коренно да измѣни своитѣ възгледи по отношение на жената. Иначе, спасението на свѣта нѣма да дойде. Слѣдователно, човѣкъ трѣбва да дойде до първия законъ — до отношението си къмъ Бога, а послѣ и до втория законъ — до отношението си къмъ своя ближень, до отношението си къмъ сърцето. Човѣкъ не трѣбва да товари сърцето си съ излишенъ багажъ, да плаче за нищо и никакво. Добрѣ е човѣкъ нѣкога да поплаче, но на врѣме. Добрѣ е човѣкъ и да се радва, но пакъ на врѣме. И едното, и другото е благословение. Добрѣ е да любишъ на врѣме, да дадешъ знанието си на врѣме и да освободишъ хората на врѣме.

Казвамъ: желая, като ви срещна другъ пътъ, коситѣ ви да сж почернѣли. Ако сж останали бѣли, поне да иматъ чистъ бѣлъ цвѣтъ, и при това да сте пакъ млади. Лицата ви да бждатъ като на млади хора, безъ бръчки. Имате ли бръчки, това показва, че сърцето ви е обрѣменено. Бждете красиви и млади, съ нови идеи. Всѣка сутринъ, като ставате, записвайте въ ума си двата велики закона — любовъ къмъ Бога и любовъ къмъ ближния. Приложението на тѣзи два закона въ вашия животъ, прѣдставятъ разрѣшение на много трудни задачи. Ония отъ Христовитѣ ученици, които сж приложили тѣзи закони, тѣ сж извършили голѣми чудеса. Който отъ васъ приложи тѣзи закони, той ще види резултатитѣ имъ. Обаче, прѣди да види нѣкакви резултати,

той не трѣбва да говори нищо за своята работа. За великото не трѣбва да се говори. Обичате ли Бога, никому не говорете за това, понеже то е велико. Обичате ли ближния си, обичате ли сърцето си, никому не говорете за това, защото то е велико.

Соломонъ е казалъ, че сърцето на човѣка е извратено. Той е относително правъ, но не и абсолютно. Сърцето, т. е. жената е извратена, защото е унижена, но това е въръменно положение. Защо е така, то е другъ въпросъ. Азъ разглеждамъ жената като полюсъ. Първоначално, когато Богъ създалъ жената, тя била съвсѣмъ различна отъ сегашната. На земята има една жена, която не е нито като тази на небето, нито като тази върая; тя е само отгласъ, отражение на възвишената, на благородната жена. И въ това отношение любовта е само външно отражение на тази жена. Обаче, любовта се проявява само тамъ, дѣто е жената. Отсъствува ли жената въ човѣка, отсъствува и любовта. Ако хората знаятъ, какво нѣщо е жената и я поставятъ на мѣстото ѝ, свѣтътъ моментално би се подигналъ. Днесъ гледатъ на жената, като на сжщество, което има нужда отъ мъжъ, да я гледа. Казвамъ: това не е жена, това е инвалидъ въ болницата. Споредъ мене, жена е тази, която спасява свѣта; жена е тази, която държи ключоветъ на живота; жена е тази, чрѣзъ която се проявява великата и мощна сила на любовта, която носи живота. Слѣдователно, спасението на свѣта ще дойде чрѣзъ жената, а не чрѣзъ мъжа.

Сега, азъ желая на всички да станете жени! Тази мисълъ, прѣведена съ други думи означава: азъ желая душитѣ на всички хора да се изпълнятъ съ любовъ; азъ желая всички да свѣтятъ, да бждатъ запалени свѣщи, да бждатъ щастливи и радостни, да сж готови на всички услуги. Това значи да бжде човѣкъ майка. Въ този смисълъ, желая всички да бждете майки. Днесъ подъ понятието майка разбиратъ жена, която ражда. Не, майка е само тази, дѣцата на която не умиратъ. Умиратъ ли дѣцата на нѣкоя жена, тя не е майка. Майка е само чистата жена, дѣвата, която, и като роди, пакъ дѣва остава; майка е онази дѣва, на която дѣцата не умиратъ. Слѣдователно, всички хора трѣбва да бждатъ дѣви, абсолютно чисти, ако искатъ роденото отъ тѣхъ да не умира. Този е смисълътъ на вжтрѣшната философия за живота. Разберете ли тази философия, и животътъ ви ще стане приятенъ.

И тъй, първата велика заповѣдъ е да възлюбишъ Господа Бога твоего съ пълнотата на твоето сърце, на твоя умъ и на твоята сила. Втората заповѣдъ е да възлюбишъ ближния си, т. е. твоята дѣва, твоето сърце, къмъ което трѣбва да си поставишъ великата задача да го подигнешъ. Бждете, прочее, работници за подигането на жената, а оттамъ и работници за бждещето на цѣлото човѣчество!

*

4. Бесѣда отъ Учителя, държана на 18 октомври, 1931 г. София. „Изгрѣвъ.“

ПРЪЗЪ ОНЪЗИ ДНИ.

„И пръзъ онъзи дни дойде Исусъ отъ Назаретъ Галилейски и кръсти се отъ Иоана въ Иорданъ.“ *)

Иоанъ се нарича само онзи човѣкъ, който може да изважда разумнитѣ работи, скрити въ природата. Разуменъ човѣкъ пъкъ е онзи, който може да чете, да изнася и добръ да разбира смисъла на написанитѣ книги отъ великитѣ души, живѣли прѣди него. Азъ взимамъ думитѣ „велики души“ въ широкъ смисълъ“.

Въ свѣта има два процеса. Единиятъ процесъ е процесъ на врѣменно ограничение. Той е общъ за цѣлото животинско царство, като се започне отъ най-низкостоещитѣ и се стигне до най-високостоещитѣ същества, до човѣка. Той е спомагателенъ процесъ. Другиятъ процесъ може да се нарече Божественъ. Специфичното въ него е, че той носи освобождение. Ако човѣкъ разбира този процесъ, ще види, че само той може да го освободи. Веднъжъ дошълъ на земята, цѣлътъ на човѣка е да придобие свобода. Той иска да се освободи отъ нѣщо, но отъ какво, самъ не знае. Човѣкъ не може да знае това, понеже духътъ му минава прѣзъ четири фази на съзнанието:

прѣзъ фазата на подсъзнанието, на съзнанието, на самосъзнанието и на сврѣхсъзнанието. Той не разбира процеситѣ, които ставатъ въ неговото подсъзнание, понеже то обхваща обширното битие; затова, именно, човѣкъ не помни миналото си. Своего минало той схваща донѣкждѣ въ съзнанието си, понеже то е процесъ, който врѣменно се проявява. Това, което схваща въ съзнанието си е, че човѣкъ е същество, което живѣе, което има извѣстни права, извѣстна свобода да се развива правилно. Съзнанието, като процесъ, съществува въ всички животни. Самосъзнанието пѣкъ отличава човѣка отъ всички животни. Той казва: азъ съмъ човѣкъ! Значи, той се самосъзнава. Най-послѣ иде сврѣхсъзнанието, за което се знае много малко. То е смисълътъ, цѣльта, къмъ която човѣкъ се стреми. Разбере ли човѣкъ законитѣ, които се криятъ въ неговото сврѣхсъзнание, той ще бѣде свободенъ. При това, той нѣма да бѣде изложенъ на всички ония промѣни, които ставатъ сега въ свѣта.

Съврѣменниятъ човѣкъ, обаче, не е свободенъ. Когато нѣкой казва, че е свободенъ, това подразбира относително свободенъ, врѣменно свободенъ. Свободата на съврѣменнитѣ хора е относителна. Младиятъ е свободенъ отъ старостта, но врѣменно само. Най-първо младиятъ започва съ своята слабостъ, съ своята немощъ, бори се извѣстно врѣме съ нея, докато заякне и мисли вече, че е побѣдилъ. Като достигне върха на своята побѣда, той постепенно започва да остарява. И на

стари години пакъ заприличва на малко дѣте. И ще видите този старъ човѣкъ, този мъдрецъ, който мислилъ, че разбралъ смисъла на живота, сега има нужда други да го прѣнасятъ отъ едно мѣсто на друго. Старитѣ хора, като малкитѣ дѣца, не могатъ да работятъ.

Често хората прибързватъ въ заключенията си и казватъ: този човѣкъ е старъ, онзи е младъ. Обаче, тѣ трѣбва да разбиратъ, какво нѣщо е старъ и какво младъ човѣкъ въ пълния смисълъ на думата. Старостъ и младостъ сж два важни процеса, двѣ важни състояния въ живота на човѣка. Нѣкой казва: азъ съмъ човѣкъ. — Вие трѣбва да разберете, какво нѣщо е човѣкътъ. — Азъ съмъ българинъ. — Трѣбва да разберете, какво нѣщо е българинътъ. Послѣ трѣбва да разберете, какво нѣщо е французинътъ, германецътъ и др. — Това е животно. — Трѣбва да разберете, какво нѣщо е животното. — Това е вълкъ. — Трѣбва да разберете, какво нѣщо е вълкътъ. Изобщо, съврѣменнитѣ хора сж дали извѣстни тълкувания на всички тия нѣща, но повечето отъ тѣхъ не сж правилни. Какво нѣщо е, напимѣръ, вълкътъ, това трѣбва правилно да се изтълкува. Щомъ природата го е създала, тя имала прѣдъ видъ нѣщо разумно. Въ икономията на природата вълкътъ изпълнява една почтена служба. Тѣй щото, не трѣбва да се гледа само неговата външна форма. Ако, като чиновникъ, не изпълнява службата си добрѣ, тогава той ще остане само съ прозвището вълкъ и навсѣкждѣ ще го гонятъ. Той е поставенъ за касиеръ

въ нѣкоя банка, но бърка въ касата, взима паритѣ и бѣга. Той е като нѣкой голѣмъ воененъ капацитетъ, като нѣкой генералъ, когото пращатъ на бойното поле да се бие, но този генералъ хуква да бѣга, а подиръ него и войниците бѣгатъ. Слѣдъ това търси редъ причини да се извинява.

Казвате: защо трѣбва да бѣга? — Не иска да мре човѣкътъ — нищо повече. — Защо не иска да мре? — Когато сме тукъ, лесно се говори, че трѣбва да се мре, но на бойното поле не е лесно да се говори за смъртъ. Често говорители, оратори излизатъ прѣдъ народа, проповѣдватъ имъ за дългъ, за любовъ къмъ отечеството, насърдчаватъ ги да се биятъ, като имъ казватъ: братя, трѣбва да отидете на бойното поле да се биете съ врага си, да се пожертвувате за отечеството си! Трѣбва да сте готови да умрете! Да, тѣзи хора ще се биятъ, ще умиратъ за отечеството си, а вие, които говорите, трѣбва да останете тукъ.

Сега, възъ основа на сѣщия моралъ, нѣкои казватъ: християнитѣ трѣбва да водятъ добъръ животъ. — Ако само християнитѣ живѣятъ добръ, въпросътъ съ това не се разрешава. Вѣрно е, че християнитѣ трѣбва да живѣятъ добръ, но и всички останали хора трѣбва да живѣятъ добръ. Щомъ живѣемъ, всички трѣбва добръ да живѣемъ! Животътъ е създаденъ за разумнитѣ хора. До тази мисль сж се домогнали въ изслѣдванията си всички капацитети на миналото и на настоящето. Може да се наброятъ, колкото капацита-

тети искате, но ако и безъ тѣхъ вѣрвате, подобръ ще бжде за васъ; ако не вѣрвате, толкова по-злѣ за васъ. Природата има крайно отвръщение къмъ страхливитѣ; природата има крайно отвръщение къмъ прѣстѣпнициѣ; природата има крайно отвръщение къмъ глупавитѣ хора, къмъ онѣзи, които одумватъ, които иждивяватъ силитѣ си напразно. Съ една дума, природата има крайно отвръщение къмъ всички прѣстѣпления, които сегашнитѣ хора вършатъ; тя е толкова разгнѣвена спрѣмо тѣхъ, че постоянно мисли, какво наказание да имъ наложи. Тя вече го е намислила и като го наложи, тѣ ще видятъ и патятъ. Казвате: какво мисли природата? Тя мисли, какъ да накаже всички хора, които сж прѣстѣпили законитѣ ѝ. Защо и за какво, тя никому отчетъ не дава.

И тъй, вие можете да вѣрвате, а можете и да не вѣрвате на думитѣ ми. Вѣрата е разумень процесъ, или процесъ на разумността. Хората трѣбва да живѣятъ добръ! Нѣма смисълъ да се измжчватъ едни-други. Въ Писанието се казва, че Исусъ отишълъ да се кръсти отъ Иоана. Христосъ, който седи по-високо отъ Иоана, отиде при него да се кръсти, съ което даде на хората добъръ примѣръ на смирение. Той каза на Иоана: „Ти трѣбва да ме кръстишъ съ вода!“ Начинътъ, по който Иоанъ кръсти Христа, прѣдставя единъ символъ. Споредъ този символъ всѣки човѣкъ се е родилъ, за да се кръсти. Казва нѣкой: азъ искамъ да кръщавамъ! — И да не искашъ ти, все трѣбва нѣкой да кръсти чо-

вѣка. И да искате, и да не искате, все ще ви кръстятъ, но не само чрѣзъ вода, както вие разбирате. Всѣко страдание е кръщение; всѣко изпитание е кръщение. Слѣдъ като се е кръстилъ въ Иорданъ, Христосъ говори за друго нѣкакво кръщение. Значи, Той още не бѣше се докръстилъ. Първото кръщение, съ вода, става лесно. Ще влѣзе човѣкъ въ водата, ще го измиятъ отгорѣ, и всичко се свършва. Слѣдъ него, обаче, иде онова тежко кръщение, чрѣзъ изпитанията въ живота, когато човѣкъ трѣбва да се освободи отъ ограничителнитѣ условия, да разбере съотношенията, които сѣществуватъ между доброто и злото.

Понѣкога хората разглеждатъ злото така, като че то не се отнася до тѣхъ. Въ злото, както и въ доброто, се крие извѣстна философия, която трѣбва да се изучава. Нѣкой казва: какъвъ е смисълътъ на козмоса? Човѣкъ може да разбере смисъла на козмоса дотолкова, доколкото разбира смисъла на своя животъ. Доколкото животътъ на хората има отношение къмъ козмоса, дотолкова и козмосътъ има отношение къмъ тѣхния животъ. Често хората запитватъ: какъвъ е смисълътъ на живота? Не е важно да знаете, какъвъ е смисълътъ на живота споредъ философитѣ, или споредъ богословитѣ, или споредъ вѣрващитѣ, но въ даденъ случай е важенъ смисълътъ на вашия личенъ животъ. Ако азъ разрѣша този въпросъ, другитѣ въпроси сами по себе си се разрѣшаватъ. Между всички живи сѣщества има едно обединително звено, една непрѣривна връзка. Никой не живѣе за себе

си. Ако нѣкой мисли, че живѣе за себе си, това е само привидно така. Въ сжщностъ никой не живѣе за себе си.

Забѣлѣжете, всѣки клонъ отъ едно дърво живѣе за себе си, но сжщеврѣменно той има отношение и къмъ дървото; той живѣе и за цѣлото, за самото дърво. Докато е свързанъ съ дървото, той расте, развива се, има и свой животъ. Когато помисли, че може да живѣе вѣнъ отъ дървото, вѣнъ отъ цѣлото, клонътъ изсъхва. Ако запитате мистика или окултиста за причината, поради която клонетѣ изсъхватъ, тѣ ще извадятъ общо заключение: клонетѣ по дърветата изсъхватъ, когато помислятъ, че могатъ да живѣятъ самостоятелно, независимо отъ живота на цѣлото. Защо се родиха толкова нещастия и страдания въ сжврѣменната култура? — Понеже ученитѣ създадоха нѣщо неправилно въ науката. Тѣ прокараха мисълта, че трѣбва да подчинятъ природата, да станатъ нейни господари. И днесъ между човѣка и природата има голѣма борба. Започнала се е голѣма война, но ще видимъ, като се завърши тази война, въ края на краищата, кой ще плаща обезщетение. Ако човѣкъ побѣди природата, тя ще плаща обезщетение; ако природата побѣди човѣка, той ще плаща.

Въ това отношение ученитѣ сж раздѣлени на два лагера: едни отъ тѣхъ казватъ, че природата трѣбва да се подчини на човѣка; другитѣ казватъ, че човѣкъ трѣбва да се подчини на природата. Слѣдователно, когато запитватъ, какво нѣщо е злото, казвамъ: когато хората искатъ да подчинятъ природа-

та на себе си, тѣ създаватъ злото. Който иска да побѣди природата, той носи нещастие, той носи зло въ свѣта. Който живѣе въ съгласие съ живата природа, той е въ царството на доброто. — Дѣ е доброто? — Доброто е всѣкога около васъ. Когато слънцето изгрѣва, това е добро; когато звѣздитѣ изгрѣватъ, това е добро; когато вѣтрътъ духа, това е добро; когато водата тече, това е добро; когато земята ражда, това е добро; когато растенията растатъ и се развиватъ, това е добро. Всичко около насъ е добро, а ние питаме, какво нѣщо е доброто. Нима не е добро да седнешъ на трапезата, да си хапнешъ малко и да се почувствуващъ слѣдъ това въ добро разположение на духа? Нима не е добро, слѣдъ като си билъ три дня гладенъ, да дойде нѣкой при тебе и да ти донесе малко хлѣбецъ? Нѣкой казва: ако гладувамъ три дня, това показва, че волята Божия е такава. — Не, ако ти си гладувалъ три дня безъ нѣкаква важна причина и нищо не си придобилъ отъ този постъ, това вече е резултатъ на човѣшката воля, която иска да побѣди природата. Който яде по три пѣти на день, казва: азъ съмъ въ съгласие съ природата. Който не яде, той казва: азъ съмъ въ разрѣзъ съ природата.

Сега, между хората се проповѣдва постъ; въ църквитѣ сѣщо се проповѣдва постъ. И въ единия, и въ другия случай този постъ се разбира въ неядене хлѣбъ, въ лишение отъ храна. Споредъ мене, богатитѣ хора трѣбва да постятъ, а бѣднитѣ — да ядатъ. Защо?

— Понеже богатитѣ сж яли толкова много, че дори сж прѣяли, необходимо е малко да попостятъ. Като постантъ, тѣ трѣбва да дадатъ на бѣдни храната, която биха употребили за себе си. Днесъ се проповѣдва постъ, но бѣднитѣ, безъ да искатъ да постантъ, тѣ го изпълняватъ. И затова бѣднитѣ постоянно се оплакватъ, казватъ: дотегна ни този постъ! Нѣма ли да се свършатъ постнитѣ години, че да дойдатъ добри врѣмена? Като се говори за постъ, трѣбва да се разбере неговия дълбокъ смисълъ. Днесъ значението на поста е изопачено. Постътъ подразбира въздържане отъ зло, отъ прѣстѣпване на Божия законъ, а не отъ неядене на хлѣбъ. Когато човѣкъ пости, той трѣбва да има прѣдъ видъ мисълта да даде прѣзъ този день храната си на нѣкой, който е гладувалъ и е изгубилъ равновѣсието си. Който пости, той трѣбва да подкрѣпва своя гладенъ братъ, защото никой не живѣе за себе си. Слугата, който върши работа на господаря си, непрѣменно трѣбва да бжде нахраненъ; иначе, той нѣма да бжде въ състояние да работи.

Слѣдователно, единъ отъ важнитѣ въпроси въ живота е този за яденето, за храненето. Икономическиятъ въпросъ е построенъ върху процеса на яденето. И съврѣменнитѣ учени, биолози, финансисти и философи разрѣшаватъ този въпросъ, защото е отъ първостепенно значение за цѣлокупния животъ. Всѣка държава трѣбва да живѣе добрѣ! И всѣки човѣкъ трѣбва да живѣе добрѣ! Всѣки чо-

вѣкъ трѣбва да има не само храна, но той трѣбва да има и въздухъ, и вода, и свѣтлина, и жилище. И самата природа е създала човѣка по този начинъ. Човѣкъ има жилище — неговото тѣло; той има два прозореца — двѣтѣ очи, прѣзъ които влиза свѣтлината; една вентилация — носътъ; главенъ входъ — устата, тази икономическа мрѣжа, въ която се поставятъ всички необходими провизии за подкрѣпа на организъма. Човѣкъ има и два телефона, т. е. двѣтѣ уши, чрѣзъ които се съобщава съ външния свѣтъ.

Сега, ако разискваме върху въпроса, защо Христосъ отиде при Иоана да се кръсти, какво ще кажете за това? Какво отношение има между Христа и Иоана? Отношението между тѣхъ е такова, каквото между слабия и силния. Силнитѣ трѣбва да отиватъ при слабитѣ, да имъ помагатъ. Значи, Исусъ отиде при Иоана да му помогне — нищо повече! Христосъ каза на Иоана: „Ти проповѣдвашъ едно учение на покаяние, което не се харесва на хората. Богатитѣ не искатъ да се разкайватъ, затова главата ти ще снематъ. Сега, като ме кръстишъ, съ този актъ ще направимъ единъ договоръ, че ти нѣма да бждешъ малодушенъ, нѣма да се страхувашъ. И главата ти да снематъ, ти ще докажешъ на хората, че това, което проповѣдвашъ, е вѣрно. При това, ще знаешъ, че не само ти ще пострадашъ, но и азъ ще пострадамъ. На тебе главата ще снематъ, а мене на кръстъ ще приковятъ. Когато ме приковятъ на кръста, ти ще дойдешъ да ми помагашъ.

Днесъ мнозина мислятъ, че като умратъ, всичко съ тѣхъ се свършва. Не, като умре човѣкъ, като замине за другия свѣтъ, той оттамъ ще помага на хората. Докато човѣкъ е въ тѣлото си, той е слабъ; излѣзе ли отъ него, той става силенъ, мощенъ, може да помага и на другитѣ. Докато е въ тѣлото си, човѣкъ мяза на длъжникъ, който има да дава най-малко на хиляда души. Щомъ излѣзе отъ дома си, който отъ кредиторитѣ го срѣща, казва му: ти си безчестенъ човѣкъ, не издържашъ на обѣщанията си! Ти си крадецъ, трѣбва да платишъ дълга си! Единъ го срѣща, другъ го срѣща, викатъ му, хулятъ го, и той се вижда въ чудо, не знае, какво да прави. Казвамъ на този човѣкъ: излѣзъ отъ тази държава на полицитѣ, разплати се съ всички кредитори, и ще бждешъ свободенъ гражданинъ. Тогава, който отъ твоитѣ кредитори те срещне, ще каже: радвамъ се, че те срѣщамъ. Ти си честенъ, добъръ платецъ. Сега можешъ свободно да се разхождашъ. Такова е състоянието на всѣки, който може свободно да излиза отъ тѣлото си. Съврѣменнитѣ хора иматъ работа само съ полици. Идете въ народното събрание, ще видите, че тамъ се разправятъ само съ полици; идете въ църквитѣ, и тамъ се разправятъ съ полици; идете въ обществената безопасностъ, и тамъ се разправятъ съ полици. Навсѣкждѣ има разправии само съ полици.

Често хората сждятъ нѣкого, обвиняватъ го, че искалъ да внесе нѣкакъвъ прѣвратъ, да внесе новъ държавенъ строй, вслѣдствие

на което объркалъ свѣта. Казвамъ: свѣтътъ е обърканъ отъ осемъ хиляди години насамъ. Кой го е объркалъ? Споредъ васъ, еди-кой си човѣкъ обърква сегашния свѣтъ. Ами досега кой е объркалъ свѣта? Казватъ нѣкои, че религиознитѣ, духовнитѣ хора били психопати, умопобъркани, малко ненормални хора. Обаче, отъ направенитѣ досега статистически свѣдения, извѣстно е, че въ България има повече отъ 10,000 души умопобъркани, луди хора. Кой е причина за полудяването на тѣзи хора? Тия хора все духовни ли сж? Азъ правя прѣводъ на думата „психопатъ“ и намирамъ, че тя не е лоша дума. Думата „психопатъ“ е образувана отъ думитѣ „психо, психея“ — душа, и „патосъ“ — увлѣчение, разположение. Значи, „психопатъ“ е човѣкъ, който душевно е добръ разположенъ. Хората не приематъ това тълкувание, но то си остава за тѣхъ. Психопатъ е човѣкъ, който не тълкува нѣщата, както хората ги разбиратъ, вслѣдствие на което влиза въ извѣстно стълкновение съ тѣхъ. Понѣкога той прѣувеличава нѣщата, понеже нервната система у него се е развила повече, отколкото трѣбва. Той е станалъ чрѣзмѣрно чувствителенъ. Като казвате, че психопатътъ е анормаленъ човѣкъ, питамъ: коя е нормата за нормалния човѣкъ? Анормаленъ е този, на когото нервната система е пропукана, та голѣма частъ отъ неговата енергия изтича навънъ. Неврастеникъ пъкъ е този човѣкъ, който по нѣщо се отличава отъ другитѣ, прогресиралъ е въ нѣкоя областъ. Не е лошо човѣкъ да има развита нервна система, но ло-

шото е, когато ставатъ пропуквания въ нея. Това положение е подобно на прѣкъсването, което става нѣкъждѣ въ електрическата инсталация, вслѣдствие на което съобщенията не ставатъ правилно. Думата психопатъ днесъ я взиматъ въ извратенъ смисълъ; подъ психопатъ разбиратъ човѣкъ, на когото умътъ малко не достига. Оттукъ може да се извади слѣдното заключение: ако умътъ на нѣкой човѣкъ стига, за да направи нѣкакво прѣстѣпление, той не е психопатъ; ако умътъ на нѣкого стига, за да изопачи единъ законъ, да го заобиколи и да се оправдае прѣдъ хората, той не е психопатъ.

Сега, въпросътъ не е за споръ, да се поставя едно учение прѣдъ друго. Когато става дума, кое учение, или коя религия е права, азъ изхождамъ отъ слѣдното гледище: въ природата има само една свѣтлина. Всички огньове, всички свѣтлини, които сжществуватъ на земята, сж произлѣзли все отъ слънцето. Коя е нормата, която опрѣдѣля силата на разнитѣ свѣтлини? — Слънцето. Ако слънцето би загаснало само за единъ моментъ, вие не бихте могли да запалите нито единъ огънь. Слѣдователно, щомъ вашето кандило гори, щомъ вашата свѣщъ гори, щомъ вашиятъ огънь гори, бждете увѣрени, че и слънцето е въ нормално състояние. На това основание, когато вие мислите добрѣ, когато сте разположени добрѣ, трѣбва да знаете, че въ дадения случай и много други сжщества мислятъ като васъ. Не сте само вие, които мислите

така. Разумната природа е норма за всикчи нѣща.

Казвамъ: ако прослѣдите живота, ще видите, че между минералитѣ, растенията, животнитѣ, човѣка и сжществата надъ човѣка има тѣсна, непрѣривна връзка. Споредъ менъ минералитѣ прѣдставятъ зачатъчно състояние на живота. Тѣ сж дълбоко заровени въ земята. Онѣзи минерали пѣкъ, които сж поникнали, които сж подали нѣкои отъ своитѣ части надъ повърхността на земята, тѣ сж растенията. Тѣй щото, когато минералътъ разрѣши единъ важенъ въпросъ въ своя животъ, той пониква и минава въ фазата на растение: Долната частъ на растенията — коренитѣ, оставатъ въ земята. Растенията не сж още напълно свободни. Слѣдъ като хиляди години наредъ сж мислили, какъ да освободятъ главитѣ си, коренитѣ, отъ гжстата материя и да придобиятъ свободата си, тѣ се явили като животни; въ това състояние тѣ разрѣшили онзи въпросъ, който, като растения, не могли да разрѣшатъ. Животнитѣ, обаче, останали за дълго врѣме при лоши, неблагоприятни условия за тѣхното развитие. Трѣбвало най-послѣ да дойде човѣкътъ, дълго врѣме да мисли върху тази задача, докато намѣри начинъ, какъ да се освободи. Въпросътъ, който животнитѣ не могли да разрѣшатъ, човѣкътъ го разрѣшилъ. У животнитѣ, благодарение на тѣхната неразумность, се създадоха редъ страсти, съ които се самоизтрѣбваха едни-други. Прѣстжпленията, които съврѣменнитѣ хора вършатъ, не сж нищо друго, освѣнъ далечно наслѣдство на млѣко-

питаещитѣ. Ако хората се върнатъ къмъ миналото, да разгледатъ живота на своитѣ пра-
дѣди, тѣ биха се ужасили прѣдъ вида на оно-
ва страшно разрушение, на онѣзи жестоки
войни и състезания между хората. Сегашнитѣ
войни блѣднѣятъ прѣдъ миналитѣ. Може-би
бждещитѣ войни, въ които ще пуснатъ въ
ходъ задушливитѣ газове, донѣкждѣ биха мог-
ли да наподобятъ разрушението и жестокостта
на миналитѣ. Страшно разрушение е същес-
твувало нѣкога въ свѣта! И най-послѣ, чо-
вѣкътъ, съ своята мисль, се явилъ въ свѣта,
да тури край на това разрушение, да тури
редъ и порядъкъ на нѣщата. Когато човѣ-
кътъ се е явилъ въ рая, чрѣзъ мисльта си,
той е внесълъ миръ и спокойствие по цѣлата
земя. Затова, именно, е дошълъ човѣкъ въ
свѣта. Обаче, слѣдъ грѣхопадането, пакъ на-
става това разрушение между хората, както
и между народитѣ.

Питамъ: дѣ се крие разрѣшението на
положението, въ което се намира сегаш-
ното човѣчество? И сега пакъ трѣбва да дой-
де човѣкътъ, съ своята нова, права мисль,
да разрѣши всички въпроси. Разрѣшението на
тия въпроси не е достояние само на единъ
човѣкъ, нито пъкъ е достояние само на единъ
народъ. Единъ човѣкъ, единъ народъ може
да разрѣши само единъ въпросъ, но разрѣ-
шението на всички въпроси прѣдставятъ за-
дача на цѣлокупното човѣчество. То трѣбва
да вземе участие въ тази велика задача, която
ангажирва всички еднакво. Съврѣменнитѣ дър-
жави съзнаватъ това нѣщо и работятъ за ре-

ализиране на тази задача. Христосъ дойде на земята съ велика мисия. Той искаше да покаже на съврѣменнитѣ европейски народи, какъ трѣбва да постѣпватъ. Всичко, което проповѣдваше Христосъ на врѣмето си, се отнасяше за сегашнитѣ врѣмена. Той казваше на всички народи : вие ще дойдете до една голѣма криза. Ако искате да се освободите отъ тази криза, единственото разрѣшение седи въ приложението на това, което сега проповѣдвамъ. Ако приложите моето учение, вие ще се избавите отъ голѣма катастрофа; не приложите ли учението ми, катастрофата е неминуема. Единъ отъ старитѣ пророци е казалъ : „Не е далечъ врѣмето, когато тази катастрофа ще дойде“. Какъ ще дойде тази катастрофа? Наближило е врѣме да дойдатъ учени, които съ своето изкуство ще запалятъ въздуха. Прѣдставете си, че въздухътъ около цѣлата земя се запали! Какво ще стане тогава съ съврѣменната култура? Писанието казва, че цѣлата земя ще бжде обхваната отъ огънь и всичко, което се намира по нея, ще изчезне. Наближило е това врѣме. Ако хората не приложатъ закона на Любовта, въздухътъ непременно ще се запали, и тогава земята ще прѣчисти добритѣ и лошитѣ. Обаче, добритѣ нѣма да изгорятъ; тѣ ще прѣминатъ прѣзъ огъня, ще се прѣчистятъ, а лошитѣ, които сж въ противорѣчие съ природата, ще изгорятъ, ще се стопятъ, както изгарятъ труповетѣ на умрѣлитѣ въ специални пещи, крематории.

Казвамъ : само по този начинъ ще изчезнатъ противорѣчията въ свѣта, които сж

причина за редъ болести. Благодарение на противорѣчията съврѣменнитѣ хора не сж разрѣшили въпроса, какво е отношението имъ къмъ природата, и постѣпватъ ли спрѣмо нея право, или не. Тѣ казватъ: условията не ни помагатъ да постѣпваме право спрѣмо природата. Не, условията не оправдаватъ хората. Ако съмъ човѣкъ, ако мисля за своето благо, азъ трѣбва да зная, че имамъ отношения, освѣнъ къмъ частитѣ, още и къмъ цѣлото. Щомъ съзнавамъ това, трѣбва ли да допускамъ нѣкакво нещастие въ своя животъ, което неминуемо ще се отрази и върху живота на другитѣ хора? Щомъ съзнавамъ това, щомъ съмъ разуменъ човѣкъ, азъ ще допусна въ живота си само онова благо, което по сѣщия законъ ще се прѣдаде и върху милиони хора още. Законътъ и за нещастията и за щастията, и за злинитѣ и за добринитѣ, е единъ и сѣщъ. Тѣ еднакво се прѣдаватъ отъ цѣлото къмъ частитѣ, и отъ частитѣ къмъ цѣлото.

Сега, хората отъ всички страни започватъ вече да съзнаватъ влиянието на чистата, Божествена мисль върху човѣка. Всички добри хора трѣбва да се сплотятъ, да насочатъ мисълта си въ една посока — за прѣустройство на свѣта. Ако всички майки кажатъ: не искаме вече войни! — тѣ биха имали успѣхъ. Ако всички майки кажатъ на дѣцата си, докато сж още въ утробата имъ, че не искатъ да воюватъ, не искатъ да вършатъ убийства, тѣзи дѣца, като се родятъ, ще носятъ идеитѣ на своитѣ майки. Тѣ ще станатъ проводници на новитѣ мисли, ще ра-

ботятъ за оправянето на свѣта. Ако синътъ иска да се жени, бащата трѣбва да му каже: ако се женишъ, за да раждашъ прѣстѣпници, да се убиватъ едни-други, по-добръ не се жени. Ако пъкъ се женишъ, за да родишъ добри синове и дѣщери, които да помагатъ на своитѣ ближни, тогава можешъ да се женишъ. Сега се търсятъ добри хора въ свѣта! Ако се раждатъ добри хора, женитбата има смисълъ. Добритѣ хора трѣбва да работятъ братски за подигането на свѣта. Добритѣ хора трѣбва да заематъ служби, които живата природа е опрѣдѣлила.

„Дойде Исусъ отъ Назаретъ Галилейски.“ Назаретъ прѣдставя низкото, бѣдното положение, отъ което ние произлизаме. Въ това отношение Назаретъ е прозвище. Галилей е хубавото, красивото въ живота. Галилей е областъ, въ която се намира Назаретъ. Свърѣменнитѣ хора трѣбва да подържатъ въ себе си хубавото, красивото. Тѣ трѣбва да подържатъ великата идея за човѣщина. Тази идея е потрѣбна за разумнитѣ хора толкова, колкото здравето е потрѣбно за болния. Болниятъ не се нуждае отъ богатство, но отъ здраве. Докато е боленъ, най-важното за него е здравето. Има ли здраве, и богатството ще дойде. Кое е най-важното за невѣжия, за малкото дѣте? — Да стане ученъ човѣкъ. Подъ думата „ученостъ“ азъ разбирамъ това знание, което може да освободи човѣка отъ всички ограничителни условия на живота. Кое е най-важното за човѣка, който е попадналъ въ

тъмнина? — Свѣтлината. Той иска да намѣри пжтя, по който трѣбва да върви.

И тъй, при сегашнитѣ условия нѣма похубаво нѣщо отъ това, да бжде човѣкъ разуменъ, да разбира отношенията между хората, да познава законитѣ и да изучава езика на природата. Съврѣменнитѣ хора не разбиратъ природата. Запримѣрь, ученитѣ казватъ, че тѣлата отъ топлината се разширяватъ, а отъ студа се свиватъ. Тѣ не даватъ никакво обяснение, какво отношение има разширението и свиването къмъ човѣка. Хората не сж прослѣдили да знаятъ, какви промѣни ставатъ у тѣхъ, когато иматъ нѣкакви приятни, или неприятни чувства. Когато човѣкъ има нѣкакво приятно чувство, нека измѣри ржката си, или врата си и да види, каква промѣна става въ него. Послѣ, нека измѣри ржката и врата си при неприятно чувство. Въ първия случай той ще забѣлѣжи едно малко разширение на ржката и на врата си. Въ втория случай, обаче, той ще забѣлѣжи едно малко свиване.

Каз ате: човѣкъ е разуменъ, той знае законитѣ, може да се справи съ всички трудности. Вѣрно е, че човѣкъ е разуменъ, но често този разуменъ човѣкъ, като се намѣри въ трудно положение, замисля се за бждещето, уплашва се и се самоубива. Въ това отношение заекътъ, който минава за най-страхливото животно, като се уплаши, не се самоубива, но даже запазва присѣствие и може да мисли. Има примѣри отъ живота на заека, когато въ най-трудното положение на живота си, той мисли като философъ. Запримѣрь, когато го

погне нѣкоя хрѣтка, която бѣга по-бързо отъ него, понеже заекътъ надолу бѣга по-мѣчно, отколкото нагорѣ, щомъ го настигне хрѣтката, той изведнѣжъ се слегне, и хрѣтката, както се е засилила, прѣскача го. Въ тозъ моментъ заекътъ скача и удря на противоположна страна. Значи, като бѣга отъ хрѣтката, заекътъ мисли, какъ да се освободи отъ нея. Когато го гони копой, той има другъ начинъ на бѣгане. Тогава заекътъ започва да се върти, като че играе нѣкакво българско хоро; послѣ изведнѣжъ подскача на разстояние десетъ крачки отъ центъра и избѣгва. По този начинъ заекътъ дава на копоя една геометрическа задача за разрѣшение. И слѣдъ това ще кажете, че заекътъ билъ страхливъ, билъ глупавъ. Заекътъ не е глупавъ, но глупавъ е онзи съ пушката, който го гони. Заекътъ казва на онзи, който го прѣслѣдва: ти си човѣкъ, но докато ме гонишъ съ пушката си, нещастията никога нѣма да избегнатъ отъ твоята глава. Както хрѣткитѣ и копоитѣ ме гонятъ, така ще те гонятъ твоитѣ лоши мисли, докато поумнѣешъ и видишъ послѣдствията на твоитѣ дѣла. Прѣстани да ме гонишъ! Дългитѣ уши на заека показватъ голѣма интелигентностъ. И ако хората, съобразно степенята на своето развитие, бѣха толкова умни, колкото заека, свѣтътъ би се оправилъ досега. Вие, които ме слушате сега, ще кажете: това е много казано! Пророкъ Исая казва: „Волтътъ познава господаря си и се връща въ яслитѣ си. Израиль не познава Бога и не се връща дома си.“ Кой седи по-горѣ? Волтътъ познава

господаря си, а човѣкъ, на когото Богъ е далъ разумность, той се отрича отъ тази разумность и казва: азъ самъ ще уредя живота си. Хиляди години вече, откакъ човѣкъ урежда живота си, но и досега още не го е уредилъ.

Казвамъ: има единъ обикновенъ начинъ за ликвидиране на смѣтките. Той е Иоановиятъ, т. е. начинътъ, по който днесъ хората се разплащатъ. Иоанъ бѣше старозавѣтникъ. Той прѣдставяше стария законъ: имашъ да давашъ, ще дадешъ, по задължение. Христосъ, обаче, показва на хората другъ начинъ за ликвидиране на смѣтките: ликвидиране по закона на Любовта — да дадешъ отъ любовъ. Христосъ нѣмаше прѣдъ видъ онази любовъ, която не носи свобода на човѣка, която не е въ състояние да прѣмахне страха у човѣка, или която не е въ сила да прѣмахне злобата, болеститѣ, страданията и всички лоши условия въ живота. Това не е любовъ. Любовта, за която Христосъ говори, носи красота, радостъ, щастие. Тази любовъ има прѣдъ видъ благо на всички сжщества. Слѣдователно, ако нѣкои хора казватъ, че сж остарѣли, причината на това сж тѣхнитѣ стари разбирания. Стариятъ трѣбва да се освободи отъ своитѣ стари разбирания, ако иска да стане младъ. Съврѣменнитѣ хора и досега още носятъ мислитѣ и разбиранията на хиляди поколѣния прѣди тѣхъ. Бащата казва на сина си: ти ще остарѣешъ, трѣбва да си направишъ кжща, да се осигуришъ. И наистина, съврѣменнитѣ хора всичко знаятъ: и кжщи могатъ да градятъ, и дрехи знаятъ да шиятъ,

и университети свършватъ, и генерали, и министри, и князе, и царе ставатъ, но животътъ е все сжщиятъ. Царътъ живѣе като простия, и простиятъ живѣе като царя. Всѣки човѣкъ може да бжде царъ, но споредъ мене царъ може да бжде само онзи човѣкъ, който се е освободилъ отъ смъртта, отъ злото. Който не се е освободилъ отъ смъртта, отъ злото, той е робъ на условията. Той може само да носи името царъ, безъ да е такъвъ.

Единъ мой познатъ, който е слѣдвалъ въ Бостонъ по медицина, ми разправяше слѣдния интересенъ случай за единъ царъ. Вървя, казва той, изъ бостонскитѣ улици, и виждамъ срѣщу мене иде единъ високъ човѣкъ, около два метра, съ корона на глава, съ мантия и съ жезълъ въ ржка. Всички хора минаватъ-заминаватъ покрай него, никой не му обръща внимание. Чудя се, какъ тия американци не му обръщатъ внимание. Мисля си: какъ е дошълъ този европейски царъ въ Бостонъ? Като минахъ покрай него, обърнахъ се да го изгледамъ отзадъ, но какво бѣше очудването ми, когато на гърба му видѣхъ залѣпени реклами отъ една фабрика. Казвамъ: всѣки човѣкъ е царъ, но ако на гърба му сж залѣпени рекламитѣ на всички негови прѣстжпления, какъвъ царъ е той? Като се говори за царъ, подразбирамъ истинския човѣкъ. Съвременниятъ човѣкъ носи на гърба си написани не едно, но много прѣстжпления. Питамъ: трѣбва ли да се прѣпоржчва съ тѣхъ? Днесъ хората гледатъ да се освободятъ отъ външнитѣ прѣстжпления, а за вътрѣшнитѣ не мис-

лятъ. Обаче, и външнитѣ, и вжтрѣшнитѣ прѣстѣпления се пишатъ не само на книга, както днесъ, но тѣ се пишатъ и върху цѣлото тѣло на човѣка. Единъ день вие ще срещнете сжщества, по-напреднали отъ васъ. Какъ ще ги погледнете? Единъ день ще срещнете сжщества, които сж очаквали отъ васъ любовъ, но вие не сте имъ дали; единъ день ще срещнете ваши братя, които сж очаквали помощъ отъ васъ, но не сте имъ дали. Какъ ще ги погледнете?

Казвате: какъвъ смисълъ имаше въ това, да дойде Христосъ на земята и да пострада? Не можа ли Той да се спаси? — Христосъ разполагаше съ голѣми сили, Той можа да се спаси. Казано е въ Писанието, че Христосъ можа да извика на помощъ 12 легиона ангели. Въ всѣки легионъ има по 6,000 ангели. Само единъ отъ тия ангели разполага съ такава мощна сила, че е въ състояние въ една нощъ да изтрѣби 150 хилядна армия добръ аъоржжена, нито единъ войникъ да не остане отъ нея. Тогава, колко такива ангели сж нужни за изтрѣбването на българитѣ отъ лицето на земята? Ако дойдатъ 30 ангели, нито единъ българинъ нѣма да остане на земята. Дойдатъ ли 6,000, тѣ ще унищожатъ цѣлото човѣчество. Обаче, въпросътъ не седи въ това, да се изтрѣби човѣчеството. Важно е, да се подигне човѣчеството чрѣзъ доброто. Доброто се отличава отъ злото по това, че всѣкога съгражда, твори, а злото разрушава. Това, което всѣкога съгражда и освобождава човѣка, е любовта. Това, което всѣкога съгражда и

освобождава човѣка, е мъдростъта. Това, което всѣкога съгражда и освобождава човѣка, е истината. Тѣ сж вѣчни процеси. Желанието на всички хора да бждатъ свободни се дължи, именно, на любовта въ тѣхъ, която е въ състояние да ги освободи. Нѣкой казва: това е празна работа, то е само за дѣца! Питамъ: кое е реалното, кое е сжщественото въ живота?

Често ние произнасяме името Божие, но въ това хубаво име се вършатъ днесъ голѣми прѣстѣпления. Какви ли прѣстѣпления не сж се вършили и въ миналото все въ това свето име! Христосъ казва: „Иде часъ и сега е, когато всѣки, който ви убие, ще мисли, че служба принася на Бога“. И съврѣменнитѣ хора мислятъ, че като убиватъ прѣстѣпници-тѣ и лошитѣ хора, свѣтътъ ще се оправи. Ако, наистина, свѣтътъ можеше да се оправи чрѣзъ убийства, и безъ това всѣка година се гильотиниратъ около 35 милиона хора, при това свѣтътъ още не е оправенъ. Значи, въпросътъ не може да се разрѣши по този начинъ. Всѣка година се гильотиниратъ 35 милиона хора, а вмѣсто тѣхъ се раждатъ около 40 милиона. Слѣдователно, петъ милиона хора идатъ повече отъ тия, които заминаватъ за онзи свѣтъ. Злото избива 35 милиона, а любовта изпраща 40 милиона. Интересно е да се прослѣди, въ края на краищата, кой ще има надмощие. Най-послѣ ржцѣтъ на злото ще отслабнатъ, и то нѣма да може повече да коли. Злото ще рѣже, докато капитулира. Вратоветѣ на хората ще станатъ толкова жилави,

че никакъвъ ножъ не ще може да ги лови. Ще дойде врѣме, когато човѣшкитѣ вратове ще иматъ такова свойство, че щомъ се допре ножъ до тѣхъ, той ще отскочи, ще се счупи, но вратоветѣ ще останатъ непожтнати; ще дойде врѣме, когато човѣшкитѣ тѣла ще бждатъ така устроени, че всѣка граната, хвърлена върху тѣхъ, ще се стопи, безъ да причини нѣкаква поврѣда.

Питамъ тогава: какъ ще се убиватъ хората? Ще дойде врѣме, когато лошитѣ хора и прѣсѣжпниците нѣма да се убиватъ, но ще ги приспиватъ, да си почиватъ, а добритѣ хора ще си вършатъ работата. Това врѣме иде, не е далечъ; въпросътъ е, сега какво трѣбва да се прави. За далечното бждеще е лесно да се постигне всичко, но днесъ още лошитѣ хора не могатъ да се приспиватъ. Запитали едного: какъ вървятъ работитѣ ти? — Въ много трудно положение съмъ. — Ами послѣ какво ще стане? — Най-послѣ ще свикна. Обаче, азъ отивамъ по-далечъ. Въпросътъ не е въ това, да свикне човѣкъ съ злото, но има единъ естественъ начинъ, по който той може да се освободи отъ неговото влияние. Има единъ естественъ начинъ, по който човѣкъ може да се освободи отъ влиянието на своитѣ лоши мисли, чувства и дѣйствия. Има единъ естественъ начинъ, по който човѣкъ може да се освободи отъ влиянието на всички болести. Това е наука! И въ тази наука се крие смисълътъ на живота. Бждещитѣ науки нѣма да се занимаватъ съ

паталогическитѣ състояния на хората, но ще изучаватъ тѣхнитѣ здравословни състояния. Да допуснемъ, че нѣкой търговецъ изгубва сто хиляди лева и отстава безъ петъ пари въ джоба си, нѣма съ какво да си купи хлѣбъ. Той се чуди, какво да прави. Отива удома си, гледа жена, дѣца гладни, не може да понесе това положение. Най-послѣ му дохожда мисълта, да се самоубие. Казвамъ: това е състояние на затпяване. Въ свѣта сѣществуватъ много ресурси, чрѣзъ които човѣкъ, и въ най-тежкото си положение, може да бѣде спасенъ. Вие още не сте дошли до тия ресурси. Ако знаете законитѣ на природата, вие ще се домогнете до тѣзи ресурси и ще бѣдете спасени.

Ще ви приведа единъ примѣръ за потвърждение на тази мисълъ. Той се отнася до единъ казанлъчанинъ, който прѣди войната билъ директоръ на една прогимназия. До това врѣме той билъ голѣмъ безвѣрникъ и често проповѣдвалъ на ученицитѣ си, че Богъ не сѣществува, че човѣкъ самъ урежда живота си, самъ кове сѣдбата си. Въ послѣдната война той взелъ участие въ сраженията съ гърцитѣ и при едно отстъпление на нашитѣ войски едва успѣлъ да се скрие въ една пещера, дѣто прѣкаралъ цѣли три дѣня гладенъ, безъ хапка хлѣбъ. Гладътъ започналъ тѣй силно да го мжчи, че въ това врѣме му дошло на умъ да се обърне къмъ Бога. Той казалъ: Господи, баща ми и майка ми сѣ говорили, че Ти сѣществувашъ, но азъ не вѣрвамъ въ това. Какво ме ползувавъ този моментъ твое-

то съществуване, когато азъ умирамъ отъ гладъ? Ако можешъ да ме извадишъ отъ това трудно положение, ще повървамъ, че съществуващъ. Обѣщавамъ, че като се върна въ България, ще събера всички мои ученици, на които съмъ проповѣдвалъ, че нѣма Богъ, и ще ги убѣдя въ противното. Като произнесълъ тази молитва, засмѣлъ се и чистосърдечно си казалъ: като нѣма друга работа, човѣкъ си бръщолеви. Обаче, не се минало и половинъ часъ, той видѣлъ—една костена жаба влѣче половинъ килограмъ хлѣбъ, оставила го прѣдъ пещерата и се върнала назадъ. Той взелъ хлѣба, изялъ го, добилъ сила и продължилъ пжтя си. Като се върналъ дома си, той събралъ всички свои ученици и казалъ: дѣца, по-рано азъ ви проповѣдвахъ, че нѣма Богъ, но отъ единъ важенъ фактъ се убѣдихъ напълно въ съществуването на Бога. И разказалъ всичко на ученицитѣ. Досега нито Кантъ, нито други нѣкои философи можаха да ме убѣдятъ, че Богъ съществува, обаче, костената жаба успѣ да ме убѣди въ това. Този човѣкъ билъ силенъ въ проповѣдта си, защото разправялъ своя жива опитностъ. Казвамъ: великата Истина трѣбва да се опита, да придобиемъ опитностъ, върху която да градимъ нашето бъдеще вѣрую. Съврѣменнитѣ хора трѣбва да иматъ такова вѣрую, въ което абсолютно да не се съмняватъ.

Казвамъ: ако сегашнитѣ хора, които вѣрватъ въ нѣкакъвъ Висшъ принципъ, съсредоточатъ мисълта си къмъ Него, — да по-

могне Той за оправянето на свѣта, свѣтътъ ще се оправи. Даже само християнитѣ, ако желаятъ, ще могатъ да оправятъ свѣта. Въ петъ години отгорѣ свѣтътъ може да се поправи. За това нѣма никакви прѣпятствия. Единственото прѣпятствие е личниятъ интересъ на хората. Двама братя, които били въ голѣма вражда помежду си, случайно попаднали плѣнници на едно и сѣщо мѣсто, и били прѣдани на единъ войникъ, да ги убие заедно съ другитѣ плѣнници. Като се видѣли, двамата братя се спуснали единъ къмъ другъ, цѣлунали се и казали: отсега нататъкъ нѣма защо да споримъ. И двамата ще отидемъ на онзи свѣтъ. Хайде, поне тукъ да се помиримъ! Войникътъ, който ги придружавалъ, запиталъ, защо се пригрѣщатъ и цѣлуватъ. Тѣ му казали, че сж родни братя и се примиряватъ, защото досега били скарани. Той имъ отговорилъ: щомъ е така, вървете по домоветѣ си, и азъ ви пушамъ на свобода, да живѣете по новия начинъ. Има единъ езикъ въ природата, който е еднакъвъ за всички растения, за всички животни и за всички хора.

Ще приведа единъ примѣръ изъ българския животъ, отъ който се вижда, че дѣйствително сжествува общъ езикъ за всички сжщества въ природата. Едно малко момиченце изгубило родителитѣ си и се забъркало изъ една гора. То започнало да плаче, да вика, да търси майка си. По едно врѣме то видѣло една мечка въ гората, която веднага се сгушила, да не го изплаши. Момиченцето се приближило до нея и я запита-

ло: кажи ми, дѣ е мама? Мечката се снишила още повече, за да може момиченцето да се качи на гърба ѝ. То се качило на нея, и тя продължила пжтя си прѣзъ гората, да заведе дѣтето при майка му. Мечката е ясно-видка, тя видѣла, че бащата и майката на дѣтето се качили на една канара, понеже се уплашили отъ нея. Като видѣли момиченцето си на гърба на мечката, майката веднага извикала: слѣзъ, мама, отъ гърба на мечката! Тѣ се уплашили отъ нея, а дѣтето свободно седѣло на гърба ѝ. Слѣдъ това мечката пакъ се снишила, момиченцето слѣзло отъ гърба ѝ и радостно отишло при майка си. Мнозина ще кажатъ, че това е отъ приказкитѣ „Хиляда и една нощъ.“

За забѣлѣзване е, че днесъ хората сж изгубили всѣкаква вѣра. Обезвѣрването е дошло вече до своя краенъ прѣдѣлъ. Тѣ нѣматъ вѣра едни въ други. Мжжътъ нѣма вѣра въ жена си, и жената нѣма вѣра въ мжжа си; синътъ нѣма вѣра въ баща си, и бащата нѣма вѣра въ сина си; дъщерята нѣма вѣра въ майка си, и майката нѣма вѣра въ дъщеря си. Навредъ въ свѣта сжествува крайно обезвѣрване. И всички хора, които сж се обезвѣрили, проповѣдватъ нѣкаква свобода. Всички трѣбва да се върнатъ къмъ истинската вѣра и да знаятъ, че ако тѣ не върватъ въ баща си, въ майка си, въ брата си, въ сестра си, въ приятелитѣ си, никакъвъ редъ и порядкъ не може да се въведе въ свѣта. Какво могатъ да проповѣдватъ тия хора? Ще проповѣдватъ за Христа, че страдалъ,

че билъ разпнатъ на кръстъ. И слѣдъ това ще плачатъ за Него. Казвамъ: вие не плачете за брата си, който страда, а за Христа ще плачете. Христосъ, за когото плачете привидно, е въ вашия братъ, който страда и вика за помощъ.

Сега вие се запитвате: кое учение е право? Право е само онова учение, което носи свобода за всички същества безъ изключение: за всички растения, за всички животни и за всички хора. Отдѣто и да дойде, щомъ носи свобода за всички живи същества, това учение е право. Азъ не говоря за врѣменната свобода. Ако е въпросъ за врѣменна свобода, българитѣ, напримѣръ, придобиха такава свобода: Русия ги освободи, но и до днесъ още тѣ не сж свободни. Сега трѣбва да дойде нѣкой другъ, пакъ да ги освобождава. Кой ще ги освободи сега, не {зная. Не само българитѣ нѣматъ свобода, но и въ Америка, и въ Англия, и въ Германия, дѣто отидете, навсѣкждѣ хората тепърва трѣбва да се освобождаватъ. Ако отидете въ Лондонъ, напримѣръ, тамъ има квартали отъ 45—50 хиляди души жени, дѣца и мъже; дѣцата отъ тия квартали не знаятъ баща си и майка си. Ако нѣкой чужденецъ попадне въ такъвъ кварталъ, непременно стражаръ трѣбва да го придружава. Който мине прѣзъ такъвъ кварталъ, той се излага на нѣкаква опасностъ. Това не е само въ Лондонъ, но и въ Нью-Йоркъ, и въ Парижъ, и въ Берлинъ — въ всички голѣми градове. Даже и въ малката България има такива квартали, прѣзъ които човѣкъ не може сво-

бодно да върви. Щомъ човѣкъ се разгнѣви, той много не му мисли, готовъ е вече куршумъ да тегли. Ако пъкъ не тегли куршумъ, ще каже обидни думи на човѣка, но послѣ ще съжалява: не трѣбваше така да постѣпвамъ. Всѣки човѣкъ има по единъ такъвъ кварталъ задъ ушитѣ си, дѣто е центърътъ на разрушението, съ по 45—50 хиляди жители. Има единъ начинъ за спасение отъ жителитѣ на тия квартали.

Има единъ начинъ за придобиване на свобода. Като казвамъ, че има единъ начинъ за придобиване на свобода, азъ не отричамъ и другитѣ начини, не казвамъ, че всички усилия на човѣчеството за свобода не сж на мѣстото си; казвамъ, че човѣчеството днесъ се нуждае отъ особена запалка, която да даде потикъ, да даде силенъ тласъкъ напредъ. У всички хора има добро желание да придобиятъ тази запалка, за да разбератъ, че свободата дѣйствува по единъ начинъ и трѣбва да бжде обща за всички хора. Докато човѣкъ иска свобода само за себе си, той е на кривъ пжтъ. Исква ли свобода и за себе си, и за другитѣ, той е на правъ пжтъ. Желаетъ ли добро и на себе си, и на другитѣ хора, ти си на правъ пжтъ.

Сега, като ставате сутринъ, запитвайте се, отдѣ сте дошли, какъ сте дошли, какъ сте придобили всичко, което имате въ себе си. Безъ да мислите върху тия въпроси, вие казвате: родилъ съмъ се, но единъ день ще умра, ще свърша живота си. Казвамъ: лесно е да се умре, да се свърши всичко, но тъкмо, когато мислите, че сте свършили, вие ще се

намѣрите въ противорѣчие. Вие ще се намѣрите въ положението на оногова, който ималъ да плаща една полица отъ сто хиляди лева, но като нѣмалъ възможностъ да я плати, рѣшилъ да се самоубие. Качилъ се на една скала и оттамъ се хвърлилъ. Обаче, той не успѣлъ да се самоубие, но счупилъ само двата си крака. Като се видѣлъ въ това положение, той още повече се отчаялъ и казалъ: ако краката ми бѣха останали здрави, щѣхъ да си платя полицата, а сега и краката ми счупени, и полицата неплатена. По сжщия начинъ мислятъ мнозина. Тѣ се надѣватъ, като умратъ, да изплатятъ полицитѣ си. Не, като умратъ, тѣ нито полицитѣ си изплащатъ, нито животъ иматъ. Ето защо, при сегашното положение, по-изгодно за човѣка е да бжде съ здрави крака и полека да изплаща полицата си.

Задъ всѣки кредиторъ се крие единъ ангелъ, който опитва хората. Когато повѣрватъ, че вашиятъ кредиторъ е честенъ човѣкъ и въ него, както въ всички хора, има Божествено начало, той ще ви се усмихне. Ако се влюбите въ вашия кредиторъ, както момъкъ се влюбва въ мома и е готовъ да колѣнчи прѣдъ нея, този кождеръ, както вие наричате кредитора си, ще се усмихне, ще ви потупа по рамото и ще каже: азъ съмъ готовъ не само да ти простя дълга отъ сто хиляди лева, но отгорѣ на това да ти дамъ още сто хиляди. Това сж правила хората, и пакъ го правятъ. Само по този начинъ тѣ могатъ да се побратимятъ. Спасение-

то на човѣчеството е въ братството. Това трѣбва да се проповѣдва на хората !

Днесъ всички хора спорятъ, коя църква е права, кое учение е право, коя философия е права. Всички църкви трѣбва да проповѣдватъ учението на природата. Всички хора трѣбва да станатъ нейни съработници. Всички трѣбва да се кръщаватъ заедно съ нея! Кждѣ? Всички трѣбва да се кръщаватъ въ онази рѣка, отъ която Любовта изтича. Всички трѣбва да се кръщаватъ въ езерото на Мъдростъта, въ което Любовта се влива. И най-послѣ, всички трѣбва да стѣпятъ здраво на онази почва, върху която се излива дъжда на Истината. Тѣй щото, навсѣкждѣ ще се потопите по три пѣти: ще се потопите три пѣти въ рѣката на Любовта; послѣ ще се потопите три пѣти въ езерото на Мъдростъта и най-послѣ ще се изложите три пѣти на душа на Истината. Само по този начинъ може да се влѣзе въ Царството Божие. Който не се е потопилъ по три пѣти въ Любовта, въ Мъдростъта и въ Истината, той не може да влѣзе въ Царството Божие, нито може да разрѣши нѣщо въ свѣта. Това не сж празни думи, но това е тълкуването на стиха: „И прѣзъ онѣзи дни дойде Исусъ отъ Назаретъ Галилейски и кръсти се отъ Йоана въ Иорданъ“.

Сега, като говоря, азъ повишавамъ малко гласа си. Обаче, силата на думитѣ не седи въ високото изговаряне; тѣ сж силни дѣтолкова, доколкото сж истинни и приложими; тѣ сж силни дѣтолкова, доколкото сж въ съ-

гласие съ Божественото у човѣка. Казвате: трѣбва да се говори истината! Така е, трѣбва да се говори истината, но има нѣща, които сж само външна опаковка. Да се говори истината на човѣка, подразбира да му се каже това, което може да го подмлади. Човѣкъ се подмладява, когато прилага нѣщата. Ако единъ народъ прилага законитѣ на Любовта, Мъдростта и Истината, той ще се обнови напълно.

Казвате: какво могат да направятъ българитѣ? Ако приложатъ Христовото учение, тѣ биха запалили цѣлия свѣтъ и биха го освободили. Мнозина сж ме запитвали: каква е мисията на българския народъ? Ако българитѣ сж готови да изпълнятъ, каквото имъ казвамъ, ще знаятъ, каква е тѣхната мисия. Не изпълнятъ ли това, което имъ проповѣдвамъ, нѣма да кажа, каква е мисията имъ.

Апостолъ Петъръ е казалъ: „Вие сте Синове Божии“. Ако днесъ нѣкой каже, че е Синъ Божи, всички го осжждатъ, дѣто смѣе да се нарича Синъ Божи. Така е казано въ Писанието не само за одного, но за всички. Въ този смисълъ азъ бихъ желалъ всички да бждете Синове Божии, т. е. Синове на Божията Любовь, на Божията Мъдростъ, на Божията Истина. Азъ бихъ желалъ всички да бждете носители на новото учение и, дѣто минете, да изтриете сълзитѣ на хората, да ги освободите отъ всѣкакви болести, отъ сиромашия, отъ неджзи, отъ страдания.

И тъй, бъдете Синове на Бога, Синове-
на Любовта!

*

5. Бесѣда отъ Учителя, държана на
25 октомври, 1931 г. София. „Изгрѣвъ“.

ИЗНОВО

„Ако се не роди нѣкой изново, не може да види Царството Божие“.*)

„Изново“. Азъ ще взема думата изново, като скжпоцѣненъ камѣкъ, който е туренъ на прѣста на нѣкой човѣкъ. Този човѣкъ може да бжде нѣкоя млада мома, или нѣкой момѣкъ; той може да бжде нѣкой царь, нѣкой князь, или най-послѣ и нѣкой обикновенъ човѣкъ. Който погледне този камѣкъ, харесва го и си мисли, дали има нѣкакво отношение, нѣкаква връзка между него и човѣка, който го носи. Дали има отношения между скжпоцѣненитѣ камѣни и хората, това е наученъ въпросъ. Това, което се вади и туря на прѣститѣ на хората, може да има само врѣменно отношение къмъ тѣхъ. Има мисли у човѣка, подобни на тия прѣстени съ скжпоцѣненитѣ камѣни. Човѣкъ туря една такава мисль въ главата си, и всички я виждатъ. Не се минава много врѣме, и тази мисль изчезва. Тѣзи мисли могатъ постоянно да се турятъ и вадятъ отъ ума, както прѣстенитѣ се турятъ и вадятъ отъ прѣститѣ на човѣка. Отъ тия мисли човѣкъ ще разбере прѣходното въ живота, което има врѣмenni отношения къмъ него. Това не показва, че тия мисли се губятъ, но тѣ мѣнятъ

*) Иоана 3:3.

мѣстата си, както единъ пръстенъ може да върви отъ ржка на ржка. Единъ пръстенъ може да промѣни хиляди ржцѣ, но това не значи, че той се е изгубилъ. Когато този пръстенъ се влюби въ нѣкой човѣкъ, той остава за по-дълго врѣме на прѣста му. Дѣто е миналъ този пръстенъ, той носи върху себе си отпечатьци отъ тия хора. Сжщото става и съ мислитѣ. Всѣка мисль носи отпечатькъ отъ характера на човѣка, прѣзъ чийто умъ е минала. Прѣзъ колкото глави е минала, толкова отпечатьци носи тя върху себе си. Върху мислитѣ се отпечатва не само характерътъ на човѣка, но и цѣлиятъ му животъ, учението, което е проповѣдвалъ, добродѣтелитѣ, които ималъ въ себе си и т. н. Слѣдователно, всички мисли и желания, които влизатъ и излизатъ отъ човѣка, се връщатъ назадъ въ невидимия свѣтъ. По тия мисли се опрѣдѣля, както характерътъ и животътъ на хората, прѣзъ който сж минали, така и животътъ на цѣла епоха. И сега, като слушате тази бесѣда, въ невидимия свѣтъ вече опрѣдѣлятъ, какъ слушате, какво сте разбрали и какво може да стане отъ васъ.

Нѣкой ще каже, че тия работи не го интересуватъ. Казвамъ: само глупавиятъ не се интересува отъ нищо; умниятъ човѣкъ се интересува отъ всичко. Ако глупавиятъ не се интересува отъ мъдростъта, тогава и мъдростъта нѣма да се интересува отъ неговата глупостъ; ако глупавиятъ се интересува отъ мъдростъта, тогава и мъдростъта ще се интересува отъ неговата глупостъ. Ако

лошиятъ се интересува отъ добродѣтеля, и тя ще се интересува отъ неговата лошавина. Това сж отношения, които съществуватъ въ живота. Въ този смисълъ Богъ се интересува не само отъ праведнитъ, но и отъ грѣшнитъ хора. Отъ кои грѣшни се интересува Богъ? — Отъ ония, които се интересуватъ отъ Божията Любовь. Отива нѣкой при Бога и започва да разправя, че билъ отъ високо произхождение, че майка му и баща му били благородни, знатни хора и т. н. Богъ не се интересува отъ тия нѣща. Той се интересува само отъ това, доколко вашиятъ баща, дѣдо, майка се интересували отъ Него. И дѣйстви-телно, стойността, цѣната на човѣка зависи отъ това, доколко той се интересува отъ Първичната Причина на нѣщата и е въ връзка съ нея. Не се ли интересувате отъ Първичната Причина, и тя не иска да знае нищо за вашитъ бащи и дѣди.

Съврѣменнитъ хора, като чегатъ или слушатъ нѣкаква философия, безъ да мислятъ много, казватъ: глупава е тази философия. Защо? Казвамъ: двѣ величини, по отдѣлно равни на трета, сж равни и помежду си. Това е една математическа максима, която може да се приложи въ живота. Запримѣрь, двама лоши хора, които обичатъ еднакво единъ добъръ човѣкъ, иматъ извѣстно отношение и помежду си. Когато се казва, че нѣкой човѣкъ е лошъ, той е относително лошъ: въ едно отношение, за едни хора е лошъ, а въ друго отношение, за други хора е добъръ. Лошиятъ човѣкъ издава миризма. Той е като

търговецъ, който изнася всичката си стока навънъ. Каквато стока има за проданъ, той я изнася прѣдъ дюкяна си. Кой е лошъ човѣкъ? Лошъ човѣкъ е онзи, който иска бързо да печели; лошъ човѣкъ е онзи, който иска бързо да живѣе; лошъ човѣкъ е онзи, който изведнѣжъ иска да стане богатъ, ученъ, силенъ, да заповѣдва на хората. Тѣй щото, лошавината на човѣка седи въ това, че поради неестественитѣ му желанія, нѣщо постоянно бушува въ него, както водитѣ въ океана. Лошиятъ човѣкъ казва: другояче азъ не мога да живѣя; какъвто ме виждате, това съмъ, не мога да се измѣня. Лошиятъ човѣкъ бърза, той не мисли много.

Сега, прѣдметътъ на моята бесѣда не е лошиятъ човѣкъ, но азъ изяснявамъ извѣстни положения, които се срѣщатъ въ живота. Запримѣръ, мнозина наричатъ лошъ човѣкъ онзи, който е открадналъ нѣщо, или излъгалъ нѣкого. Прѣдставете си, че при единъ лошъ човѣкъ отива единъ господинъ, който е замислилъ да извърши нѣкакво убийство; за тази цѣль той крие въ джоба си единъ първокачественъ кобуръ. Лошиятъ човѣкъ бръква въ джоба на господина, изважда кобура и казва: този кобуръ е за менъ, а не за тебъ. Лошъ човѣкъ ли е той? Не, той е благороденъ човѣкъ; той извърши една благородна постѣпка. Този господинъ е замислилъ нѣкакво прѣстѣпление, но като вижда, че кобурътъ не е въ джоба му, ядосва се, сърди се, и най-послѣ се примирява, отказва се да извърши прѣстѣплението. Отива единъ бо-

гатъ при единъ бѣденъ. Джобътъ на богатия е пълень съ пари, иска да подкупи бѣдния, да извърши нѣкакво прѣстѣпление. Обаче, единъ апашъ настига богатия, обира го и продължава пѣтя си. Богатиятъ се гнѣви, сърди се, иска да улови апаша, да го прѣдаде на полиция, но като си помисли, какво искалъ да направи съ тѣзи пари, отказва се да прѣслѣдва апаша. Лошъ човѣкъ ли е апашътъ въ този случай? Казвамъ: не е право да се краде, но ако дойде нѣкой да отнеме кобура, или кесията на човѣкъ, който е тръгналъ да върши прѣстѣпление, тази кражба е на мѣстото си. Тя е врѣменна. Утрѣ пакъ ще върнатъ и кобура, и паритѣ на този богатъ човѣкъ, но слѣдъ като съзнае грѣшката си. Тѣй щото, докато животътъ е въ сегашната фаза на развитие, между хората ще има врѣменни и постоянни отношения. И сега, ако човѣкъ иска да разгадае тайнитѣ въ своя животъ, той трѣбва да обърне внимание на новата философия на живота. Засега човѣкъ спира погледа си върху ежедневнитѣ работи и не обръща внимание на новото, което иде. И ежедневнитѣ въпроси сж важни, но тѣхното разрѣшение трѣбва да остане на послѣденъ планъ.

„Изново“. Казвате: тази кжща трѣбва да се направи изново. Значи, новото не търпи никакъвъ кърпежъ. Новото изключва старото. Нѣкой казва: стара наука, стара религия, стара истина и т. н. Не, наука, която остарява, не е истинска наука, тя е обикновена наука; истина, която остарява, не е абсолютна истина, тя е врѣменна; любовъ, която оста-

рява, не е велика любовъ, тя е любовъ на обикновенитѣ хора; добродѣтель, която остарява, не е трайна, тя е врѣменна, прѣходна добродѣтель; мисль, чувство, постѣпка, които остаряватъ, принадлежатъ къмъ обикновения редъ на нѣщата. Истинската наука, абсолютната истина, великата любовъ, правата мисль, благороднитѣ чувства, възвишенитѣ постѣпки никога не остаряватъ. Ако думата старъ, старостъ се употреби въ обикновенъ смисль, това подразбира крива насока въ живота. Може да се каже, запримѣръ, „стара истина“, но това подразбира истина, която не се измѣня; тя е абсолютна истина, еднакво важна за всички врѣмена и епохи. Ние не се интересуваме отъ слънцето, което е залѣзло вече, но се интересуваме отъ слънцето, което сега ще изгрѣе.

И слѣдъ всичко това ще дойдатъ хора да ме убѣждаватъ, че слънцето, което е залѣзло, ще изгрѣе за менъ. Отъ такова слънце азъ не се интересувамъ. Какво ще ме интересуватъ хора, които сж задъ гърба ми? Могатъ да ме интересуватъ само ония, които сж прѣдъ лицето ми. На сжщото основание може да ме интересува само тази храна, която е прѣдъ устата ми, но не и онази, която е задъ гърба ми. Защо? — Защото, за да получа онази храна, която е задъ гърба ми, азъ трѣбва да направя единъ жгълъ отъ 180°, а съ това да измѣня цѣлия ходъ на своето битие. Поставена задъ гърба ми, тази храна прѣдставя нѣкаква уловка, нѣкаква примка въ моя животъ. Азъ вървя къмъ изтокъ, а нѣкой ту-

ря тази храна задъ гърба ми, на западъ. Ако река да се обърна, да приема тази храна, ще изгубя посоката на своето движение. Казвате: какъ ще изгубите посоката на движението си? Прѣдставете си, че вървя въ тъмна, бурна нощъ и съмъ насочилъ погледа си на изтокъ. Нѣкой поставилъ задъ гърба ми храна, която азъ трѣбва да взема. Мисля си сега: ако се обърна да взема храната, ще изгубя посоката на движението си. Какво трѣбва да направя тогава? Или да вървя напредъ, безъ да се обръщамъ, или да се обърна, да взема храната, но да чакамъ нѣколко часа, докато слънцето изгрѣе и намѣря правия пѣтъ на своето движение. Въ таквъ случай, прѣдпочитамъ храната да ме чака, отколкото азъ да объркамъ пѣтя си.

Питамъ: какво приложение има тази философия въ вашия животъ? — Никакво. За да се приложи тази философия, тя трѣбва да стане реална. Ще ви дамъ едно обяснение на тази философия, за да стане тя понятна и приемлива за вашитѣ умове. Прѣдставете си, че единъ човѣкъ пада въ кладенецъ. Нужни ли сж на този човѣкъ обѣщания, че ще дойдатъ да го извадятъ отъ кладенеца, когато никой не дохожда? Отъ какво се нуждае този човѣкъ въ случая? — Отъ едно дебело вжже и отъ човѣкъ съ здрави мускули, който може да го изтегли отъ кладенеца. Всичката философия на това положение се заключава въ дебелото вжже и въ човѣка съ здрави мускули. Който може да те спусне въ кладенеца и да те извади оттамъ, той е уменъ и до-

бъръ човѣкъ. Който може да те спусне въ кладенеца, а не може да те извади, той е глупавъ и лошъ човѣкъ. Това сж максими, върху които трѣбва да се размишлява. Казватъ за нѣкого: този човѣкъ е лошъ. — На какво основание го наричате лошъ? — Защото пуца хората въ кладенеца, а не може да ги извади. Слѣдователно, когато се казва, че свърѣмениятъ свѣтъ е лошъ, подразбираме, че хората едни-други се пуцатъ въ кладенеца, и никой никого не може да извади.

И сега, за това, което става днесъ въ живота, често слушате да се говори: хората не се нуждаятъ отъ знания. Отъ какво се нуждаятъ тогава? Отъ невѣжество. Що е невѣжеството? — Спусчане въ кладенеца. Други казватъ: не трѣбва да се дава свобода на хората! За тѣхъ трѣбва законъ, ограничения. Що е законътъ? Що е ограничението? — Спусчане въ кладенеца. — На хората не трѣбва богатство, но сиромашия! Що е сиромашията? — Спусчане въ кладенеца. Могатъ ли хората да се залъгватъ съ тази лъжлива философия? Когато нѣкои казватъ, че Богъ е създалъ и бѣднитѣ, и богатитѣ, тѣ сами се лъжатъ. Защо има и бѣдни, и богати хора, това трѣбва да се изясни научно. Думитѣ „бѣденъ и богатъ“ на български езикъ започватъ съ една и сжща начална буква — б. Въ еврейски езикъ, обаче, съ тази буква се е създалъ свѣтътъ. Слѣдователно, богатството и сиромашията сж два елемента, които взиматъ участие при съграждането на свѣта.

Казвамъ: опрѣдѣлете конкретно, кой човѣкъ е богатъ? Може ли да се нарече богата камила онази, която носи на гърба си десетъ милиона лева български банкноти? Може ли да се нарече учена камила тази, която носи на гърба си единъ голѣмъ товаръ отъ научни книги? Или най-послѣ, може ли да се нарече религиозна камила онази, която носи на гърба си свещени образи? Чудни сж съврѣменнитѣ хора, които, като разполагатъ съ грамадни библиотеки отъ научни книги, минаватъ за учени. Тѣ сж толкова учени, колкото и християни само за това, че носятъ на гърдитѣ си Христовия кръстъ. Съврѣменнитѣ хора носятъ на гърдитѣ си кръстове, както камилитѣ носятъ на гърба си злато. Мнозина, като слушатъ тази истина, обиждатъ се и казватъ: ние камили ли сме? Питамъ: когато християнинъ убива брата си, той мяза ли на камила? Въ това отношение, той е нѣщо по-лошо и отъ камила. И слѣдъ това ще видите този християнинъ съ златенъ кръстъ на гърдитѣ си благославя оржието. Дѣ е човѣщината на съврѣменнитѣ християни? Досега, въ цѣлата история на развитето на животнитѣ не съмъ срѣщаль случай вълкъ да удави вълкъ, или овца да удави овца. Случвало се е нѣкой пжтъ волъ да промуши другъ волъ въ корема съ рогата си, но да го удави — никога. Обаче, въ историята на човѣшкото развитие има безброй случаи, когато единъ човѣкъ убива другъ. Какъ ще обясните това нѣщо? Христось казва: „Иде врѣме и сега е, когато

всѣки, който ви убива, ще счита, че служба принася на Бога“. И сега, като убиватъ прѣстѣпниците, лошитѣ хора, мислятъ, че служба принасятъ на Бога. Навсѣкждѣ се говори, че да се убиватъ прѣстѣпниците е въ реда на нѣщата. Питамъ: какъ ще се познае прѣстѣпникътъ? Можели да се нарече прѣстѣпникъ, или лошъ човѣкъ този, който е извършилъ нѣщо, което не е угодно на държавата? Ако убиятъ такъвъ човѣкъ, кой ще бж е по-лошъ: който убива, или когото убиватъ? Какво благо е донесло на човѣчеството това философско-религиозно разбиране отъ хиляди години насамъ? То не само че не е донесло нѣкакво благо на човѣчеството, но почти всички нещастия въ свѣта се дължатъ, именно, на това криво разбиране въ живота, че лошитѣ хора трѣбва да се убиватъ.

„Ако се не родите изново.“ Врѣме е човѣкъ да се роди изново. Какъ? Като се съблѣче отъ старото вѣрую, както змията съблича кожата си. И тя иска да се обнови, затова съблича кожата си, обаче, характерътъ ѝ остава сжщъ. И вълкътъ смѣня козината си, но характерътъ си не измѣня. Азъ засѣгамъ тѣзи въпроси за ония хора, които искатъ да вървятъ въ новия пѣтъ, да служатъ на Истината, които искатъ да бждатъ граждани на Царството Божие. Първото условие за постигане на тѣзи идеали е човѣкъ да се роди изново. Всички знаете стиха отъ Евангелието, дѣто Христосъ е казалъ: „По-скоро камила може да влѣзе прѣзъ иглени уши, нежели богатъ да влѣзе въ Царството Божие.“

Онѣзи, които не разбиратъ източния езикъ, мислятъ, че тѣзи иглени уши, за които Христосъ говори, сж като ушитѣ на иглитѣ, съ които си служатъ съврѣменнитѣ хора. Христосъ ни най-малко не е ималъ прѣдъ видъ ушитѣ на сегашнитѣ игли на хората. Иглени тѣ уши, за които Христосъ говори, прѣдставляли малки входове прѣдъ градскитѣ врати, които били толкова тѣсни, че когато трѣбвало да минатъ прѣзъ тѣхъ натоварени камили, тѣ прѣдварително били разтоваряни, товарътъ оставалъ отвънъ, а камилитѣ колѣничили, и така прѣминавали тѣснитѣ входове. Камилитѣ трѣбвало да минаватъ прѣзъ иглени уши, защото често разбойници ги прѣсрѣщали по пжтя и убивали заради товара, който прѣнасяли на гърба си.

И тъй, за да влѣзе човѣкъ въ Царството Божие, той трѣбва да разтовари всичкия си багажъ, да се освободи отъ него. Това значи: да се освободи човѣкъ отъ старитѣ си възгледи, съмнѣния, подозрѣния и прѣстѣпления; изобщо, да се освободи отъ врѣменнитѣ нѣща и да остане само съ сжщественото, което е вложено първоначално въ неговия духъ, въ неговата душа, въ неговото сърце, въ неговия умъ, въ неговото тѣло. Като остави всичкия си товаръ отвънъ, само по този начинъ човѣкъ може да мине прѣзъ иглени уши и да се почувствува свободенъ. Когато човѣкъ се освободи отъ излишния товаръ, който носи на гърба си, тогава той ще опрѣдѣли, дали постѣпкитѣ му къмъ Първичната Причина, както и къмъ неговия ближенъ, сж прави,

или не. Докато не дойде до това положение, човѣкъ всѣкога ще прѣцѣнява криво, както своитѣ постѣпки, така и тия на своитѣ ближни. Срѣщате единъ вашъ приятелъ и казвате: приятельтъ ми не постѣпи съ мене, както трѣбва. Питамъ: като се оплаквашъ отъ своя приятелъ, ти постѣпвалъ ли си всѣкога съ своитѣ приятели добрѣ? — Да, но той ме спусна въ кладенецъ. — Лошо е постѣпилъ той, но знаешъ ли, че прѣди десетъ години и ти постѣпи по сѣщия начинъ съ другъ човѣкъ? Щомъ съзнаешъ това, ще кажешъ: туй, което азъ направихъ прѣди десетъ години на единъ свой приятелъ, днесъ направиха и на менъ, за да разбера, че нито моята, нито неговата постѣпка е права. Само така ще разберешъ, че не е добрѣ да спущашъ човѣка на дъното на кладенеца. Казвамъ: много отъ съврѣменнитѣ хора си служатъ въ живота съ подобна философия, каквато лисицата има. Това не трѣбва да ви обижда, защото, такава е общата философия на свѣта.

Единъ лѣтенъ день единъ голѣмъ козелъ се отдѣлилъ отъ стадото, като си казалъ: искамъ да бѣда за малко врѣме поне свободенъ отъ своя господарь. Тръгналъ той да се разхожда, дигналъ глава нагорѣ, нѣма кой да го ограничава. Както се разхождалъ, миналъ покрай единъ дълбокъ трапъ, дѣто видѣлъ една лисица, която разсждавала нѣщо и клатѣла главата си на една и на друга страна. Козелътъ я запиталъ: какво правишъ въ този трапъ? — Дойдохъ да правя научни изслѣдвания. — Хубаво ли е тамъ? — Много е хуба-

во, хладно, приятно за работа. — Мога ли и азъ да влѣза? — Можешъ, добръ дошълъ! Трапътъ е широкъ, има мѣсто и за тебъ, и за менъ. Безъ да мисли много, козелътъ скочилъ въ трапа, но лисицата веднага се хвърлила на гърба му и излѣзла вънъ, като му казала: сбогомъ! Сега ще те оставя, ти да продължишъ моитѣ научни изслѣдвания. Това се нарича хитростъ. Такава е философията на свѣта, съ която си служатъ умнитѣ хора. Казватъ за нѣкого: уменъ е този човѣкъ! Защо? — Защото съ хитростъ вкаралъ нѣкого въ трапа. И послѣ, за да излѣзе вънъ отъ трапа, човѣкъ трѣбва да се моли, да дойде нѣкой да го извади. Така направилъ и козелътъ. До това врѣме той никога не се молилъ, но като поседѣлъ нѣколко деня въ трапа, започналъ да се моли, да дойде нѣкой да го извади. Той казвалъ: не направихъ добръ, дѣто напуснахъ своя пастиръ. Тази лисица ме измами, да скоча въ трапа. Обаче, слѣдъ нѣколко деня ловджии погнали лисицата съ своитѣ копои и одрали кожата ѝ. Ако тя бѣше останала въ трапа, кожата ѝ щѣше да бжде здрава.

Сега, да се върнемъ къмъ стиха: „Ако се не родите изново“. Въ живота има непостижими нѣща, къмъ които, именно, човѣшкиятъ духъ се стреми. Единъ отъ древнитѣ царе ималъ само една дъщеря, която била извънредно красива, вслѣдствие на което имала много кандидати. Обаче, бащата прѣдлагалъ на всички кандидати само едно условие. То било слѣдното: азъ ще дамъ дъщеря си

само на онзи момъкъ, който може да ми донесе една колесница, направена отъ материята на свѣтлината. Тази колесница трѣбва да се движи съ бързината на свѣтлината. Съ тази колесница царьтъ искалъ да посѣти всички свѣтове извънъ земята и да се срещне съ синоветъ на свѣтлината. Дошълъ и послѣдниятъ кандидатъ за царската дъщеря — младъ, ученъ човѣкъ, но и на него царьтъ казалъ: ти си ученъ, младъ човѣкъ, харесвамъ те; ще ти дамъ дъщеря си, само ако можешъ да ми донесешъ колесницата на свѣтлината. — Ще отида да си помисля, рекълъ младиятъ момъкъ. Ето, вече шестъ хиляди години сж се изминали оттогава до днесъ, и младиятъ човѣкъ все още мисли и не е намислилъ, отдѣ да намѣри за царя колесница на свѣтлината. И досега още царската дъщеря не е женена. Казвамъ: още нѣколко пѣти по шестъ хиляди години ще минатъ, и въпросътъ все неразрѣшенъ ще остане. Този въпросъ е единъ отъ неразрѣшимитѣ. Всички съврѣменни хора гърсятъ колесницата на свѣтлината, за да оженятъ царската дъщеря, но не се е явилъ още онзи кандидатъ, който може да донесе тази колесница.

Христосъ казва: „Ако се не родите изново“. Той поставя въпроса ребромъ. Изново трѣбва да се роди човѣкъ! Нови разбирания трѣбва да придобие, ако иска да влѣзе въ Царството Божие. Въ този смисълъ човѣкъ трѣбва да знае, че не може да се спаси отъ това, което влиза въ него; което излиза отъ човѣка, само то може да го спаси; водата, която

влиза въ чешмата, не спасява човѣка, но водата, която излиза отъ чешмата, тя го спасява; свѣтлината, която влиза въ човѣка, не го спасява, но свѣтлината, която излиза отъ него, само тя е въ сила да го спаси. Изобщо, всичко, което излиза отъ човѣка, е въ състояние да го спаси.

Като се казва, че свѣтлината, която излиза отъ човѣка, може да го спаси, питамъ: що е тъмнина, и що е свѣтлина? Ще дамъ едно ново опредѣление за понятията свѣтлина и тъмнина. Всички тѣла, които изпускатъ свѣтлина, се наричатъ свѣтещи, свѣтли. Всички тѣла пъкъ, които възприематъ свѣтлина, т. е. поглъщатъ свѣтлина въ себе си, се наричатъ тъмни. Слѣдователно, тъмнината произтича отъ всички ония случаи, когато извѣстни тѣла поглъщатъ свѣтлина. Обратно: свѣтлината произтича при всички случаи, когато извѣстни тѣла изпускатъ свѣтлина навънъ. Когато се казва, че нѣкои хора сж тъмни личности, това показва, че тѣ поглъщатъ свѣтлина, т. е. тѣ знаятъ само да взиматъ. Свѣтли личности сж ония хора, които постоянно изпускатъ свѣтлина, т. е. тѣ непрѣкъснато даватъ. Този законъ е психологически вѣренъ. Забѣлѣжете, докато човѣкъ подържа въ себе си желанието да прави добро на своитѣ ближни, отъ неговото лице излиза нѣщо живо, свѣтло, което го прави приятенъ, красивъ. Каже ли въ себе си, че нѣма смисълъ да се занимава съ другитѣ хора, и трѣбва да живѣе само за себе си, моментално лицето му потъмнява, погледътъ му става особенъ, устата му се изкривява,

ходътъ, движенията му се измѣнятъ — съ една дума, той коренно се измѣня, придобива състояние, което е свършено различно отъ първото.

И тъй, тъмнината и свѣтлината се различаватъ коренно; тѣ сж два полюса, двѣ противоположни състояния. Ако наблюдавате, какъ се движи човѣкъ въ тъмнина и какъ въ свѣтлина, ще намѣрите голѣмо различие. Свърѣменнитѣ учени правятъ наблюдения въ тази областъ, но още не сж дали крайнитѣ резултати на своитѣ научни изслѣдвания. Когато се домогнатъ до положителни резултати, тѣ ще приложатъ тия резултати при възпитанието на хората. Щомъ знаятъ законитѣ за проявлението на свѣтлината и на тъмнината, свърѣменнитѣ хора ще иматъ прѣдъ видъ условията, при които човѣкъ може и трѣбва да се роди изново.

„Ако се не родите изново.“ Това раждане „изново“ има свое опрѣдѣлено врѣме. Доброто и злото, щастието и нещастieto ставатъ въ опрѣдѣлено врѣме, въ опрѣдѣлени числа. Единъ господинъ отива при единъ познатъ кабалистъ, който му разправя за значението на числата въ живота. Кабалистътъ го запитва, кое число обича и счита щастливо за него. Той казва, че обича числото 153. Тогава му дава срокъ, да дойде при него слѣдъ 153 дня, като му казва, че ако може да прѣвърне това число въ врѣме и пространство, въ дни и часове, въ минути и секунди, въ посока на движение, той ще бже щастливъ човѣкъ. Ако не разбере това число, той ще изгуби врѣме-

то си напразно. За да бжде човѣкъ щастливъ, той трѣбва да разбира науката на числата. Сществува наука за числата, върху която е съграденъ цѣлиятъ козмосъ. Цѣлиятъ свѣтъ е основанъ върху науката на числата. Всички прояви, които се забѣлѣзватъ въ свѣтлината и въ тъмнината, се дължатъ на отношението между числата; всички групирания, всички съединения и разединения между народитѣ, се дължатъ на отношенията между числата. И най-послѣ, устройството на мозъка, на дробоветѣ и на стомаха въ човѣка, сж резултатъ на различни отношения, на различни съчетания между числата.

Слѣдователно, отъ способността на числата да се групиратъ по различни начини, създаватъ се хармонични и дисхармонични съчетания. Хармоничнитѣ групировки създаватъ хармонията въ свѣта, а дисхармоничнитѣ създаватъ дисонанса. Хармонията е резултатъ на изпущане или отдѣляне на свѣтлина навънъ, а дисонансътъ е резултатъ на поглъщане на свѣтлина. Дисонанситѣ сж толкова нужни въ музиката, колкото и хармоничнитѣ тонове. Обаче, ако дисонанситѣ прѣодоляватъ, това вече не е музика. Въ сегашната хармония сжществуватъ два дисонанса. Нѣкои отъ съврѣменнитѣ музиканти искатъ да внесатъ нѣщо ново въ музиката, а именно, да увеличатъ дисонанситѣ. Обаче, такова нововъведение ще прѣдставя не музика вече, а музикаленъ жаргонъ. Ако дисонанситѣ се увеличатъ, въ музиката ще настане нѣкакво слизане. За

въ бждеше въ музиката трѣбва да остане само единъ дисонансъ, даже два сж много.

Сега, това сж странични въпроси. Обаче, трѣбва да се направи прѣводъ на дисонанситѣ, да се разбере, какво прѣдставятъ тѣ въ живота, както и въ човѣшкия организъмъ. Дисонансътъ трѣбва да сжществува, защото и човѣшкиятъ мозъкъ е създаденъ по начинъ, по който е създадена музиката. И въ мисълта има мелодия и хармония, но сжщеврѣменно има и съединение между мелодията и хармонията. Мелодията създава мекота на тона, а хармонията — разширение. Слѣдователно, иска ли човѣкъ да се разшири, той трѣбва да употреби хармонията; иска ли да придобие пластичность, той трѣбва да внесе въ себе си мелодията. Източнитѣ народи обърнаха по-голѣмо внимание на мелодията въ музиката, вслѣдствие на което тѣ развиха силно чувствата си и образуваха около себе си голѣми мочурлуци. Твърдата почва у тѣхъ се прѣвърна въ мочурлуци, въ блата. Съ мелодия се занимаватъ и животнитѣ. Запримѣрь, сегашнитѣ млѣкопитаещи останаха на тази степенъ на развитие и до днесъ, благодарение на мелодията. Създаването на човѣка, обаче, започна съ хармонията. Разликата между човѣка и животнитѣ се заключава въ това, че въ музиката на животнитѣ има мелодия, а въ тази на човѣка прѣобладава хармония. Попадне ли нѣкое животно на тѣсно, то веднага започва да пѣе мелодично; то знае мелодичнитѣ гами; намѣри ли се на свобода, то веднага се озбва. За да може животното да

разбере човѣка, първо то трѣбва да научи и приложи въ живота си закона на хармонията.

Казвамъ: ако искате да бъдете щастливи, да живѣете правилно, вие трѣбва да съедините въ себе си хармонията съ мелодията, т. е. да направите връзка между сърцето и ума. Животътъ на сърцето е мелодията, то винаги пѣе мелодично. Нещастията въ свѣта се дължатъ на сърцето, което, като мисли за своята мелодия, отрича хармонията. Вслѣдствие на това, сърцето на съврѣменнитѣ хора е станало на каша. Лошото у хората днесъ седи въ това, че тѣ иматъ човѣшки умъ, а животинско сърце, на което се дължи падането на човѣчеството. Казано е въ Писанието: „Ще имъ отнема каменнитѣ сърца, и ще имъ дамъ нови“. Подъ каменни сърца се разбиратъ животинскитѣ сърца. Подъ думата животинско сърце азъ разбирамъ свещения егоизъмъ у хората. Когато нѣкой човѣкъ иска да го обичатъ, да го почитатъ и уважаватъ, да го считатъ божество, а самъ той нищо не дава отъ себе си, това го опрѣдѣля като човѣкъ, който служи на свещения егоизъмъ. Даде ли двѣ-три хиляди лева, той иска всички вѣстници да пишатъ за него. Ако такъвъ човѣкъ е писателъ и напише нѣщо, той носи написаното въ джоба си, да го чете на близкитѣ си, всѣки да знае, какво е създалъ.

Сега, между васъ има поети, музиканти, държавници и като говоря за поетитѣ, за музикантитѣ, за държавниците, мнозина се обиждатъ. Азъ не искамъ да обиждамъ никого. Азъ нѣмамъ прѣдъ видъ хорскитѣ работи; на

вашъ езикъ казано, азъ съмъ търговецъ на едро, не се занимавамъ съ дребна продажба. Силата на човѣка не седи въ това, което той казва, но въ това, което той върши. И рече Богъ: „Да бжде видѣлина!“ — и стана видѣлина. Нѣкой човѣкъ иска да бжде почитанъ и уважаванъ отъ хората. Лесно е да те почитатъ и уважаватъ хората. Какъ? Като влѣзешъ въ домоветѣ имъ и каквото кажешъ, направишъ. Влизаешъ въ единъ домъ, дѣто хората нѣматъ нито свѣщъ, нито огънь, и ти казвашъ: да бжде видѣлина! — и става видѣлина. Влизаешъ въ другъ домъ, дѣто хората сж гладни, голи и боси, и ти казвашъ: да дойде хлѣбъ! И хлѣбътъ пристига. — Да дойдатъ дрехи, обуца! И дрехитѣ, и обувката пристигатъ. Какъ мислите, нѣма ли да ви посрещнатъ съ почитъ и уважение въ този домъ? Ще ви посрещнатъ като ангелъ — хранителъ, а отгорѣ на това и цѣлувка ще ви дадатъ.

Казвамъ: азъ проповѣдвамъ това, което може да стане. Това, което досега се е проповѣдвало, че трѣбва да се обичаме, е старо учение. Или, нѣкои казватъ: добъръ е Господъ, ще оздравѣя. — И това е стара философия, съ която отдавна трѣбва да сте ликвидирали. Каже ли нѣкой „добъръ е Господъ“, ще му отговоря: не те разбирамъ, какво говоришъ. Срѣщатъ се двама англичани. Единиятъ казва на другия: добъръ день! Обаче, единиятъ отъ тѣхъ е малко боленъ, коремътъ го боли, и затова отговаря: защо ми казвашъ добъръ день? Ако този день, наистина, бѣше добъръ, коремътъ нѣмаше да ме боли. Първиятъ изважда

отъ джоба си малка доза захарь и му я подава. Вториятъ взима захарьта, изяжда я, и болката въ корема моментално минава. Виждь, сега вече разбирамъ, че този день е добъръ. Англичанинътъ каза добъръ день и доказа, че е такъвъ. Тъй щото, каже ли нѣкой „добъръ е Господь“, той трѣбва да докаже, че думитѣ му сж вѣрни. Кажете ли нѣщо, докажете, че е така, както сте казали. Казвате: не ни е дадено да бждемъ като Господа. — Да бждете като Господа, не ви е дадено, а да казвате „добъръ е Господь“, имате право. Първото положение азъ наричамъ положение на лъжа, а второто — положение на истина.

Сега, да се върнемъ къмъ въпроса за свѣтлина и тъмнина, за свѣтли и тъмни тѣла. Казахме, че всички тѣла, които поглъщатъ свѣтлина, сж тъмни. Всички тѣла пкъ, които изпусчатъ свѣтлина, сж свѣтли. Следователно, когато става поглъщане на свѣтлина, въ резултатъ имаме студъ, изстудяване. Студътъ е процесъ на поглъщане, а топлината е процесъ на отдѣляне на свѣтлина. Разумниятъ човѣкъ знае законитѣ, които регулиратъ отношенията между поглъщането и отдѣлянето на свѣтлината. Тѣзи два процеса, поглъщане и отдѣляне, ставатъ едноврѣменно у човѣка. Ако човѣкъ не разбира закона на поглъщането и не знае, какъ да се справи съ него, той ще изживѣе извѣстно недоволство. Това недоволство се прѣдизвиква отъ натрупването въ него на извѣстни мисли и желания, които той не може да реализира. Който не

знае причината на това недоволство, той я търси вънъ нѣкждѣ. Дѣйствително, причината е външна, но процесътъ на недоволството е вътрѣшенъ. За да бжде човѣкъ недоволенъ, това показва, че той е погълналъ отнѣкждѣ повече свѣтлина, отколкото трѣбва. И като не може да обработи, да асимилира тази свѣтлина въ себе си, тя му създава голѣми страдания и нещастия. Когато човѣкъ приеме въ себе си повече любовъ, отколкото може да обработи, и тя му създава страдания и нещастия. Всички съврѣменни хора сж нещастни. Отъ какво? — Отъ много любовъ. Нѣкой казва: нещастенъ човѣкъ съмъ азъ! — Много любовъ си приелъ. Какво да правя? — Спривече да поглъщашъ! Когато човѣкъ ограничи любовта въ себе си и не ѝ дава възможностъ да се прояви, той се натъква на редъ страдания и нещастия. Давайте отъ себе си щедро, докато любовта ви, споредъ закона на Опуленса, започне обратно да се връща къмъ васъ. Това разумно даване на любовта ще донесе спасението, което очаквате. Давайте и не се страхувайте!

Мнозина казватъ: Господъ не мисли за насъ.—Отъ хиляди години насамъ Богъ не е прѣставалъ нито за моментъ да не мисли за хората, но тѣ искатъ да Го заставятъ, да мисли като тѣхъ. Никой не може да застави Господа да мисли като него. Великото въ Бога е това, че при своитѣ голѣми, велики работи, Той отдѣля време и за малкитѣ. Малки работи азъ наричамъ тия, които се отна-

сятъ до личното съзнание на човѣка. Ако Богъ нѣмаше това качество, да се занимава и съ малкитѣ работи, досега всички хора щѣха да изчезнатъ.

Сега, съ единъ примѣръ ще обясня, какво нѣщо е индивидуално, и какво -- колективно, или Божествено съзнание. Индивидуалното съзнание прѣдставя ограниченото положение, въ което човѣкъ се намира. Колективното съзнание е свободата, просторътъ, въ който човѣкъ може да се движи. Прѣдставете си, че се намирате на една телеграфна станция, свързанъ, посрѣдствомъ безброй жици, съ цѣлия външенъ свѣтъ. Вашето щастие зависи изключително отъ съобщенията ви съ външния свѣтъ. Докато сте на тази станция, вие имате възможностъ да приемате мислитѣ на добритѣ, на разумнитѣ хора отъ Англия, Германия, Франция, Русия — изобщо, отъ цѣлия разуменъ свѣтъ. Това значи колективно съзнание — да живѣете въ връзка съ цѣлото, съ общото. Обаче, прѣкъсне ли се връзката съ външния свѣтъ, съ общото съзнание, вие оставате самъ, малкия, дребнавъ човѣкъ, изолиранъ отъ всѣкаква външна мисль. Вие започвате да се тревожите, да се безпокоите, че връзката, съобщенията ви съ разумнитѣ хора сж прѣкъснати. Такова е положението на човѣкъ, който живѣе само въ индивидуалното съзнание.

И тъй, докато човѣкъ е въ съобщение съ всички добри, разумни хора, съ всички ангели и светии, той е доволенъ, радостенъ, че може да възприема тѣхнитѣ мисли. Започ-

натъ ли неговитѣ апарати на съобщения да се прѣкъсватъ единъ слѣдъ другъ, човѣкъ постепенно изпада въ тъмнина, въ мракъ. Прѣкъсне ли се и послѣдниятъ апаратъ, той казва: тъмно ми е! Казвамъ: въ съзнанието на този човѣкъ е скжсана и послѣдната жица на съобщение съ разумния свѣтъ. Какво трѣбва да направи този човѣкъ? — Въ неговата станция трѣбва да се направи една корекция. Въ какво седи тази корекция? — Да изправи, да подобри отношенията си къмъ Бога, къмъ Първичната Причина. Щомъ той изправи отношенията си къмъ Първата Причина, веднага ще се измѣнятъ отношенията на външния, на физическия свѣтъ къмъ него. Между микрокосмоса, т. е. човѣшкия свѣтъ и макрокосмоса, т. е. Божествения свѣтъ сжществуватъ извѣстни отношения, които показватъ, че Богъ мисли за хората, но и тѣ трѣбва да мислятъ за Него. Докато тѣзи отношения сж правилни, хората живѣятъ въ свѣтлина. Нарушатъ ли се отношенията, тѣ изпадатъ въ тъмнина. Тъмнината пѣкъ произвежда дисонансъ въ живота. Тази е правилната философия. Въпрѣки това, мнозина си задаватъ въпроса, защо Богъ създалъ така свѣта, защо допусналъ страданията и нещастията? Казвамъ: свѣтътъ е създаденъ много добръ, но ти, дѣдо ти и баба ти изгорихте свещенитѣ книги, които посочваха правия пѣтъ на живота.

При единъ царъ на древността отишълъ единъ бѣденъ човѣкъ и се оплакалъ отъ бѣднотията, въ която се намиралъ. Царьтъ му далъ единъ хубавъ златенъ прѣстенъ,

съ голѣмъ диамантъ. Бѣдникъ човѣкъ турилъ прѣстена на ржката си и излѣзълъ вѣнъ. Дѣ кого срѣщалъ изъ пѣтя, той все разказвалъ за прѣстена, който царьтъ му далъ. Всички се спирали, поглеждали прѣстена му, и той разправялъ цѣлата история: какъ отишълъ при царя, какъ царьтъ го приелъ, какъ му далъ прѣстена и т. н. Години наредъ той все за прѣстена си разправялъ, и по този начинъ забравилъ бѣднотията си. Другъ бѣденъ отишълъ при царя. Той му далъ едно златно перо. Бѣдникъ взелъ перото и излѣзълъ вѣнъ. До това врѣме той не знаелъ да пише, но като получилъ това хубаво, златно перо, научилъ се да пише и писалъ много. Така той станалъ виденъ човѣкъ. Когато срѣщалъ свои познати, разправялъ имъ: откакъ получихъ това перо, човѣкъ станахъ. Трети бѣденъ отишълъ при царя. Царьтъ му далъ една звѣзда. Бѣдникъ закачилъ звѣздата на гърдитѣ си и излѣзълъ вѣнъ. Денемъ тази звѣзда му създавала радостъ и веселие, а нощемъ му освѣтлявала пѣтя. Този човѣкъ постоянно разправялъ за своята звѣзда и за начина, по който я получилъ. Отишълъ и четвърти бѣденъ при царя. Той му далъ една хубава книга да чете. Обаче, бѣдникъ не знаелъ да чете. Отъ любовъ къмъ своята книга, той се научилъ да чете и станалъ ученъ човѣкъ. Когато срѣщалъ, показвалъ му книгата, разправялъ, какъ я получилъ и казвалъ: слѣпъ бѣхъ, но откакъ се научихъ да чета и да разбирамъ тази книга, прогледахъ.

Казвамъ: всички, които сте събрани тукъ, сте отъ тия, които сж ходили при царя. Едни отъ васъ сте получили златенъ пръстенъ на ржката, други — златно перо, трети — звѣзда, а четвърти — книгата, която съдържа всички тайни на живота. И сега, този, който има златенъ пръстенъ на ржката си, ще разправа за себе си, че е талантливъ човѣкъ, надаренъ съ дарби и способности. Който има златното перо, ще разправа, че е виденъ писателъ. Който носи звѣздата на гърдитѣ си, ще разправа, че е герой, че е силенъ човѣкъ. Който има книгата въ ржцѣтъ си, ще разправа, че е ученъ човѣкъ, ще иска хората да го уважаватъ и почитатъ. Не е достатъчно само да носите въ ржцѣ тази книга. Вие трѣбва да разбирате нейния дълбокъ смисълъ, защото въ нея сж скрити всички тайни на живота; въ нея е написано прѣдзначението на пръстена, на перото, на звѣздата и на самата книга. Тази книга не е нищо друго, освѣнъ коментаръ на цѣлокупния животъ.

Сега, вие не трѣбва да се спирате върху противорѣчията, които този пръстенъ причинява; не трѣбва да се спирате и върху противорѣчията, които перото, звѣздата и книгата причиняватъ. Като се жени нѣкоя мома, пръстенъ ѝ даватъ. Цѣлъ животъ тя разправа за своя пръстенъ. Роди дѣте, стане майка, тя тръгва отъ съсѣдка на съсѣдка да показва дѣтето си, т. е. своя пръстенъ. Дѣтето расте, става младъ момѣкъ, свършва университетъ, донася дипломъ за завършено образование. Дипломътъ прѣдставя златното перо отъ царя.

Този човѣкъ става ученъ, свършва четири факултета. Майката разправя за учеността на своя синъ. Най-послѣ той става министъръ-прѣдседателъ, взима всичката сила въ рѣцѣтъ си. Този е човѣкътъ, който носи звѣздата на гърдитѣ си. Той прѣкарва пѣтища, канализира рѣки, освѣтлява градове. Всички хвалятъ този човѣкъ, казватъ : откакъ дойде този министъръ на властъ, градоветѣ се освѣтлиха. Да, градоветѣ се освѣтлиха, но съ тази свѣтлина хората се изгубиха. Ако човѣкъ има свѣтлина и съ нея търси да убива всѣки, който е заподозренъ въ нѣщо, което не е въ интересъ на държавата, тази свѣтлина не е на мѣстото си. Истинска свѣтлина е тази, която дава животъ, която носи миръ и радост на хората. Когато прѣслѣдватъ нѣкого въ тъмна нощъ, той счита тъмнината за свой спасителъ. Този човѣкъ се моли на Бога, дано нощта продължи повече, да не го видятъ. Яви ли се първиятъ свѣтълъ лжчъ, сърцето на този човѣкъ трепва; той се ужасява прѣдъ мисълта, че могатъ да го видятъ и уловятъ.

Днесъ всички хора говорятъ за наука, за знания и казватъ, че знанието носи свѣтлина на човѣчеството. Кое знание? Има едно знание, една наука, която, наистина, носи свѣтлина; обаче, има една наука, която носи тъмнина, ограничение на хората. Въ сжщностъ, сжществува една наука, едно знание, но важно е, какъ и дѣ хората използватъ това знание. Запримѣръ, Ломброзо хвърли свѣтлина върху извѣстни признаци, по които могатъ да се познаятъ прѣстѣпниците. Обаче, тази свѣтли-

на днесъ не се използва правилно. Въпросътъ не седи въ това, да познаешъ, кой е прѣстѣпникъ и да го накажешъ и убиешъ. Тази наука е необходима на хората, за да познаватъ своитѣ добри и лоши заложби и да се възпитаватъ. Сега, като погледнете черепа, лицето, ржцѣтъ на човѣка, казвате: този човѣкъ е анормаленъ типъ, той е прѣстѣпникъ. Като знаете тѣзи признаци, вие трѣбва да знаете и признацитѣ на нормалнитѣ хора. Тази норма ще намѣрите въ живата природа.

„Ако се не родите изново, нѣма да влѣзете въ Царството Божие.“ За да се роди човѣкъ изново, той трѣбва да прѣтърпи коренно прѣобразование. Като говоря върху новото, което трѣбва да дойде, азъ нѣмамъ прѣдъ видъ сегашния редъ и порядкъ на нѣщата. Сегашниятъ порядкъ прѣдставя изложение на живота отъ хиляди години насамъ. Насилията, прѣстѣпленията въ сегашния свѣтъ водятъ началото си отъ хиляди години насамъ, а сега само се изявяватъ. Насилията сж резултатъ на миналото, на неразбирането на живота. Вслѣдствие на това минало, и съврѣменнитѣ хора иматъ криви схващания за живота. И днесъ всички хора търсятъ цѣръ срѣщу тѣзи криви разбирания. Обаче, методитѣ, които тѣ употребяватъ за своето изправяне, не даватъ добри резултати. Въпроситѣ не се разрѣшаватъ съ тѣзи методи. Запримѣръ, какъ ще се внесе миръ въ свѣта? Кой може да внесе мира? Днесъ никакъвъ законъ не е въ състояние да унищожи войната и да внесе мира. Ако всички учени хора се обединятъ

и заработятъ съ науката за унищожение на войната и внасяне на мира, и тѣ нѣма да успѣятъ.

Казвамъ: има една единствена сила въ свѣта, която може да унищожи войната и да внесе мира. Коя е тази сила? — Жената. Ако всички жени се сплотятъ и кажатъ: отъ днесъ вече не раждаме прѣстѣпници! — тѣ ще турятъ точка на войната. И ако всѣка майка каже на сина си: убивашъ ли брата си, азъ се отказвамъ отъ тебе, ти не си мой синъ! — войната ще дойде до своя край. Тѣй щото, спасението на човѣчеството седи въ съзнателното отказване на жената да ражда прѣстѣпници, както и въ отказване на майката отъ своя синъ убиецъ. За да се постигне това, не само двѣ—три жени трѣбва да съзнаятъ своята задача, но всички жени цѣлокупно трѣбва да се подигнатъ, да заработятъ за спасението на свѣта.

Днесъ азъ проповѣдвамъ на женитѣ. Вие, отъ своя страна пъкъ, ще проповѣдвате на останалитѣ жени, защото отсега нататкъ женитѣ ще се държатъ отговорни за неизпълнение на своята задача. Ако нѣкой момъкъ zalюби една мома, но скоро охладнѣе къмъ нея и zalюби втора, послѣдната трѣбва да му каже: ти трѣбва да се върнешъ при първата си възлюбена. Азъ не съмъ по-добра отъ нея. Щомъ ти можа да разлюбишъ една, утрѣ и мене ще разлюбишъ. Какъ посгѣпватъ, обаче, съврѣменнитѣ моми? Като дойде при една отъ тѣхъ нѣкой момъкъ и изкаже любовта си къмъ нея, тя не дър-

жи смѣтка за това, че вчера той обичалъ друга нѣкоя и днесъ я разлюбилъ, и приема любовта му; момъкътъ още утрѣ ще напусне и тази мома, а послѣ и трета, и четвърта. Той си играе съ чувствата на момитѣ, а тѣ само го укоряватъ, безъ да прѣдприематъ нѣкаква рѣшителна, съзнателна акция. Не, вие сте майки, той е синъ. Майкитѣ сж виновни, отговорни за постѣпкитѣ на синоветѣ си. Затова, именно, отъ хиляди години насамъ женитѣ сж бити на общо основание, и сж дошли до положение на робини. Тѣ иматъ непоносими страдания. Законътъ, който се прилага къмъ тѣхъ, е неумолимъ. Защо? — Понеже тѣ иматъ сила да разрѣшатъ въпроса за спасението на човѣчеството, но не искатъ да употребятъ своята сила. Женитѣ трѣбва да насочатъ силитѣ си къмъ цѣлия свѣтъ и да кажатъ: долу войната! Долу всички заблуждения! Долу всички езически учения!

Сега, щомъ нѣкоя мома стане за женене, тя казва: дано ми даде Господъ добъръ мъжъ! Господъ ви даде добъръ мъжъ — Адама. Ева, която излѣзе отъ Адама, първоначално бѣше отлична мома, дѣвица. Обаче, слѣдъ грѣхопадането всички жени, които се родиха отъ нея, извратиха свѣта. Ева роди единъ синъ прѣстѣпникъ, Каинъ. Адамъ не бѣше баща на Каина, но на Авела. Каинъ бѣше роденъ отъ другъ баща. Казано е въ Писанието: „Вие сте чада на дявола.“ Оттукъ, прѣдполага се, че дяволътъ билъ баща на Каина. Невъзможно е овца да роди вълкъ. Ако овца роди

вълкъ, причината се крие нѣкждѣ дълбоко въ живота. Авелъ стана жертва на Каина, на злото въ свѣта. Възможно ли е двама братя, отъ една майка и отъ единъ баща, да се убиватъ? Слѣдователно, прѣдполага се, че тѣзи братя били отъ двама бащи: единиятъ — носителъ на тъмнината, другиятъ — носителъ на свѣтлината. Днесъ половината отъ човѣчеството сж каиновци, половината — авеловци. Ако хората вървятъ по стария законъ, който дава мѣсто на прѣстѣпниците да се раждатъ, тѣ всѣкога ще убиватъ. Новата жена, новата Ева трѣбва да затвори пѣтя на Каина, да не се ражда. Каиновци нѣматъ право да се раждатъ! Свѣтътъ не се нуждае отъ прѣстѣпници. Нека дойдатъ авеловци и ситовци! Свѣтътъ се нуждае отъ добри хора. Пуснете ли каиновци въ свѣта, ще ходите да се разправяте съ тѣхъ. Тѣ ще говорятъ за миръ, за това онова, но сжщеврѣменно ще разбъркватъ свѣта.

„Ако се не роди човѣкъ изново, не може да влѣзе въ Царството Божие“. Жена, която ражда добри и разумни дѣца, ражда изново. Само свободната майка може да роди добри и разумни дѣца. Сжщото се забѣлѣзва и въ растенията. Всѣко дърво, което расте на свобода, при добри, благоприятни условия за него, ражда добри и вкусни плодове. Да родишъ доброто, това подразбира излизане, отдѣляне на свѣтлина; да родишъ злото, това подразбира поглѣщане на свѣтлина. Слѣдователно, ново раждане, т. е. да се родишъ изново, подразбира излизане навънъ. Всички

добродѣтели се изявяватъ въ раждане изново навънъ, а не въ поглъщане навжтрѣ. Всички прѣстѣпления се изявяватъ въ поглъщане на свѣтлина. Отъ човѣкъ, който поглъща свѣтлина, нищо не може да се очаква.

Мнозина казватъ, че Христосъ дошълъ на земята, за да спаси свѣта. Питамъ: какъ ще се спасятъ съврѣменнитѣ хора? — Като повѣрваме въ Господа Исуса Христа. Не, за да се спаси човѣкъ, не е достатъчно само да повѣрва въ Христа. Както Христосъ излѣзе отъ Бога и дойде на земята да спаси човѣчеството, по сѣщия начинъ и ние трѣбва да излѣземъ отъ Бога и да работимъ върху себе си и върху своитѣ ближни. Нѣкой казва: да отида веднѣжъ на небето, нѣма да помисля за връщане назадъ. Това показва, че този човѣкъ бѣга отъ страдания. Невидимиятъ свѣтъ има особено мнѣние за човѣкъ, който се страхува отъ страдания. Той е далечъ отъ Истината. Който не се страхува отъ страдания, той ще придобие истинското знание и ще бжде неуловимъ, като свѣтлината. Човѣкътъ на свѣтлината разполага съ властта, съ богатствата на цѣлия свѣтъ. Христосъ казва: „Имамъ власть да положа душата си, имамъ власть да я взема.“ Нѣкой се хвали, че като се помолилъ на Бога, молитвата му била послушана. Това още нищо не значи. Единъ пжтъ само молитвата му била приета, и той бърза да се похвали. Днесъ молитвата му се приема, но утрѣ не се приема. Такъвъ човѣкъ не може да бжде свободенъ. Истински свободенъ човѣкъ е този, който може да се прѣ-

върне въ свѣтлина. Той ще влиза, дѣто иска, и ще излиза, отдѣто иска, ще бжде свободенъ при всички условия на живота. Свободниятъ човѣкъ се движи непрѣкъснато въ свѣтлина; той се разхожда по всички свѣтове безпрѣпятствено. Който не може да се прѣвърне въ свѣтлина, той е робъ на условията.

Като казвамъ, че човѣкъ може да се прѣвърне въ свѣтлина, имамъ прѣдъ видъ възприемане на новото, което носи животъ, свѣтлина и свобода. Нѣкой казва: азъ искамъ да вървя въ новия пѣтъ. — Щомъ желаешъ, можешъ да влѣзешъ въ този пѣтъ. Давамъ му една запалена свѣщъ и казвамъ: вземи тази свѣщъ и внимавай да не изгасне. — Ами като изгори? Щомъ питашъ така, ти си човѣкъ отъ старото учение. По зададения въпросъ се познава умътъ на този човѣкъ. Щомъ изгори тази свѣщъ, съ нея заедно и ти ще изгоришъ. Като изгори първата свѣщъ, ще дойдешъ да ти запаля втора. — Отдѣ ще купя втората? — Ти не си човѣкъ за новото учение. — Докато дойда втори пѣтъ, години ще минатъ. — Ти си човѣкъ отъ старото учение. — Ти истина ли говоришъ, или се подигравашъ съ мене? Казвамъ: ако си уменъ човѣкъ, не се подигравамъ съ тебъ; ако си глупавъ, подигравамъ се. Ти самъ ще опрѣдѣлишъ, какъвъ си и какъ ти говоря. Ти се чудишъ на моя умъ, азъ пѣкъ се чудя на твоя, защо не искашъ да приемешъ учение, което ти носи щастие.

Съврѣменнитѣ хора се съмняватъ, дали имъ се говори истината, или не; тѣ се съм-

няватъ и въ любовта си едни къмъ други. Казвамъ: всѣки човѣкъ знае, дали му говорятъ истината, или не, дали го обичатъ, или не. Първото впечатление показва това. И въ него почти нѣма изключение. Който ти говори истината, който още въ първия моментъ те обича, той прѣдизвиква въ тебе свещенъ трепетъ. Не изпитвате ли този свещенъ трепетъ, колкото и да ви убѣждава нѣкой, че ви обича, той не говори истината. Колкото и да се изнасилвате да вѣрвате, че ви обича, вие нищо нѣма да придобиете. Който ви обича, той ви носи една запалена свѣщъ. Тѣй щото, вие ще опрѣдѣлите любовта на този човѣкъ не по думитѣ, които ви говори, но по свѣтлината на свѣщта, която той ви дава. Свѣщта говори повече отъ всичко друго. Нѣкой казва: много те обичамъ. — Дай ми тогава 20,000 лева! — Нѣмамъ. — Значи, ти нѣмашъ любовъ къмъ менъ. Ако ти поискашъ 25,000 лева отъ този, който те обича, той ти дава 50,000 лева; ти искашъ 50,000, той дава 100,000 лева; ти искашъ 100,000, той дава 200,000 лева. Колкото повече дава единъ човѣкъ, това показва, че той е човѣкъ на любовта. Отидешъ ли въ дома на такъвъ човѣкъ, той не се съмнява въ тебе и оставя цѣлата си кжща на твое разположение. Казвате: идеаленъ човѣкъ е този! Когато другитѣ хора постѣпватъ така, казвате, че сж идеални, но когато дойде до васъ, друга мѣрка прилагате. Единъ човѣкъ отишълъ въ една гостилница, дѣто ялъ, пилъ и си казалъ: много хубаво върви всичко. Ка-

то дошло врѣме да плаща, нѣмалъ пари, и казалъ: сега вече много лошо върви.

Днесъ всички хора се оплакватъ отъ послѣдствията на живота. Какви сж послѣдствията на живота? — Неразбиране на самия животъ. Васъ не разбиратъ, и вие не разбирате другитѣ. Запримѣрь, кой отъ васъ досега е разбралъ брата си, сестра си, или приятеля си? Кой човѣкъ днесъ е готовъ да се пожертвува за другитѣ, както за себе си? Апостолъ Павелъ казва: „Едва ли ще се намѣри човѣкъ, който да се пожертвува за приятеля си; обаче, когато бѣхме врагове на Бога, Той се жертвува за насъ“.

„Изново“. Ако се не родите изново, ако не измѣните схващанията и разбиранията си, съ старитѣ разбирания нищо нѣма да постигнете. Стариятъ животъ, който водите, нищо нѣма да ви донесе. Сегашниятъ животъ на хората мяза на опеченъ хлѣбъ, който купуватъ отъ фурня и изяждатъ. Слѣдъ това чакатъ да се омеси и опече другъ хлѣбъ, за да си купятъ. Докато чакатъ да излѣзе прѣсния хлѣбъ отъ фурнята, малко врѣме ще погладуватъ. Бждещиятъ животъ мяза на житно зърно, което посадате въ земята. Посадите ли го веднѣжъ, то вече отъ само себе си произвежда. Ако спазвате закона, слѣдъ 12 години това житно зърно ще даде толкова плодъ, че цѣлата земя ще може да се нахрани. Ако му дадете условия да се развива, тогава ще има и за васъ, и за ближнитѣ ви. На сжщото основание, искате ли да се осигурите, дайте ходъ на великата Истина! Всѣки

съдържа зародиша на великата Истина въ себе си, но трѣбва да даде на този зародишъ условия да се развива. Съврѣменнитѣ хора очакватъ да имъ тури нѣкой единъ самунъ въ торбата. Щомъ иматъ единъ самунъ въ торбата си, тѣ мислятъ, че сж осигурени. Осигурени сж за единъ день, но слѣдниятъ день пакъ сж гладни.

Казвамъ: гладъ има въ физическия свѣтъ, гладъ има и въ духовния свѣтъ. Срѣщате човѣкъ, който ви обича. Той ви погледне мило, и вие сте доволни. Щомъ си замине, вие сте омжчнени, търсите този човѣкъ. Значи, вие пакъ сте гладни. Ако искате да намѣрите онзи, който ви обича, идете въ гората. Когато сте тжжни, идете въ нѣкоя борова, букова или джбова гора и се облегнете на едно дърво, да видите, какъвъ резултатъ ще имате. Дърветата сж вашитѣ любими. Какво ще кажете на това отгорѣ? Ще кажете, че това сж дървета, не сж разумни същества. Привидно тѣ сж дървета, но задъ тѣхъ се криятъ разумни същества, съ които вие можете да влѣзете въ съобщение. Когато светиитѣ сж постили, когато сж искали да постигнатъ нѣщо, тѣ сж прѣкарвали въ горитѣ, между дърветата по 20—30 години. Тукъ тѣ прѣкарвали въ постъ и молитва, отъ никого несмушавани. Като виждали нѣкой светия между тѣхъ, дърветата казвали: колко добъръ е този човѣкъ! И тѣ се радвали, и светията се радвалъ. Слѣдъ извѣстни постижения светиитѣ отивали между хората. Който иска да живѣе добръ, той трѣбва да влѣзе

въ свѣта, между хората, които не сж нищо друго, освѣнъ дървета въ горитѣ. Когато човѣкъ живѣе между хората въ свѣта, той по-скоро може да стане светия, отколкото, ако живѣе между онѣзи, които го обичатъ. Мжжъ, който обича жена си, постоянно я слѣди: дѣ ходи, съ кого се разговаря, на ко-го пише писма и т. н.

Единъ американецъ ми разправяше една своя опитностъ. Той бѣше добъръ, способенъ човѣкъ. По едно врѣме, казва той, обикнахъ една женена жена. Азъ имахъ къмъ нея симпатия, и тя ми отговаряше съ сжщото. Ние запазихме добри, приятелски отношения съ нея, и отъ врѣме на врѣме си кореспондирахме. Единъ день тя написала двѣ писма: едно до мжжа си, който билъ нѣкждѣ на пжтъ, и едно за мене. Обаче, въ бързината си тя направила една грѣшка: моето писмо турила въ плика, адресиранъ до мжжа ѝ, а неговото писмо — въ моя пликъ. Получавамъ писмото, чета, обръщението е къмъ мжжа ѝ. Мисля си: да не би тази жена да е рѣшила да напусне мжжа си? Не знаехъ, какво да мисля. Слѣдъ нѣколко деня, обаче, получавамъ друго писмо отъ нея, въ което ми обяснява станалата грѣшка. Тя се извинява и ме моли да върна писмото назадъ. Съ васъ, казва тя, лесно ще се разправя, ще ми върнете писмото, но съ мжжа си какъ ще се разправя. Като получи писмото до приятеля на своята жена, мжжътъ ѝ ще каже: значи, моята жена имала и другъ възлюбенъ, като мене. Това писмо ще внесе едно горчиво чувство въ сърцето му

и една крива мисъл въ ума му, които постоянно ще го безпокоятъ.

Питамъ: какво прѣстѣпно има въ това, че нѣкой люби двама души? Има нѣщо прѣстѣпно. Кога? Когато човѣкъ поглъща свѣтлината на онзи, когото люби и я задържа за себе си, той върши прѣстѣпление. Обаче, ако той дава отъ своята свѣтлина на онзи, когото люби, той върши добро. Слѣдователно, въ любовта сжествува слѣдниятъ законъ: ако възприемашъ любовта на нѣкого и я задържашъ за себе си, ти вършишъ прѣстѣпление; ако възприемашъ любовта на нѣкого и давашъ отъ нея и на другитѣ, ти вършишъ добро. Иначе, ако отъ одного само поглъщашъ свѣтлина и нищо не давашъ, а на другъ само давашъ, безъ да получаващъ нѣщо, ти вършишъ прѣстѣпление. Противъ такава любовъ и Богъ възстава. Обаче, ако въ единъ и сжщъ моментъ взимашъ и давашъ къмъ всички хора, това е правилно проявление на любовта. Така и Богъ дава. Той едновременно е къмъ всички и баща, и майка.

Човѣкъ трѣбва да си изработи правилна философия, да разбира, кое е добро, и кое зло, кое е прѣстѣпление, и кое не. Прѣстѣпления се вършатъ тамъ, дѣто отношенията между поглъщането и отдѣлянето на свѣтлината не сж правилни. Казано е: „Даромъ сте взели, даромъ давайте!“ Съ други думи казано: както взимате отъ Бога, така и вие давайте. Вие взимате животъ, свѣтлина, свобода, знание, миръ, радостъ. Това трѣбва да давате

и на другитѣ. Въ човѣка има вжтрѣшенъ потикъ да дава. Той не трѣбва да подпушва този потикъ. И ако даромъ дава, даромъ ще получи. Въ който моментъ рѣшите да живѣте по този новъ начинъ, вие ще имате помощта на всички добри, възвишени същества по лицето на земята. Тия възвишени и напреднали същества образуватъ цѣли общества, живѣятъ между хората — на кое мѣсто, не знаете. Тия същества разполагатъ съ голѣми знания. Тѣ чакатъ само момента, когато нѣкой човѣкъ рѣши да живѣе по Бога, и веднага му идватъ на помощ. Тѣ бдятъ надъ него, грижатъ се и му помагатъ.

Мнозина ще кажатъ: ние сме стари вече, това не се отнася до насъ. Досега не е станало, че отсега нататкъ ще стане. И турцитѣ казватъ за сжщия случай: на 50-тѣ не било, че на 90-тѣ ще бжде. Казвамъ: за глупавия, за невѣжия това не може да стане, но за гениалния човѣкъ, за светията може да стане. Рѣши ли човѣкъ да живѣе по Бога, ако е билъ поетъ, музикантъ или художникъ, той веднага ще се вдѣхнови, и всичко въ него ще потече, като бистъръ, кристаленъ изворъ.

„Изново,“ казва Христосъ. За да се доберете до този великъ законъ, всички трѣбва да създадете нови отношения къмъ Първата Причина, къмъ Великото, което носи вашето щастие. Само по този начинъ правилно ще разбирате Божиата Любовь. Богъ иска всички хора, безъ изключение, да бждатъ щастливи: Той иска всички мъже и жени майки, бащи и дѣца, приятели, слуги и госпо-

дари, управляващи и управляеми, да бждатъ щастливи. Той желае това не само за хората, но и за животнитѣ, и за растенията. Това желае Богъ навсѣкждѣ и за всички. Казвате: може ли да бжде това? — Може. Тази задача е на бждещето. То ще я реализира. За тази цѣль у хората трѣбва да се пробуди висшето, Божественото съзнание. Това нѣма да стане по механически начинъ, но чрѣзъ усиленна съзнателна работа. Училищата, майкитѣ, бащитѣ, умоветѣ и сърцата на хората ще помагатъ за реализиране на тази задача.

И тъй, много нѣща знаятъ съврѣменнитѣ хора, но има много нѣща, които не знаятъ. Запримѣр , отдѣ изгрѣва нашето слънце, което изгрѣва и залѣзва, тѣ знаятъ; обаче, отдѣ изгрѣва слънцето на живота, което никога не залѣзва, тѣ не знаятъ. Какъ излизатъ растенията отъ земята, които цвѣтятъ и прѣцвѣтватъ, тѣ знаятъ; отдѣ идатъ, обаче, растенията, които никога не прѣцвѣтватъ, тѣ не знаятъ. Отдѣ идатъ изворитѣ, които текатъ и прѣсѣхватъ, тѣ знаятъ; отдѣ идатъ изворитѣ, които вѣчно текатъ, тѣ не знаятъ; че има добро въ свѣта и това знаятъ, но отдѣ иде доброто, не знаятъ. Тия нѣща не могатъ да дойдатъ отъ хората. Великата мисль не може да се роди въ главата на човѣка. Тя иде отъ Великото съзнание, което има начало и произходъ въ вѣчността. Човѣкъ може само да отразява Божиитѣ мисли, но не и да ги ражда. И колкото по-правилно ги отразява, толкова повече той е носителъ на Божественото. Докато човѣкъ приема и прѣдава Божестве-

ното, всички го търсятъ. Дойде ли до положение само да приема, и нищо да не дава, той вече скжсва връзка съ Божественото, и всички го изоставятъ.

Сега, азъ желая на всинца ви да имате колесница, направена отъ материята на свѣтлината. Желая всички да имате по единъ златенъ пръстенъ съ скжпоцѣненъ камъкъ на ржката си; желая всички да имате по едно златно перо, по една звѣзда и по една книга, въ която се крять разгадкитѣ на живота. Всички тия нѣща сж необходимии. Има ли човѣкъ тия нѣща, той нѣма да проси отъ царя пари, нѣма да се оплаква, че е бѣденъ. Свръхменнитѣ хора съзнаватъ, че иматъ умъ и сърце, а отричатъ душата и духа. Това значи, че тѣ признаватъ пръстена и перото, а звѣздата и книгата не признаватъ. Тѣ казватъ: звѣзда не ни трѣбва. Не, всѣки човѣкъ трѣбва да съзнава, че на първо мѣсто той има умъ; на второ мѣсто той има сърце; на трето мѣсто той има воля; на четвърто мѣсто той има душа и на пето мѣсто той има духъ, сжществени и необходими за него. Всички тия сили човѣкъ трѣбва да приложи въ живота си за служене на великото и красивото. Дойдатъ ли хората до това положение, тѣ ще се разбиратъ помежду си, ще живѣятъ въ миръ и съгласие.

И тъй, всички трѣбва да изучавате великата книга на живота. Тази книга ще ви даде истински познания за живота. Тя ще ви даде признаци, по които да познавате, кой говори Истината, и кой не говори Истината.

Ако при свѣтлината, която имате днесъ, ви дадатъ знания, да познавате, кой ви обича, вие ще дойдете до обратни резултати. Вие нѣма да намѣрите онзи, който ви обича, но ще се натъкнете на онзи, който ви изневѣрва. Ако ви дадатъ знания, съ които да намирате честнитѣ хора, вие ще се доберете до безчестнитѣ. Ако ви дадатъ знания, съ които да намирате умнитѣ хора, вие ще дойдете до глупавитѣ, до безумнитѣ. И най-послѣ, какво ще се ползвате отъ тѣзи знания, ако въ желанието си да намѣрите положителнитѣ качества на хората и на себе си, се домогнете до отрицателнитѣ?

Казвамъ : всѣки трѣбва да се стреми къмъ постигане на положителната наука. Дойде ли до тази наука, той ще разбере силитѣ, които дѣйствуватъ вънъ и вътрѣ въ него. Всѣки даденъ моментъ човѣкъ е силенъ въ малкото. Силата на човѣка не седи въ неговото величие и голѣмина, да блѣсти като слънце, всички да го виждатъ. Силата на човѣка седи въ това, той да става толкова малъкъ, че никой да го не вижда. Тогава той ще влиза и излиза отъ великия свѣтъ, безъ да го вижда нѣкой. Слѣдователно, първото нѣщо е човѣкъ да се занимава съ най-малкото, което му е необходимо. Той трѣбва да влѣзе въ дълбочинитѣ на своето естество, да познае духа, душата, ума, сърцето и волята си. Сърцето, умътъ, душата и духътъ сж извънъ човѣка, а волята му е единствената сила, която прониква въ дълбинитѣ на живота и го изслѣдва. Волята, тази малка величина, прѣд-

ставя човѣка, изявенъ на физическия свѣтъ. Богъ обръща внимание на туй малкото въ човѣка. Човѣкътъ не е още нито духъ, нито душа. Човѣкъ не е още нито умъ, нито сърце. Единственото нѣщо, което прѣдставя човѣка на физическия свѣтъ, това е волята, на която умътъ, сърцето, душата и духътъ съдѣйствуватъ. Докато човѣкъ, т. е. волята въ него, държи връзка съ ума, съ сърцето, съ душата и съ духа, той има свѣтлина въ себе си. Въ който моментъ наруши тази връзка, тия спомагателни фактори въ живота му се оттеглятъ, и човѣкъ остава самъ, като суха кость, безъ никакви органи: безъ ржцѣ, крака, очи и уши. Той седи на единъ клонъ, като птица, люлъе се и мисли за своето минало щастие.

Сега, азъ не искамъ да оставя у васъ песимистически мисли, но казвамъ, че грѣхътъ, безлюбието станаха причина човѣкъ да извърши най-голѣмата грѣшка — да забрави Източника на своя животъ и да се отдѣли отъ Него. Слѣдъ това дойдоха нещастията въ свѣта. Вслѣдствие на това днесъ човѣчеството върви въ обратенъ пътъ: днесъ всички хора се намиратъ на кръстопътъ и не знаятъ накждѣ да вървятъ. Засега всички седатъ на едно мѣсто, но все трѣбва да взематъ една посока. Всѣки се усѣща остарѣлъ, недоволенъ: косата му побѣлѣла, краката му не държатъ, и той само клати главата си и разправя за своето минало. Като дойде до това положение, човѣкъ започва да мечтае за онзи свѣтъ, иска по-скоро да замине.

Питамъ: дѣ ще отиде той съ този умъ? Съ такъвъ умъ и съ такова сърце, каквито нѣкои отъ съврѣменнитѣ хора иматъ, и на онзи свѣтъ не могатъ да отидатъ.

„Ако се не родите изново, нѣма да влѣзете въ Царството Божие“. Онзи свѣтъ е Царството Божие. Значи, да се родишъ изново, това е онзи свѣтъ. Онзи свѣтъ е свѣтъ на свобода, на мисль, на чувства, на свѣтлина, на знание, на безсмъртие. Онзи свѣтъ е свѣтъ на изобилие. Той може да бжде навсѣкждѣ. Какво ще ни залъгватъ съ онзи свѣтъ? Онзи свѣтъ може да бжде и на земята.

„Изново“. Ако се не родите изново, ще бждете роби на свѣта. Не бждете роби на човѣцитѣ. Бждете Синове Божии! Синъ Божи подразбира човѣкъ, който иска да излѣзе вѣнъ, да помага на човѣчеството. Да бждешъ Синъ Божи, това не подразбира, че трѣбва да те славятъ хората, да те гледатъ като писано яйце, но трѣбва да помагашъ на хората, и тѣ да придобиятъ свобода.

И тъй, женитѣ трѣбва да пазятъ едно правило: тѣ трѣбва да бждатъ тъй свободни, както Богъ първоначално ги е създалъ. Когато Богъ създаде първата жена, Ева, Той приспа Адама, за да не му прѣчи въ работата. Дълго врѣме Адамъ спа, докато Богъ създаде първата жена, която бѣше толкова красива, че Адамъ, като я видѣ, извика: „Тази е кость отъ костта ми и плътъ отъ плътта ми!“ Съ това той направи първата погрѣшка. Адамъ не каза, че тази жена е духъ отъ духа му, душа отъ душата му,

умъ отъ ума му и сърце отъ сърцето му. Адамъ каза, че е Ева кость отъ костъта му и плътъ отъ плътъта му. Слѣдъ това, черниятъ адептъ видѣ Ева и внесе поквара въ нейния умъ. Като я погледна и като ѝ проговори, Ева го послуша, яде отъ плода на забраненото дърво, слѣдъ което каза: намѣрихъ по-уменъ отъ Адама.

Казвамъ: ако една жена види нѣкой мъжъ, т. е. своя Адамъ, тя не трѣбва да си задава въпроса, дали е кость отъ костъта и плътъ отъ плътъта на този Адамъ. И мъжътъ, отъ своя страна, не трѣбва да се запитва, дали тази е жената, която е излѣзла отъ него. Ако мислятъ така, и двамата ще сгрѣшатъ. Когато единъ мъжъ срещне нѣкоя жена, той трѣбва да каже: ти си онази, която си излѣзла отъ моя умъ, отъ моето сърце, отъ моята душа и отъ моя духъ. Когато жена или дѣвица срещне нѣкой мъжъ, или момъкъ, тя трѣбва да каже: този е излѣзлиятъ отъ Бога. Кажатъ ли и двамата така, тѣ ще се родятъ изново и ще влѣзатъ въ Царството Божие. Тази е новата култура, това е Царството Божие. Ако мъжете и жените не мислятъ така, друга култура, освѣнъ сегашната, не може да има. И тогава, както и да съединяватъ хората, тѣ ще бждатъ нещастни. Мислятъ ли по новия начинъ, между мъже и жени всѣкога ще има взаимность. Така трѣбва да се възпитаваатъ хората! Така трѣбва да мислятъ!

„Изново“. Това подразбира, че мъжътъ трѣбва да се върне въ положението, както

Богъ го е създалъ първоначално. Въ лицето на жената той трѣбва да вижда новата Ева, дѣвата, т. е. възвишеното, красивото, мощното начало на живота, или Първичната Причина, която е създала всичко. Докато мъжътъ не разбере жената, т. е. сърцето си, той не може да разбере себе си, не може да разбере и своя умъ. Не дойде ли до това положение, той ще бжде въ разрѣзъ съ Битието. Защо? — Защото жената е послѣдното дѣло на Бога. Слѣдователно, отъ послѣдното дѣло, отъ резултата на нѣщата може да се сжди за причини и послѣдствия.

„Изново“. Това подразбира, че жената трѣбва да се върне въ положението, въ което Богъ първоначално я поставилъ. Въ лицето на мъжа тя трѣбва да вижда новия Адамъ, както Богъ нѣкога го е създалъ. Той трѣбва да бжде огледало, въ което тя да вижда образа на Божественото начало. Докато жената не разбере мъжа, т. е. ума си, тя не може да разбере своето сърце.

И тъй, ако сърцето не служи за подкрѣпа на ума, и ако умътъ не служи за ръководство на сърцето, тѣ не могатъ да иматъ правилни отношения помежду си. Най-послѣ, ако и волята не иде въ услуга на сърцето и ума, за реализиране на тѣхнитѣ копнежи, човѣкъ не би ималъ никакви постижения, и животътъ му би се обезсмислилъ. Умътъ прѣдставя цѣльта въ живота на човѣка; сърцето прѣдставя условията, срѣдствата за постигането на цѣльта, а волята, това сж постиженията, т. е. реализиране на цѣльта.

Умътъ, както е създаденъ първоначално, прѣдставя високъ планински връхъ, покритъ съ ледове и снѣгове, но винаги огрѣванъ отъ лжчитѣ на благотворното слънце на живота, което изгрѣва, но никога не залѣзва. Тѣзи лжчи топятъ снѣговетѣ и ледоветѣ на този връхъ, като образуватъ безброй потоци и извори за напояване и оросяване на живота подъ него.

Сърцето, въ своя първиченъ животъ, прѣдставя необятна, красива долина, изобилно напоявана отъ чиститѣ води на планинския връхъ, на която растатъ и се развиватъ благоуханни цвѣта и вкусни плодове. Сърцето, тази долина на живота, не е нищо друго, освѣнъ раятъ на земята. И днесъ всички търсятъ този изгубенъ рай. Слѣдователно, сърцето е изгубениятъ рай. Подъ думата сърце нѣкои разбиратъ жена, други — майка, трети — дѣва. Тѣзи три понятия прѣдставятъ степени на развитие на сърцето. Най-долното положение на сърцето прѣдставя жената, а най-горното — дѣвата. Дѣвата е цѣлътъ, майката прѣдставя условията, срѣдствата за постигане на цѣлътъ, а жената е постижението.

Казвамъ: ако жената не разбира мъжа, ако сестрата не разбира брата и ако сърцето не разбира ума, никакви постижения не може да има. И обратно: ако мъжътъ не разбира жената, ако братътъ не разбира сестрата, и ако умътъ не разбира сърцето, никакви отношения, никаква взаимность не може да сществува между тѣхъ. Разбиратъ ли се, тѣ ще си подадатъ ръка и ще зарабо-

тятъ успѣшно за подигане на човѣчеството, за подигане на жената и на мъжа, за подигане на сърцето и на ума. Само по този начинъ образътъ на идеалния Адамъ ще се възобнови въ новъ Адамъ. И образътъ на идеалната Ева ще се подигне на оня пиедесталъ, дѣто Богъ я поставилъ; тя ще възкрѣсне въ новата Ева. И тогава, новата епоха ще поздрави двамата богоизбранници, заедно съ тѣхнитѣ чада.

„Ако се не родите изново“. Следователно, ако раждането е важенъ процесъ, за който се изискватъ нови, благоприятни условия, не по-малко важни процеси сж зачеването и брѣмността. Прѣзъ врѣмето на своята брѣмностъ, жената трѣбва да бжде поставена при най-благоприятни условия: тя трѣбва да се храни правилно, при добро, хармонично разположение на духа; при това, никога да не яде прѣди изгрѣвъ, както и слѣдъ залѣзъ слънце. Тя трѣбва да диша дълбоко, да мисли и да чувствува право. Понеже въ това състояние жената е силно чувствителна и възприемчива, съ голѣмо въображение, ближнитѣ ѝ, както и тя сама трѣбва да си създава гледки, занятия и удоволствия най-възвишени. Сутриннитѣ ѝ разходки трѣбва да ставатъ при изгрѣвъ, да наблюдава красивитѣ картини на изгрѣващото слънце; послѣ, да се разхожда въ градини, дѣто цвѣтятъ красиви, благоуханни цвѣта, дѣто се развиватъ хубави плодни дървета. Дѣто животътъ расте и се развива, тамъ е неговиятъ смисълъ. Чистотата, както физическата,

така и духовната, е необходимо условие за бременната жена. Дѣ ще намѣри по-голяма чистота отъ тази въ природата? За тази цѣль тя трѣбва да посѣщава чисти извори и рѣки, водитѣ на които да служатъ като огледало на нейния животъ. Тихитѣ, приятни нощи, съ небе, осѣяно съ безброй трептещи звѣздици, сжщо прѣдставятъ незамѣними картини за жената, бждеща майка.

Казвамъ: майката трѣбва да възпитава дѣтето си, докато е още въ утробата ѝ, а не слѣдъ раждането. Тамъ дѣтето има всички условия за възприемане, а слѣдъ раждането си то вече ще иска условия за обработване на възприетото. Ето защо, и умствениятъ животъ на бременната жена не трѣбва да се прѣнебрѣгва. Най-красивата, изящна литература трѣбва да бжде нейната умствена храна. Животътъ на светиитѣ, на великитѣ хора трѣбва да бждатъ двигатели на нейната мисль. Красива и възвишена поезия, хубава музика и пѣсни трѣбва да нарушаватъ отъ врѣме на врѣме тишината на нейния животъ. Спокойствие, тишина сж нужни за жената-майка, както и за природата, която въ това врѣме върши великъ творчески актъ — създаването на човѣка. Искате ли плода на дървото да бжде добъръ, създайте му условия и го оставете на природата. Сжщото се отнася и за създаването на човѣка. Добриятъ, разумниятъ човѣкъ се зачева и развива при специални условия. За това се изискватъ три важни момента: цѣль, сръдства и постижения. Всичко това ще се намѣри въ разумната природа. Сама тя е здраве, красота и чи-

стота. Тя изключва всѣкакви болести, всѣкаква грозота и нечистота.

И тъй, никой човѣкъ не се ражда произволно. Запримѣръ, прѣдполага се първиятъ човѣкъ да е билъ създаденъ въ деня на първото равноденствие, когато условията сж били благоприятни, хармонични. Ето защо, нека всички художници, музиканти, писатели, поети и всички велики учени взиматъ участие при създаването на човѣка. Свѣтътъ се нуждае отъ нови хора, които да работятъ за неговото изправяне и подигане. Това зависи отъ жената. Тя е вжтрѣшниятъ факторъ, който правилно трѣбва да използва всички външни благоприятни условия. Въ това отношение на жената-майка, на сестрата, на дѣвата трѣбва да се гледа като на деликатенъ, благоуханенъ цвѣтъ, който отъ никаква слана да не се попарва.

Казано е, че първиятъ човѣкъ билъ създаденъ въ деня на първото равноденствие, въ деня на любовта. Тогава той е почувствувалъ въ себе си присжтствието на Великото, присжтствието на Божията Любовь. Съ създаването на жената, първиятъ човѣкъ е разбралъ Божия Промисълъ, който работи въ свѣта. Слѣдователно, за да се подигне жената, прѣди всичко тя трѣбва да обикне Бога, своя създателъ. Възпита ли се въ тази насока, тя ще помогне за подигането на човѣчеството. Само тя е въ състояние да роди новия Адамъ и новата Ева.

*

6. Бесѣда отъ Учителя, държана на 1 ноември, 1931 г. София. „Изгрѣвъ“.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

Отношение на два закона	3
Прѣзъ онѣзи дни	41
Изново	76

